

***Informacja dotycząca adekwatności kapitałowej
Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.
podlegająca ujawnieniom***

na dzień 31.12.2018 r.

Warszawa, lipiec 2019 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	4
1.1. <i>Informacje ogólne o Banku</i>	4
1.2. <i>Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A.</i>	6
1.3. <i>Zarys różnic w zakresie konsolidacji</i>	8
2. Fundusze własne	11
3. Adekwatność kapitałowa	30
3.1. <i>Regulacyjne wymogi kapitałowe - kwota ekspozycji na ryzyko</i>	30
3.2. <i>Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową</i>	35
4. Bufory kapitałowe	37
5. Kapitał wewnętrzny	38
6. Wskaźnik dźwigni finansowej	38
7. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem	43
7.1. <i>Oświadczenie Zarządu</i>	43
7.2. <i>Proces zarządzania ryzykiem</i>	46
7.3. <i>Kluczowe zasady zarządzania ryzykiem</i>	47
7.4. <i>Poziom tolerancji na ryzyko bankowe</i>	48
7.5. <i>Organizacja procesu zarządzania ryzykiem</i>	50
7.6. <i>Kontrola wewnętrzna</i>	52
7.7. <i>Ryzyko kredytowe</i>	54
7.7.1. <i>Cele i strategie w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie</i>	54
7.7.2. <i>Struktura i organizacja systemu zarządzania ryzykiem kredytowym</i>	55
7.7.3. <i>Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka</i>	55
7.7.4. <i>Informacje dotyczące ekspozycji przeterminowanych i z utratą wartości</i>	57
7.7.5. <i>Informacje dotyczące koncentracji ryzyka kredytowego</i>	65

7.7.6.	<i>Techniki redukcji ryzyka kredytowego i rynkowego oraz polityka zabezpieczeń</i>	70
7.7.7.	<i>Informacje dotyczące ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne</i>	72
7.7.8.	<i>Informacje dotyczące korzystania przez Grupę z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI</i>	73
7.8.	<i>Ryzyko kredytowe kontrahenta</i>	74
7.9.	<i>Ryzyko finansowe</i>	77
7.9.1.	<i>Ryzyko płynności</i>	78
7.9.2.	<i>Ryzyko rynkowe</i>	84
7.10.	<i>Ryzyko operacyjne</i>	89
7.11.	<i>Pozostałe rodzaje ryzyka ocenione jako istotne</i>	93
8.	Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym	94
9.	Aktywa wolne od obciążeń	98
10.	Informacje dotyczące zasad zarządzania Bankiem	98
11.	Informacje dotyczące polityki i praktyk Banku w zakresie wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka	102
11.1.	<i>Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki zmiennych składników wynagrodzeń</i>	102
11.2.	<i>Powiązanie wynagrodzeń z wynikami</i>	103
11.3.	<i>Informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityce odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień</i>	104
11.4.	<i>Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych</i>	105
11.5.	<i>Informacje na temat kryteriów dotyczących osiąganych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub odpowiadających im instrumentów w postaci świadczeń niepieniężnych</i>	106
11.6.	<i>Zbiornicze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa</i>	106
11.7.	<i>Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko w Banku</i>	107

1. Wprowadzenie

Niniejszy dokument stanowi realizację:

- 1) Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, (z późn. zm.);
- 2) Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającego wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013;
- 3) Wytoczne w sprawie wymogów dotyczących ujawniania informacji na mocy Części Ósmej Rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (EBA/GL/2016/11);
- 4) innych rozporządzeń wykonawczych Komisji (UE) ustanawiających wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji;
- 5) Ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r. (z późn. zm.);
- 6) Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym (Dz. U. 2015 poz. 1513 z późn. zm.) ;
- 7) Rekomendacji M dotyczącej zarządzania ryzykiem operacyjnym w bankach, stanowiącej załącznik do uchwały Nr 8/2013 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 8 stycznia 2013 r.;
- 8) Rekomendacji P dotyczącej zarządzania ryzykiem płynności finansowej banków Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 10 marca 2015 r.;
- 9) Polityki informacyjnej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dotyczącej adekwatności kapitałowej, udostępnionej na stronie internetowej Banku www.bankbps.pl;
- 10) Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Informacje dotyczące adekwatności kapitałowej zostały sporządzone w ujęciu skonsolidowanym na podstawie danych zaprezentowanych w Skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 r. Wszystkie wartości liczbowe prezentowane są w tysiącach złotych bez miejsc po przecinku.

Ogłaszane informacje, przeznaczone są dla uczestników rynku, a także innych podmiotów, bądź osób zainteresowanych zakresem ogłaszanych informacji.

1.1. Informacje ogólne o Banku

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. został utworzony na podstawie decyzji Prezesa Narodowego Banku Polskiego nr 65 z dnia 22 października 1991 roku. Pierwotnie działał pod firmą Gospodarczy Bank Południowo-Zachodni S.A. („GBPZ S.A.”) z siedzibą we Wrocławiu.

W dniu 12 marca 2002 roku nastąpiło przyłączenie do Gospodarczego Banku Południowo-Zachodniego S.A. pięciu banków: Banku Unii Gospodarczej S.A., Lubelskiego Banku Regionalnego S.A., Małopolskiego Banku Regionalnego S.A., Rzeszowskiego Banku Regionalnego S.A. oraz Warmińsko-Mazurskiego Banku Regionalnego S.A. tworząc jeden Bank Zrzeszający, którego nazwa – Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. zarejestrowana została w KRS w dniu 27 marca 2002 roku. Obecnie siedziba Banku mieści się w Warszawie przy ul. Grzybowskiej 81.

Spółka wpisana jest do rejestru handlowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla Miasta Stołecznego Warszawy, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000069229 nadanym w dniu 10 grudnia 2001 roku. Bankowi w dniu 6 sierpnia 2002 roku nadano numer statystyczny REGON: 930603359.

Bank BPS S.A. jest Bankiem Zrzeszającym w rozumieniu Ustawy z dnia 7 grudnia 2000 roku o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających (z późn. zm.).

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, które na 31.12.2018 r. posiadały łącznie 84,06 % akcji, w tym banki zrzeszone i współpracujące 83,75 %.

Tabela 1. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	364 770 203	84,06%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	322 968 007	74,43%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,31%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	40 457 765	9,32%
Inne Banki Polskie	11 452 898	2,64%
Banki Zagraniczne	4 217 815	0,97%
Pozostali akcjonariusze:	52 901 106	12,19%
- osoby fizyczne	1 395 470	0,32%
- pozostali	51 505 636	11,87%
Bank BPS S.A.	607 788	0,14%
Razem	433 949 810	100,00%

Bank BPS S.A. sprawując funkcję banku zrzeszającego, działa na rzecz rozwoju banków spółdzielczych Zrzeszenia i prowadzi niekonkurencyjną wobec nich działalność komercyjną. Poprzez sieć placówek bankowych funkcjonujących na terytorium całego kraju, obsługuje klientów indywidualnych oraz instytucjonalnych, prowadząc operacje zarówno w złotych, jak i w walutach obcych.

1.2. Informacje ogólne o Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A.

Grupę Kapitałową Banku BPS S.A. zwaną dalej Grupą tworzą Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz specjalistyczne spółki, które uzupełniając ofertę Banku, realizują jednocześnie własne cele biznesowe.

Jednostki objęte konsolidacją pełną

Grupę jednostek objętych konsolidacją pełną według stanu na 31.12.2018 r. stanowiły: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz niżej wymienione podmioty:

Tabela 2. Jednostki objęte konsolidacją pełną

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	100,00%
IT BPS Sp. z o.o.	100,00%
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	100,00%
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	100,00%
BPS Doradztwo S.A. w likwidacji	100,00%
BPS Leasing S.A.	100,00%
BPS Faktor S.A.	100,00%
ABC Finanse S.A.	100,00%
Veni S.A.	100,00%
QRS Finanse S.A. w likwidacji	100,00%
Con-Finance Sp. z o.o.	100,00%
FW Południe Sp. z o.o.	100,00%
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	100,00%
Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.	99,95%
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	100,00%
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	100,00%
Solar City Szczecin Sp. z o.o. w likwidacji	100,00%
UP Nieruchomości S.A.	100,00%

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych konsolidowanych metodą pełną.

Tabela 3. Certyfikaty inwestycyjne Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
BPS 1 NS FIZ	100,00%
BPS 3 NS FIZ	45,84%
BPS 4 NS FIZ	50,91%
Quantum 2 FIZ AN	100,00%
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	100,00%
Contango FIZ	98,74%
Contango 2 FIZ	100,00%
Feniks FIZ AN w likwidacji	81,75%
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN	71,75%

Jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną

W Grupie na koniec 2018 r. nie występowały jednostki objęte konsolidacją proporcjonalną.

Jednostki wyceniane metodą praw własności

W Grupie na koniec 2018 r. nie występowały jednostki objęte sprawozdaniem skonsolidowanym, spełniające warunki konsolidacji metodą praw własności.

Jednostki, które pomniejszają fundusze własne

W Grupie na koniec 2018 r. nie występowały jednostki, które pomniejszały fundusze własne.

Jednostki, które nie są konsolidowane i nie pomniejszają funduszy własnych

W Grupie na koniec 2018 r. nie występowały jednostki, które nie były konsolidowane i nie pomniejszały funduszy własnych.

Szczegółowe informacje dotyczące podmiotów wchodzących w skład Grupy znajdują się w Nocie 1.3. Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

1.3. Zarys różnic w zakresie konsolidacji

Wartości bilansowe wykazane w Sprawozdaniu z sytuacji finansowej w ujęciu regulacyjnym różnią się od wartości ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za rok zakończony dnia 31.12.2018 roku z uwagi na wyłączenia podmiotów do celów konsolidacji ostrożnościowej (Grupa skorzystała z art. 19 ust. 1 Rozporządzenia CRR).

Tabela 4. Różnice w zakresie konsolidacji do celów rachunkowości i regulacyjnej [EU LI1]

	a)	b)	c)	d)	e) f) g)		
	Wartości bilansowe wykazywane w publikowanych sprawozdaniach finansowych	Wartości bilansowe wchodzące w zakres konsolidacji regulacyjnej	Podlega ramom ryzyka kredytowego	Podlega ramom ryzyka kredytowego kontrahenta	Podlega ramom sekurytyzacji	Podlega ramom ryzyka rynkowego	Nie podlega wymogom kapitałowym lub podlega odliczeniu od kapitału
Aktywa							
Kasa, środki w Banku Centralnym	1 461 091	1 461 051	1 461 051	-	-	-	-
Należności od innych banków	579 041	524 842	524 842	-	-	-	-
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	579 041	524 842	524 842	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	2 509	2 509	-	2 509	-	2 509	3
Należności z tytułu leasingu finansowego	306 565	306 714	306 714	-	-	-	-
Papiery wartościowe	12 266 154	12 179 439	12 177 531	-	-	1 908	-
- przeznaczone do obrotu	1 908	1 908	-	-	-	1 908	2
- obowiązkowo wyceniane do wartości godziwej przez WF	384 630	297 915	297 915	-	-	-	298
- wyceniane w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	8 207 787	8 207 792	8 207 792	-	-	-	8 208
- wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	13 451	13 446	13 446	-	-	-	13
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	3 658 378	3 658 378	3 658 378	-	-	-	-
Kredyty i pożyczki udzielone klientom:	7 893 844	7 858 855	7 858 855	-	-	-	-
- obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez WF	300 894	278 908	278 908	-	-	-	279
- wyceniane w zamortyzowanym koszcie	7 592 950	7 579 947	7 579 947	-	-	-	-
Inwestycje w jednostki zależne i stowarzyszone	0	564 485	564 485	-	-	-	-
Zapasy	4 286	797	797	-	-	-	-
Rzeczowe aktywa trwałe	534 967	206 461	206 461	-	-	-	-
Nieruchomości inwestycyjne	7 447	0	0	-	-	-	-
Wartości niematerialne	54 179	46 532	-	-	-	-	46 532
Należności z tytułu bieżącego podatku dochodowego	146	0	0	-	-	-	-
Aktywo z tytułu odroczonego podatku dochodowego	97 405	66 245	64 642	-	-	-	1 603

	a)	b)	c)	d)	e) f) g)		
	Wartości bilansowe wykazywane w publikowanych sprawozdaniach finansowych	Wartości bilansowe wchodzące w zakres konsolidacji regulacyjnej	Wartości bilansowe pozycji				
Podlega ramom ryzyka kredytowego			Podlega ramom ryzyka kredytowego kontrahenta	Podlega ramom sekurytyzacji	Podlega ramom ryzyka rynkowego	Nie podlega wymogom kapitałowym lub podlega odliczeniu od kapitału	
Aktywa trwale przeznaczone do sprzedaży	65 581	2 173	2 173	-	-	-	-
Pozostałe aktywa	76 643	57 554	57 554	-	-	-	-
Aktywa razem	23 349 858	23 277 657	23 225 105	2 509	-	4 417	56 938
Zobowiązania							
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	46	46	-	-	-	-	46
Zobowiązania wobec innych banków	17 993 757	17 993 432	-	-	-	-	17 993 432
Zobowiązania z tytułu sprzedanych papierów wartościowych z udzielonym przyrzeczeniem odkupu	0	0	-	-	-	-	-
Pochodne instrumenty finansowe	2 742	2 742	-	2 742	-	2 742	3
Zobowiązania wobec klientów	3 049 154	3 085 396	-	-	-	-	3 085 396
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	1 151 068	1 151 065	-	-	-	-	1 151 065
Zobowiązania z tytułu bieżącego podatku dochodowego	12 175	11 850	-	-	-	-	11 850
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0	634	-	-	-	-	634
Pozostałe zobowiązania	302 471	260 837	-	-	-	-	260 837
Rezerwy	27 354	18 234	-	-	-	-	18 234
Zobowiązania razem	22 538 767	22 524 236	-	2 742	-	2 742	22 521 497
Kapitał własny							
Kapitał zakładowy	433 950	433 950					
Akcje własne	-2 133	-2 133					
Kapitał zapasowy	345 058	323 380					
Inne całkowite dochody	10 207	18 145					
Niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych	-147 010	-72 453					
Wynik roku bieżącego	37 903	16 318					
Pozostałe kapitały	86 512	36 214					
Razem kapitał własny przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	764 487	753 421					
Przypadający akcjonariuszom niekontrolującym	46 604	0					
Kapitał własny ogółem	811 091	753 421					
Suma zobowiązań i kapitału własnego	23 349 858	23 277 657					

Tabela 5. Główne źródła różnic między regulacyjnymi kwotami ekspozycji a wartościami bilansowymi w sprawozdaniach finansowych [EU LI2]

	a)	b)	c)	d)	e)
	Łącznie	Pozycje podlegające			
		Ramy ryzyka kredytowego	Ramy ryzyka kredytowego kontrahenta	Ramy ryzyka sekurytyzacji	Ramy ryzyka rynkowego
1. Kwota wartości bilansowej aktywów w zakresie konsolidacji regulacyjnej (zgodnie z wzorem EU LI1)	23 277 657	23 225 105	2 509	-	4 417
2. Kwota wartości bilansowej zobowiązań w regulacyjnym zakresie konsolidacji (zgodnie z wzorem EU LI1)	22 524 236	-	2 742	-	2 742
3. Kwota całkowita netto w regulacyjnym zakresie konsolidacji	753 421	753 421	-	-	-
4. Kwoty pozabilansowe	1 402 174	1 402 174	-	-	-
5. Kwoty ekspozycji ujmowane do celów regulacyjnych	24 679 831	25 380 700	5 251	-	7 159

Tabela 6. Różnice w zakresach konsolidacji podmiotów [EU LI3]

Nazwa podmiotu	Metoda konsolidacji rachunkowości	Metoda konsolidacji regulacyjnej			Opis podmiotu
		Pełna konsolidacja	Konsolidacja metodą proporcjonalną	Nie są skonsolidowane i nie są odliczone od kapitału	
Bank BPS S.A.	Pełna konsolidacja	X			Działalność bankowa
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	Pełna konsolidacja	X			Działalność maklerska
IT BPS Sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Usługi informatyczne
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Obsługa administracyjna
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	Pełna konsolidacja	X			Usługi najmu nieruchomości
BPS TFI S.A.	Pełna konsolidacja			X	Zarządzanie funduszami inwestycyjnymi
BPS Doradztwo S.A. w likwidacji	Pełna konsolidacja	X			Usługi doradcze
BPS Leasing S.A.	Pełna konsolidacja	X			Usługi leasingowe
BPS Faktor S.A.	Pełna konsolidacja	X			Usługi faktoringowe
ABC Finanse S.A.	Pełna konsolidacja			X	Usługi doradcze
Veni S.A.	Pełna konsolidacja			X	Działalność hutnicza
QRS Finanse S.A. w likwidacji	Pełna konsolidacja			X	Pomocnicza działalność finansowa

Nazwa podmiotu	Metoda konsolidacji rachunkowości	Metoda konsolidacji regulacyjnej			Opis podmiotu
		Pełna konsolidacja	Konsolidacja metodą proporcjonalną	Nie są skonsolidowane i nie są odliczone od kapitału	
Con-Finance Sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Pomocnicza działalność finansowa
FW Południe Sp. z o.o.	Pełna konsolidacja			X	Działalność farm wiatrowych
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	Pełna konsolidacja			X	Działalność uzdrowskowa
ZLUN Nałęczów S.A.	Pełna konsolidacja			X	Działalność uzdrowskowa
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	Pełna konsolidacja			X	Działalność uzdrowskowa
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	Pełna konsolidacja			X	Działalność uzdrowskowa
Solar City Szczecin Sp. z o.o. w likwidacji	Pełna konsolidacja			X	Projektowanie budowlane
UP Nieruchomości S.A.	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
BPS 1 NS FIZ	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
BPS 3 NS FIZ	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
BPS 4 NS FIZ	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
Quantum 2 FIZ AN	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
Contango FIZ	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
Contango 2 FIZ	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
Feniks FIZ AN w likwidacji	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN	Pełna konsolidacja			X	Fundusz inwestycyjny

2. Fundusze własne

W roku 2018 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Grupie Kapitałowej opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (z późn. zm.);
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z późn. zm.);

- 4) Rozporządzenie Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach.

Prezentowane dane są zgodne z zakresem konsolidacji zastosowanym w ramach opublikowanego Skonsolidowanego Sprawozdania Finansowego Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

Fundusze własne Grupy Kapitałowej stanowią sumę kapitału Tier I i kapitału Tier II. W skład kapitału Tier I wchodzi kapitał podstawowy Tier I. Grupa Kapitałowa nie posiada kapitału dodatkowego Tier I.

W skład kapitału podstawowego Tier I wchodzi:

- 1) instrumenty kapitałowe;
- 2) akcje emisyjne związane z instrumentami kapitałowymi;
- 3) zyski zatrzymane;
- 4) skumulowane inne całkowite dochody;
- 5) kapitał rezerwowy;
- 6) fundusze ogólne ryzyka bankowego.

Kapitał podstawowy Tier I korygowany jest o:

- 1) korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych;
- 2) wartości niematerialne wycenione według wartości bilansowej;
- 3) aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych;
- 4) wartość pozycji określonych w art. 48 przekraczająca limit 17,65 %;
- 5) inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I (wynikające z zastosowania MSSF9).

W skład kapitału Tier II wchodzi:

- 1) zobowiązania podporządkowane.

Tabela 7. Struktura funduszy własnych Grupy

Wyszczególnienie	31.12.2018 (dane w tys. zł)	Struktura
Kapitał Tier I	615 123	67,2%
Kapitał podstawowy Tier I	615 123	67,2%
Instrumenty kapitałowe kwalifikujące się jako kapitał podstawowy Tier I	674 517	73,7%
Zyski zatrzymane	-147 010	-16,1%
Inne całkowite dochody	10 207	1,1%
Kapitał rezerwowy	129 029	14,1%
Fundusz ogólne ryzyka bankowego	24 500	2,7%
Korekty w kapitale podstawowym Tier I z tytułu filtrów ostrożnościowych	-8 914	-1,0%
Wartości niematerialne	-54 179	-5,9%
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności i wynikające z różnic przejściowych	-34 590	-3,8%
Inne korekty w okresie przejściowym w kapitale podstawowym Tier I	21 563	2,4%
Kapitał dodatkowy Tier I	0	0,0%
Kapitał Tier II	300 343	32,8%
Instrumenty kapitałowe i pożyczki podporządkowane kwalifikujące się jako kapitał Tier II	300 343	32,8%
FUNDUSZE WŁASNE	915 466	100,0%

Szczegółowy opis głównych cech instrumentów kapitałowych, które składają się na fundusze własne Banku w podziale na kapitał podstawowy Tier I oraz kapitał Tier II, według załącznika II do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 8. Zestawienie głównych cech instrumentów w kapitale Tier I oraz Tier II (zgodnie z załącznikiem II do Rozporządzenia Wykonawczego Komisji (UE) nr 1423/2013) na dzień 31 grudnia 2018 r.

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria A	Akcje seria B	Akcje seria C	Akcje seria D	Akcje seria E	Akcje seria F
1	Emitent	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku publicznym)	-	-	-	-	-	-
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym							
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-skonsolidowanym / na poziomie jednostkowym oraz sub-skonsolidowanym)	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	2 000	12 000	4 000	2 000	1 865	1 518
9	Wartość nominalna instrumentu	2 000	12 000	4 000	2 000	1 865	1 518
9a	Cena emisyjna	1 zł	1 zł	1 zł	1 zł	1 zł	1 zł
9b	Cena wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	2001-12-10	2001-12-10	2001-12-10	2001-12-10	2001-12-10	2001-12-10
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy							
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria A	Akcje seria B	Akcje seria C	Akcje seria D	Akcje seria E	Akcje seria F
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie	nie
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
21	Istnienie opcji z opc. rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przyp. odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie	nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria H	Akcje seria I	Akcje seria J	Akcje seria K	Akcje seria L	Akcje seria M
1	Emitent	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku publicznym)	-	-	-	-	-	-
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym							
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-skonsolidowanym / na poziomie jednostkowym oraz sub-skonsolidowanym)	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	174 326	35 000	66 623	115 461	36 275	59 008
9	Wartość nominalna instrumentu	74 864	35 000	66 623	115 461	14 708	24 000
9a	Cena emisyjna	2,35 zł	1 zł	1 zł	1 zł	2,50 zł	2,50 zł
9b	Cena wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	2002-03-12	2003-12-03	2011-05-13	2012-03-07	2014-03-07	2015-03-17
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy							
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria H	Akcje seria I	Akcje seria J	Akcje seria K	Akcje seria L	Akcje seria M
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie	nie
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
21	Istnienie opcji z opc. rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przyp. odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie	nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria N	Akcje seria O	Akcje seria P	Akcje seria R	Akcje seria S	Akcje seria T
1	Emitent	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku publicznym)	-	-	-	-	-	-
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym							
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-skonsolidowanym / na poziomie jednostkowym oraz sub-skonsolidowanym)	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	140	29 559	30	5 594	29 504	46 557
9	Wartość nominalna instrumentu	58	12 022	15	2 278	12 000	18 936
9a	Cena emisyjna	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł
9b	Cena wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	2015-03-17	2016-03-16	2016-03-16	2016-04-08	2016-04-08	2016-11-04
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy							
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria N	Akcje seria O	Akcje seria P	Akcje seria R	Akcje seria S	Akcje seria T
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie	nie
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
21	Istnienie opcji z opc. rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przyp. odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie	nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria W	Akcje seria Z	Akcje seria AA	Akcje seria AB	Akcje seria AC
1	Emitent	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku publicznym)	-	-	-	-	-
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym						
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I	Tier I
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-skonsolidowanym / na poziomie jednostkowym oraz sub-skonsolidowanym)	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne	akcje imienne
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	34 175	9 835	32 759	2 003	6 203
9	Wartość nominalna instrumentu	13 899	4 000	13 338	831	2 534
9a	Cena emisyjna	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł	2,50 zł
9b	Cena wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
10	Klasyfikacja księgowa	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny	Kapitał własny
11	Pierwotna data emisji	2017-01-09	2017-01-10	2017-12-22	2018-02-08	2018-06-29
12	Wieczyste czy terminowe	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste	wieczyste
13	Pierwotny termin zapadalności	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy						
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Akcje seria W	Akcje seria Z	Akcje seria AA	Akcje seria AB	Akcje seria AC
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie	nie	nie	nie	nie
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe	w pełni uznaniowe
21	Istnienie opcji z opc. rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne	niekumulacyjne
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instrumentu, na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przyp. odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkowania w przypadku likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejowanego, w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Obligacje BPS0222	Obligacje BPS0925	Obligacje BPS0326	Obligacje BPS0228	Obligacje BPS0328
1	Emitent	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.	Bank BPS S.A.
2	Unikatowy identyfikator (np. CUSIP, ISIN lub identyfikator Bloomberg dla ofert na rynku publicznym)	-	-	-	-	-
3	Prawo lub prawa właściwe, którym podlega instrument	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie	Prawo polskie
Ujmowanie w kapitale regulacyjnym						
4	Zasady przejściowe określone w rozporządzeniu CRR	Tier II	Tier II	Tier II	Tier II	Tier II
5	Zasady określone w rozporządzeniu CRR obowiązujące po okresie przejściowym	Tier II	Tier II	Tier II	Tier II	Tier II
6	Kwalifikowalne na poziomie jednostkowym lub (sub-skonsolidowanym / na poziomie jednostkowym oraz sub-skonsolidowanym)	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany	jednostkowy/ skonsolidowany
7	Rodzaj instrumentu (rodzaje określone zgodnie z systemem prawnym)	obligacje podporządkowane	obligacje podporządkowane	obligacje podporządkowane	obligacje podporządkowane	obligacje podporządkowane
8	Kwota uznana w kapitale regulacyjnym (waluta w tys. PLN, według stanu na ostatni dzień sprawozdawczy)	28 968	41 875	83 900	40 000	55 600
9	Wartość nominalna instrumentu	46 116	41 875	83 900	40 000	55 600
9a	Cena emisyjna	100,00 zł	100,00 zł	100,00 zł	400,00 zł	400,00 zł
9b	Cena wykupu					
10	Klasyfikacja księgowa	Zobowiązanie - koszt zamortyzowany	Zobowiązanie - koszt zamortyzowany	Zobowiązanie - koszt zamortyzowany	Zobowiązanie - koszt zamortyzowany	Zobowiązanie - koszt zamortyzowany
11	Pierwotna data emisji	2015-02-20	2015-09-21	2016-03-30	2018-02-26	2018-03-19
12	Wieczyste czy terminowe	terminowe	terminowe	terminowe	terminowe	terminowe
13	Pierwotny termin zapadalności	2022-02-20	2025-09-21	2026-03-30	2028-02-26	2028-03-19
14	Opcja wykupu na żądanie emitenta podlegająca wcześniejszemu zatwierdzeniu przez organy nadzoru	tak	tak	tak	tak	tak
15	Termin wykupu opcjonalnego, termin wykupu warunkowego oraz kwota wykupu	2020-02-20 46 116 tys. zł	2020-09-21 41 875 tys. zł	2026-03-30 83 900 tys. zł	2023-02-26 40 000 tys. zł	2023-03-19 55 600 tys. zł
16	Kolejne terminy wykupu, jeśli dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
Kupony / dywidendy						

Lp.	Cechy instrumentów kapitałowych	Obligacje BPS0222	Obligacje BPS0925	Obligacje BPS0326	Obligacje BPS0228	Obligacje BPS0328
17	Stała lub zmienna dywidenda / stały lub zmienny kupon	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna	stopa zmienna
18	Kupon odsetkowy oraz dowolny powiązany wskaźnik	WIBOR 6M + marża	WIBOR 6M + marża	WIBOR 6M + marża	WIBOR 6M + marża	WIBOR 6M + marża
19	Istnienie zapisanych praw do niewypłacania dywidendy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
20a	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem terminu)	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe
20b	W pełni uznaniowe, częściowo uznaniowe czy obowiązkowe (po względem kwoty)	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe	obowiązkowe
21	Istnienie opcji z oprocentowaniem rosnącym lub innej zachęty do wykupu	nie	nie	nie	nie	nie
22	Niekumulowane czy skumulowane	niekumulacyjny	niekumulacyjny	niekumulacyjny	niekumulacyjny	niekumulacyjny
23	Zamienne lub niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne	niezamienne
24	Jeśli zamienne, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące wymianę	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
25	Jeśli zamienne, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
26	Jeśli zamienne, wskaźnik konwersji	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
27	Jeśli zamienne, zmiana obowiązkowa czy opcjonalna	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
28	Jeżeli zamienne, należy określić rodzaj instr., na który można dokonać zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
29	Jeżeli zamienne, należy określić emitenta instrumentu, na który dokonuje się zamiany	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
30	Odpisy obniżające wartość	nie	nie	nie	nie	nie
31	W przypadku odpisu obniżającego wartość, zdarzenie lub zdarzenia wywołujące odpis obniżający wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
32	W przypadku odpisu obniżającego wartość, w pełni czy częściowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
33	W przyp. odpisu obniżającego wartość, trwale czy tymczasowo	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
34	W przypadku tymczasowego odpisu obniżającego wartość, opis mechanizmu odpisu obniżającego wartość	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
35	Pozycja w hierarchii podporządkow. w przyp. likwidacji (należy określić rodzaj instrumentu bezpośrednio uprzywilejow., w odniesieniu do danego instrumentu)	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy
36	Niezgodne cechy przejściowe	nie	nie	nie	nie	nie
37	Jeśli tak, należy określić niezgodne cechy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy

Dodatkowo, Bank rozpoznaje w ramach kapitału Tier II zobowiązanie podporządkowane w postaci 10-letniej pożyczki otrzymanej z Funduszu Zabezpieczającego w Systemie Ochrony Zrzeszenia BPS, w kwocie 50 mln zł. Umowa udzielenia przedmiotowej pożyczki została podpisana pomiędzy Bankiem a SSOZ w dniu 20.06.2018 r., a następnie w dniu 27 czerwca 2018 r. Bank złożył do Komisji Nadzoru Finansowego wniosek o wyrażenie zgody na jej zakwalifikowanie do kapitału Tier II. Decyzja w tej sprawie wydana została przez nadzorcę w dniu 5 lipca 2018 r.

Tabela 9. Główne cechy pożyczki podporządkowanej udzielonej ze środków Funduszu Zabezpieczającego w SSOZ BPS

Nazwa wierzyciela	Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS
Rodzaj zobowiązania	Pożyczka podporządkowana
Waluta	PLN
Kwota	50 000 000 zł
Data udzielenia	20 czerwca 2018 r.
Data spłaty	20 czerwca 2028 r.
Data zaliczenia do funduszy własnych	5 lipca 2018 r.
Oprocentowanie	Stopa referencyjna + marża 1 %

Informacje na temat charakteru i kwot poszczególnych pozycji funduszy własnych, według załącznika VI do Rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. zaprezentowano w poniższej tabeli.

Tabela 10. Fundusze własne Grupy Kapitałowej na dzień 31 grudnia 2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
Kapitał podstawowy Tier I: instrumenty i kapitały rezerwowe			
1	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne	711 991	art. 26 ust 1, art. 27, 28, 29
2	Zyski zatrzymane	-147 010	art. 26 ust. 1 lit. c)
3	Skumulowane inne całkowite dochody (i pozostałe kapitały rezerwowe)	139 236	art. 26 ust. 1
3a	Fundusze ogólne ryzyka bankowego	24 500	art. 26 ust. 1 lit. f)

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
4	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 3 i powiązane ażo emisyjne przeznaczane do wycofania z kapitału podstawowego Tier I	0	art. 486 ust. 2
5	Udziały mniejszości (kwota dopuszczona w skonsolidowanym kapitale podstawowym Tier I)	0	art. 84
5a	Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń lub dywidend	0	art. 26 ust. 2
6	Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	728 717	Suma wierszy 1-5a
Kapitał podstawowy Tier I: korekty regulacyjne			
7	Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)	-8 914	art. 34, 105
8	Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)	-54 179	art. 36 ust. 1 lit. b), art. 37
9	Zbiór pusty w UE		
10	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oparte na przyszłej rentowności z wyłączeniem aktywów wynikających z różnic przejściowych (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38
11	Kapitały rezerwowe odzwierciedlające wartość godziwą związane z zyskami lub stratami z tytułu instrumentów zabezpieczających przepływy pieniężne		art. 33 ust. 1 lit. a)
12	Kwoty ujemne będące wynikiem obliczeń kwot oczekiwanej straty		art. 36 ust. 1 lit. d), art. 40 i 159,
13	Każdy wzrost kapitału własnego z tytułu aktywów sekurytyzowanych (kwota ujemna)		art. 32 ust. 1
14	Zyski lub stary z tytułu zobowiązań, wycenione według wartości godziwej, które wynikają ze zmian zdolności kredytowej instytucji		art. 33 ust. lit. b)
15	Aktywa funduszu emerytalnego ze zdefiniowanymi świadczeniami (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. e), art. 41
16	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale podstawowym Tier I (kwota ujemna)	-37 474	art. 36 ust. 1 lit. f), art. 42
17	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli te podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. g), art. 44
18	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. h), art. 43, 45 i 46, art. 49 ust. 2 i 3, art. 79,

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
19	Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)	0	art. 36 ust. 1 lit. i), art. 43, 45, 47, art. 48 ust. 1 lit. b), art. 49 ust. 1-3, art. 79
20	Zbiór pusty w UE		
20a	Kwota ekspozycji następujących pozycji kwalifikujących się do wagi ryzyka równej 1250 %, jeżeli instytucja decyduje się na wariant odliczenia		art. 36 ust. 1 lit. k)
20b	w tym: znaczne pakiety akcji poza sektorem finansowym (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (i), art. 89-91
20c	w tym: pozycje sekurytyzacyjne (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (ii), art. 243 ust. 1 lit. b), art. 244 ust. 1 lit. b), art. 258
20d	w tym: dostawy instrumentów z późniejszym terminem rozliczenia (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. k) ppkt (iii), art. 379 ust. 3
21	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3) (kwota ujemna)	-34 590	art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a)
22	Kwota przekraczająca próg 17,65 % (kwota ujemna)	0	art. 48 ust. 1
23	w tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 48 ust. 1 lit. b)
24	Korekty wynikające z MSSF 9 w okresie przejściowym	21 563	art. 473 a
25	w tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych		art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, art. 48 ust. 1 lit. a)
25a	Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. a)
25b	Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podst. Tier I (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. l)
27	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I, które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)		art. 36 ust. 1 lit. j)
28	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I	-113 594	Suma wierszy 7-20a, 21,22, 24 oraz 25a-27
29	Kapitał podstawowy Tier I	615 123	Wiersz 6 minus wiersz 28
Kapitał dodatkowy Tier I: Instrumenty			
30	Instrumenty kapitałowe i powiązane akcje emisyjne, w tym:		art. 51 i 52
31	w tym: zaklasyfikowane jako kapitał własny zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		
32	w tym: zaklasyfikowane jako zobowiązania zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości		

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
33	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I		art. 486 ust. 3
34	Kwalifikujący się kapitał Tier I uwzględniony w skonsolidowanym kapitale dodatkowym Tier I (w tym udziały mniejszości nieuwzględnione w wierszu 5) wyemitowany przez jednostki zależne i będący w posiadaniu stron trzecich		art. 85 i 86
35	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 3
36	Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi	0	Suma wierszy 30, 33 i 34
Kapitał dodatkowy Tier I: korekty regulacyjne			
37	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I (kwota ujemna)		art. 52 ust. 1 lit. b), art. 56 lit. a), art. 57
38	Bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. b), art. 58
39	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59, 60 i 79
40	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 56 lit. c), art. 59 i 79
41	Zbiór pusty w UE		
42	Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II, które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (kwota ujemna)		art. 56 lit. e)
43	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I	0	Suma wierszy 37-42
44	Kapitał dodatkowy Tier I	0	Wiersz 36 minus wiersz 43
45	Kapitał Tier I (kapitał Tier I = kapitał podstawowy Tier I + kapitał dodatkowy Tier I)	615 123	Suma wierszy 29 i 44
46	Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne	300 343	art. 62 i 63
47	Kwota kwalifikujących się pozycji, o których mowa w art. 484 ust. 5, i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II		art. 486 ust. 4
48	Kwalifikujące się instrumenty funduszy własnych uwzględnione w skonsolidowanym kapitale Tier II (w tym udziały mniejszości i instrumenty dodatkowe w kapitale Tier I nieuwzględnione w wierszach 5 lub 34) wyemitowane przez jednostki zależne i będące w posiadaniu stron trzecich		art. 87 i 88

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
49	w tym: przeznaczone do wycofania instrumenty wyemitowane przez jednostki zależne		art. 486 ust. 4
50	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego		art. 62 lit. c) i d)
51	Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi	300 343	
52	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach własnych w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane (kwota ujemna)		art. 63 lit. b) ppkt (i), art. 66 lit. a), art. 67
53	Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)		art. 66 lit. b), art. 68
54	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II oraz pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. c), art. 69, 70 i 79
55	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowalnych pozycji krótkich) (kwota ujemna)		art. 66 lit. d), art. 69 i 79
56	Zbiór pusty w UE		
57	Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II	0	Suma wierszy 52-56
58	Kapitał Tier II	300 343	Wiersz 51 minus wiersz 57
59	Łączny kapitał (łączny kapitał = kapitał Tier I + kapitał Tier II)	915 466	Suma wierszy 45 i 58
60	Aktywa ważone ryzykiem razem	8 642 411	
Współczynniki i bufony kapitałowe			
61	Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	7,12%	art. 92 ust. 2 lit. a)
62	Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	7,12%	art. 92 ust. 2 lit. b)
63	Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	10,59%	art. 92 ust. 2 lit. c)
64	Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)	4,88%	dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych art. 128, 129, 130, 131, 133
65	w tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego	1,875%	

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
66	w tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego	0,00%	
67	w tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego	3,00%	
67a	w tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym	0,00%	
68	Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko)	1,12%	dyrektywa w sprawie wymogów kapitałowych art. 128
Kwoty poniżej progów odliczeń (przed ważeniem ryzyka)			
72	Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)	18 904	art. 36 ust. 1 lit. h), art. 45, 46, art. 472 ust. 10, art. 56 lit c), art. 59, 60, art. 66 lit c), art. 69, 70
73	Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10 % oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)		art. 36 ust. 1 lit. i), art. 45, 48
74	Zbiór pusty w UE		
75	Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10 %, po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)	62 815	art. 36 ust. 1 lit. c), art. 38, 48
76	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą standardową (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62
77	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą standardową		art. 62
78	Korekty z tytułu ryzyka kredytowego uwzględnione w kapitale Tier II w odniesieniu do ekspozycji objętych metodą wewnętrznych ratingów (przed zastosowaniem pułapu)		art. 62
79	Pułap uwzględniania korekt z tytułu ryzyka kredytowego w kapitale Tier II zgodnie z metodą wewnętrznych ratingów		art. 62
Instrumenty kapitałowe będące przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania (mających zastosowanie wyłącznie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 1 stycznia 2022 r.)			
80	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5
81	Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 3, art. 486 ust. 2 i 5
82	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5
83	Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 4, art. 486 ust. 3 i 5

Lp.	Pozycja	Kwota w dniu ujawnienia	Odniesienie do Rozporządzenia CRR
84	Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5
85	Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)		art. 484 ust. 5, art. 486 ust. 4 i 5

3. Adekwatność kapitałowa

3.1. Regulacyjne wymogi kapitałowe - kwota ekspozycji na ryzyko

Na dzień 31 grudnia 2018 r. skala działalności handlowej Banku i Grupy była znacząca, dlatego też wyliczane były następujące wymogi kapitałowe:

- 1) ryzyko kredytowe – w tym ryzyko kredytowe instrumentów z księgi bankowej oraz ryzyko kredytowe kontrahenta;
- 2) ryzyko rynkowe – w tym ryzyko ogólne i szczególne pozycji w instrumentach kapitałowych i instrumentach dłużnych;
- 3) ryzyko operacyjne.

W zakresie ryzyka kredytowego na potrzeby sprawozdawcze Grupa Kapitałowa stosuje metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Tabela 11. Kwota ekspozycji i wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta według klas ekspozycji według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	Kwota ekspozycji	Wymóg kapitałowy
Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	12 680 812	14 828
Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	2 487 393	39 120
Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	483	24
Ekspozycje wobec wielostronnych banków rozwoju	0	0
Ekspozycje wobec organizacji międzynarodowych	0	0
Ekspozycje wobec instytucji	1 264 176	22 368
Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	2 599 838	174 185
Ekspozycje detaliczne	1 943 268	93 036
Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 550 910	69 118
Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	956 609	94 809
Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	1 586	190
Ekspozycje w postaci obligacji zabezpieczonych	0	0
Pozycje stanowiące pozycje sekurytyzacyjne	0	0
Ekspozycje wobec instytucji i przedsiębiorstw posiadających krótkoterminową ocenę kredytową	0	0
Ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania	251 031	19 110
Ekspozycje kapitałowe	15 322	1 226
Inne pozycje	1 238 874	86 985
Razem	24 990 302	614 999

Tabela 12. Ekspozycje podlegające ryzyku kredytowemu według rodzaju ekspozycji według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Rodzaj ekspozycji	Całkowita ekspozycja netto po odliczeniu korekt wartości i rezerw	Kwota ekspozycji ważonej ryzykiem	Wymóg kapitałowy
Ekspozycje bilansowe podlegające ryzyku kredytowemu	23 257 444	7 450 309	596 025
Ekspozycje pozabilansowe podlegające ryzyku kredytowemu	288 753	237 179	18 974
Razem	23 546 197	7 687 488	614 999

Tabela 13. Kalkulacja wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego i ryzyka kredytowego kontrahenta według wagi ryzyka kontrahenta (w tys. zł)

Waga ryzyka	Całkowita ekspozycja netto po odliczeniu korekt wartości i rezerw	Ekspozycja ważona ryzykiem	8% ekspozycji ważonej ryzykiem
0%	12 117 002	0	0
4%	707 766	28 311	2 265
20%	2 736 286	547 257	43 781
30%	11 263	3 379	270
35%	898 966	314 638	25 171
42%	7 363	3 092	247
50%	443 285	221 643	17 731
75%	1 550 597	1 162 947	93 036
100%	4 534 197	4 534 197	362 736
150%	476 657	714 986	57 199
250%	62 815	157 038	12 563
Razem	23 546 197	7 687 488	614 999

W obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej Grupa Kapitałowa wykorzystuje metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi określonymi w Rozporządzeniu CRR.

Tabela 14. Kwota ekspozycji i wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka rynkowego według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie		Kwota ekspozycji	Wymóg kapitałowy
1.	Ryzyko pozycji	24 232	1 939
2.	Ryzyko związane z korektą wyceny kredytowej	465	37
3.	Ryzyko dużych ekspozycji, przekraczających limity nadzorcze	0	0
4.	Ryzyko walutowe	0	0
5.	Ryzyko szczególne stopy procentowej związane z pozycjami sekurytyzacyjnymi	0	0
6.	Ryzyko rozliczenia	0	0
7.	Razem	24 698	1 976

W zakresie ryzyka operacyjnego wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego liczony jest metodą podstawowego wskaźnika BIA (Basic Indicator Approach), zgodnie z wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne wyliczona na rok 2018 dla Grupy wyniosła 930 226 tys. zł, natomiast wymóg kapitałowy ukształtował się na poziomie 74 418 tys. zł.

Tabela 15. Kwoty ekspozycji na ryzyko oraz wymogi kapitałowe ujawniane zgodnie z art. 438 lit. c-f Rozporządzenia CRR (w tys. zł) [EU OV1]

		Aktywa ważone ryzykiem		Minimalne wymogi kapitałowe
		2018	2017	2018
	1. Ryzyko kredytowe (z wyjątkiem ryzyka kredytowego kontrahenta)	7 526 628	8 178 958	602 130
art. 438 lit. c) i d)	2. W tym metoda standardowa	7 526 628	8 178 958	602 130
art. 438 lit. c) i d)	3. W tym podstawowa metoda IRB (FIRB)	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	4. W tym zaawansowana metoda IRB (AIRB)	-	-	-
art. 438 lit. d)	5. W tym metoda IRB kapitału zgodnie z uproszczoną metodą ryzyka ważonego lub metodą modeli wewnętrznych	-	-	-
art. 107, art. 438 lit. c) i d)	6. Ryzyko kredytowe kontrahenta	4 287	11 344	343
art. 438 lit. c) i d)	7. W tym metoda wyceny według wartości rynkowej	3 822	2 858	306
art. 438 lit. c) i d)	8. W tym wycena pierwotnej wartości ekspozycji	-	-	-
	9. W tym metoda standardowa	-	-	-
	10. W tym metoda modeli wewnętrznych (IMM)	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	11. W tym kwota ekspozycji z tytułu swoich wkładów do funduszu kontrahenta centralnego na wypadek niewykonania zobowiązania	-	-	-
art. 438 lit. c) i d)	12. W tym aktualizacja wyceny kredytowej	465	8 486	37
art. 438 lit. e)	13. Ryzyko rozliczenia	-	-	-
art. 449 lit. o) i i)	14. Ekspozycje sekurytyzacyjne w portfelu bankowym (po uwzględnieniu ograniczenia)	-	-	-
	15. W tym metoda IRB	-	-	-
	16. W tym metoda formuły nadzorczej (SFA) IRB	-	-	-
	17. W tym metoda wewnętrznych oszacowań (IAA)	-	-	-
	18. W tym metoda standardowa	-	-	-
art. 438 lit. e)	19. Ryzyko rynkowe	24 232	26 602	1 939
	20. W tym metoda standardowa	24 232	26 602	1 939
	21. W tym metoda modeli wewnętrznych	-	-	-
art. 438 lit. e)	22. Duże ekspozycje	-	-	-
art. 438 lit. f)	23. Ryzyko operacyjne	930 226	957 417	74 418
	24. W tym metoda wskaźnika bazowego	930 226	957 417	74 418
	25. W tym metoda standardowa	-	-	-
art. 437 ust. 2), art. 48 i art. 60	26. W tym metoda zaawansowanego pomiaru	-	-	-
art. 500	27. Kwoty poniżej progów dla odliczenia (podlegające wadze ryzyka 250%)	157 038	168 148	12 563
	28. Korekta dla dolnej granicy	-	-	-
	29. Łącznie	8 642 411	9 342 469	691 393

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa Kapitałowa utrzymywała fundusze własne na poziomie 915 466 tys. zł. Łączny współczynnik kapitałowy Grupy Kapitałowej wyniósł 10,6 %, a współczynniki kapitału podstawowego Tier I oraz kapitału Tier I ukształtowały się na poziomie 7,1 %. Grupa Kapitałowa spełniła wymogi w zakresie funduszy własnych określonych w art. 92 ust. 1 Rozporządzenia 575/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Tabela 16. Fundusze własne Grupy, łączna kwota ekspozycji na ryzyko (w tys. zł) oraz wskaźniki kapitałowe

Wyszczególnienie	31.12.2018
Fundusze własne	915 466
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	8 642 411
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	7,1%
Współczynnik kapitału Tier I	7,1%
Łączny współczynnik kapitałowy	10,6%

3.2. Wpływ MSSF 9 na adekwatność kapitałową

Od 1 stycznia 2018 roku obowiązuje nowy standard rachunkowości MSSF 9 Instrumenty finansowe, który zastąpił standard MSR 39 Instrumenty finansowe. Zmianie uległy klasyfikacja i wycena instrumentów finansowych, rozpoznawanie i kalkulacja utraty ich wartości oraz rachunkowość zabezpieczeń.

Z uwagi na fakt, iż stosowanie MSSF 9 mogłoby doprowadzić do nagłego znacznego zwiększenia rezerw na oczekiwane straty kredytowe, a co za tym idzie do nagłego spadku kapitału podstawowego Tier I, dlatego też wprowadzono rozwiązanie przejściowe które minimalizuje negatywny wpływ nowego modelu pomiaru utraty wartości.

Wpływ wdrożenia MSSF 9 na fundusze własne i mierniki adekwatności kapitałowej reguluje Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady 2017/2395. Zgodnie z tą regulacją banki mogą stosować przepisy przejściowe w zakresie funduszy własnych i powiększać kapitał podstawowy Tier I związany z wdrożeniem nowego modelu utraty wartości w okresie kolejnych 5 lat od daty 1 stycznia 2018 roku, przy czym współczynnik korygujący będzie malał z okresu na okres.

Współczynniki amortyzacji wpływu zastosowania rozwiązań MSSF 9 na kapitał podstawowy Tier I w kolejnych 5 latach okresu przejściowego, począwszy od 2018 roku wynoszą odpowiednio: 95 %, 85%, 70%, 50%, 25%.

Bank BPS S.A. podjął decyzję o stosowaniu przepisów przejściowych przewidzianych w Rozporządzeniu nr 2017/2395, co oznacza, że na potrzeby kalkulacji współczynnika adekwatności kapitałowej Banku uwzględniane będą współczynniki amortyzacji wpływu zastosowania rozwiązań MSSF 9 na kapitał podstawowy Tier I w kolejnych 5 latach okresu przejściowego, począwszy od 2018 roku.

Tabela 17. Porównanie funduszy własnych instytucji oraz współczynnika kapitałowego oraz wskaźnika dźwigni finansowej z uwzględnieniem i bez uwzględnienia zastosowania rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 i analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów

Lp.	Wyszczególnienie	31.12.2018
Dostępny kapitał (kwoty)		
1	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1)	615 123
2	Kapitał podstawowy Tier 1 (CET1), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	593 560
3	Kapitał Tier 1	615 123
4	Kapitał Tier 1, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	593 560
5	Łączny kapitał	915 466
6	Łączny kapitał, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	893 903
Aktywa ważone ryzykiem (kwoty)		
7	Aktywa ważone ryzykiem ogółem	8 642 411
8	Aktywa ważone ryzykiem ogółem, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	8 665 228
Współczynniki kapitałowe		
9	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	7,12%
10	Kapitał podstawowy Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	6,85%
11	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	7,12%
12	Kapitał Tier 1 (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	6,85%
13	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko)	10,59%
14	Łączny kapitał (jako procent kwoty ekspozycji na ryzyko), gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	10,32%
Wskaźnik dźwigni finansowej		
15	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	24 519 865
16	Wskaźnik dźwigni finansowej	2,51%
17	Wskaźnik dźwigni finansowej, gdyby nie stosowano rozwiązań przejściowych dotyczących MSSF 9 lub analogicznych oczekiwanych strat z tytułu kredytów	2,42%

4. Bufory kapitałowe

Zgodnie z Rozporządzeniem CRR oraz ustawą o nadzorze makroostrożnościowym, instytucje finansowe mają obowiązek utrzymywania dodatkowych buforów kapitałowych ponad poziomy minimalne określone w Rozporządzeniu CRR. Bufory powinny być pokrywane kapitałem podstawowym typu Tier I. Zgodnie z ustawą, na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa posiadała:

- 1) wskaźnik bufora zabezpieczającego;
Bufor zabezpieczający obowiązuje wszystkie banki. Sukcesywnie, co roku, będzie on zwiększany do ostatecznego, stałego poziomu równego 2,5 % (w 2019 roku). Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku bufor zabezpieczający wynosił 1,875 %;
- 2) wskaźnik bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym;
W dniu 4 października 2016 r. Komisja Nadzoru Finansowego, działając na podstawie art. 39 ust. 1 Ustawy o nadzorze makroostrożnościowym, wydała decyzję w przedmiocie zidentyfikowania Banku jako innej instytucji o znaczeniu systemowym oraz nałożeniu na Bank, na zasadzie indywidualnej i skonsolidowanej, bufora innej instytucji o znaczeniu systemowym w wysokości równoważnej 0 % łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko, obliczonej zgodnie z art. 92 ust. 3 Rozporządzenia 575/2013;
- 3) wskaźnik bufora antycyklicznego specyficznego dla instytucji;
Na podstawie art. 83 oraz art. 96 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, od dnia 1 stycznia 2016 r. wskaźnik bufora antycyklicznego wynosi 0 % dla ekspozycji kredytowych na terytorium RP. Według stanu na 31.12.2018 r. ekspozycja kredytowa Grupy skupiona była na terytorium Polski, w związku z tym kwota bufora antycyklicznego wynosiła 0 zł;
- 4) wskaźnik bufora ryzyka systemowego;
Wartość bufora ryzyka systemowego, zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 1 września 2017 r. w sprawie bufora ryzyka systemowego, od 1 stycznia 2018 r. wynosi 3 % łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko z zastosowaniem do wszystkich ekspozycji znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Tabela 18. Minimalne poziomy współczynników kapitałowych na koniec 2018 roku dla Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.

Wyszczególnienie	CET 1	T 1	TCR
Wskaźnik kapitałowy	4,500 %	6,000 %	8,000 %
Bufor zabezpieczający	1,875 %	1,875 %	1,875 %
Bufor innej instytucji o znaczeniu systemowym (OSII)	0,000 %	0,000 %	0,000 %
Bufor ryzyka systemowego	3,000 %	3,000 %	3,000 %
Bufor antycykliczny	0,000 %	0,000 %	0,000 %
Łączny wskaźnik kapitałowy z uwzględnieniem buforów	9,375 %	10,875 %	12,875 %

5. *Kapitał wewnętrzny*

Grupa Kapitałowa wyznacza kapitał wewnętrzny zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, w oparciu o wewnętrzną Instrukcję funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP). Kapitał wewnętrzny to szacowana kwota kapitału, niezbędna do pokrycia wszystkich zidentyfikowanych, istotnych rodzajów ryzyka występujących w działalności Grupy Kapitałowej oraz wpływu zmian otoczenia gospodarczego, uwzględniająca przewidywany poziom ryzyka.

W procesie oceny istotności wpływu poszczególnych rodzajów ryzyka na działalność Grupy Kapitałowej oceniane są następujące rodzaje ryzyka: ryzyko kredytowe, ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej, ryzyko operacyjne, ryzyko koncentracji zaangażowań, ryzyko walutowe, ryzyko rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej, ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej (CVA), ryzyko płynności, ryzyko inwestycji kapitałowych, ryzyko cyklu gospodarczego, ryzyko kapitałowe, ryzyko strategiczne, ryzyko reputacji, ryzyko modeli, ryzyko transferowe i kraju, ryzyko rezydualne, ryzyko prawne, ryzyko braku zgodności, ryzyko wyniku finansowego oraz ryzyko nadmiernej dźwigni.

Dla ryzyk ocenionych jako istotne wyznaczony zostaje kapitał wewnętrzny. Wielkość kapitału wewnętrznego Grupy Kapitałowej obliczana jest jako suma wszystkich skwantyfikowanych w jednostkach pieniężnych rodzajów ryzyka.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał wewnętrzny alokowany został na następujące rodzaje ryzyka: kredytowe, operacyjne, rynkowe, CVA, stopy procentowej w księdze bankowej, kapitałowe, braku zgodności oraz nadmiernej dźwigni. Łączna kwota kapitału wewnętrznego oszacowana została na poziomie 835 955 tys. zł, a relacja kapitału wewnętrznego do funduszy własnych wyniosła 91,3 %.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa Kapitałowa spełniła wymóg w zakresie funduszy własnych określonych w art. 128 ust. 1 pkt 2 Ustawy Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z późn. zm.), tj. w zakresie utrzymywania sumy funduszy własnych na poziomie nie niższym niż kapitał wewnętrzny.

6. *Wskaźnik dźwigni finansowej*

Obliczenie wskaźnika dźwigni finansowej Grupy według stanu na 31.12.2018 r. dokonane zostało w oparciu o postanowienia Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) 2015/62 z dnia 10 października 2014 roku, zmieniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do wskaźnika dźwigni (zwanego dalej „Rozporządzeniem 2015/62”).

Wskaźnik dźwigni finansowej kalkulowany jest jako relacja kapitału Tier I według definicji przejściowej do ekspozycji całkowitej i wyrażony jako wartość procentowa. Ekspozycja całkowita stanowi sumę wartości ekspozycji określonych zgodnie z Rozporządzeniem 2015/62 z tytułu wszystkich aktywów i pozycji pozabilansowych nieodliczonych przy wyznaczaniu kapitału Tier I.

Wartość wskaźnika dźwigni w Grupie według stanu na 31.12.2018 r. przy zastosowaniu definicji przejściowej wyniosła 2,51 %.

Tabela 19. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRSum z Rozporządzenia 2016/200, według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota mająca zastosowanie
1.	Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych	23 349 858
2.	Korekta z tytułu jednostek objętych konsolidacją na potrzeby rachunkowości, ale nieobjętych zakresem konsolidacji regulacyjnej	600 946
3.	(Korekta z tytułu aktywów powierniczych ujętych w bilansie zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości, ale wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 13 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
4.	Korekta z tytułu instrumentów pochodnych	-
5.	Korekta z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (SFT)	-
6.	Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych)	369 634
EU-6a	(Korekta z tytułu ekspozycji wewnątrz grupy wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
EU-6b	(Korekta z tytułu ekspozycji wykluczonych z miary ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013)	-
7.	Inne korekty	199 427
8.	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni	24 519 865

Tabela 20. Wspólne ujawnianie wskaźnika dźwigni zgodnie z tabelą LRCOM Rozporządzenia 2016/200, według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
Ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych i transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych)		
1.	Pozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych, ale z uwzględnieniem zabezpieczenia)	24 406 178
2.	(Kwoty aktywów odliczane przy ustalaniu kapitału Tier I)	-260 603
3.	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i aktywów powierniczych) (suma wierszy 1 i 2)	24 145 574
Ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych		
4.	Koszt odtworzenia związany z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (tj. z pominięciem kwalifikującego się zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce)	2 533
5.	Kwoty narzutu w odniesieniu do potencjalnej przyszłej ekspozycji związanej z wszystkimi transakcjami na instrumentach pochodnych (metoda wyceny według wartości rynkowej)	2 124
EU-5a	Ekspozycja obliczona według metody wyceny pierwotnej ekspozycji	-
6.	Ubruttowanie zapewnionego zabezpieczenia instrumentów pochodnych, jeżeli odliczono je od aktywów bilansowych zgodnie z mającymi zastosowanie standardami rachunkowości	-
7.	(Odliczenia aktywów wierzytelności w odniesieniu do zmiennego depozytu zabezpieczającego w gotówce zapewnionego w transakcjach na instrumentach pochodnych)	-
8.	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
9.	Skorygowana skuteczna wartość nominalna wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych	-
10.	(Skorygowana skuteczna wartość nominalna kompensat i odliczeń narzutów w odniesieniu do wystawionych kredytowych instrumentów pochodnych)	-
11.	Całkowite ekspozycje z tytułu instrumentów pochodnych (suma wierszy 4–10)	4 657
Ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych		
12.	Aktywa z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto (bez uwzględnienia kompensowania), po korekcie z tytułu transakcji księgowych dotyczących sprzedaży	-
13.	(Skompensowane kwoty zobowiązań gotówkowych i wierzytelności gotówkowych w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych brutto)	-

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
14.	Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta w odniesieniu do aktywów z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych	-
EU-14a	Odstępstwo dotyczące transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych: Ekspozycja na ryzyko kredytowe kontrahenta zgodnie z art. 429b ust. 4 i art. 222 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-
15.	Ekspozycje z tytułu transakcji zawieranych poprzez pośrednika	-
EU-15a	(Wyłączone ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych rozliczanych za pośrednictwem klienta w odniesieniu do składnika rozliczanego z kontrahentem centralnym)	-
16.	Całkowite ekspozycje z tytułu transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych (suma wierszy 12–15a)	0
Inne ekspozycje pozabilansowe		
17.	Ekspozycje pozabilansowe wyrażone wartością nominalną brutto	1 382 182
18.	(Korekty z tytułu konwersji na kwoty ekwiwalentu kredytowego)	-1 012 548
19.	Inne ekspozycje pozabilansowe (suma wierszy 17 i 18)	369 634
Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 7 i 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe)		
EU-19a	(Wyłączenie ekspozycji wewnątrz grupy (na zasadzie nieskonsolidowanej) zgodnie z art. 429 ust. 7 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowych i pozabilansowych))	-
EU-19b	(Ekspozycje wyłączone zgodnie z art. 429 ust. 14 rozporządzenia (UE) nr 575/2013 (bilansowe i pozabilansowe))	-
Kapitał i miara ekspozycji całkowitej		
20.	Kapitał Tier I	615 123
21.	Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni (suma wierszy 3, 11, 16, 19, EU-19a i EU-19b)	24 519 865
Wskaźnik dźwigni		
22.	Wskaźnik dźwigni	2,51%
Wybór przepisów przejściowych i kwota wyłączonych pozycji powierniczych		
EU-23	Wybór przepisów przejściowych na potrzeby określenia miary kapitału	Przejściowe
EU-24	Kwota wyłączonych pozycji powierniczych zgodnie z art. 429 ust. 11 rozporządzenia (UE) nr 575/2013	-

Tabela 21. Podział ekspozycji bilansowych (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych) zgodnie z tabelą LRSpl z Rozporządzenia 2016/200, według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Ekspozycje wskaźnika dźwigni określone w Rozporządzeniu w sprawie wymogów kapitałowych
EU-1	Całkowite ekspozycje bilansowe (z wyłączeniem instrumentów pochodnych, transakcji finansowanych z użyciem papierów wartościowych i ekspozycji wyłączonych), w tym:	24 406 178
EU-2	Ekspozycje zaliczane do portfela handlowego	0
EU-3	Ekspozycje zaliczane do portfela bankowego, w tym:	24 406 178
EU-4	Obligacje zabezpieczone	0
EU-5	Ekspozycje traktowane jako ekspozycje wobec państwa	12 680 812
EU-6	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych, wielostronnych banków rozwoju, organizacji międzynarodowych i podmiotów sektora publicznego, których nie traktuje się jak państwa	2 412 735
EU-7	Institucje	787 958
EU-8	Zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	1 467 465
EU-9	Ekspozycje detaliczne	1 708 949
EU-10	Przedsiębiorstwa	2 180 122
EU-11	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 650 304
EU-12	Pozostałe ekspozycje (np. kapitałowe, sekurytyzacyjne i inne aktywa niegenerujące zobowiązania kredytowego)	1 517 833

Na wielkość wskaźnika dźwigni w roku 2018 wpływ miały następujące czynniki:

- niższa miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni, głównie w rezultacie mniejszej wartości ekspozycji z tytułu instrumentów pochodnych oraz wyższej kwoty aktywów odliczanych przy ustalaniu kapitału Tier I,
- obniżenie kapitału Tier I przede wszystkim w efekcie zwiększenia ujemnej wartości ujmowanej w pozycji zyski zatrzymane w poprzednich latach,
- uwzględnienie okresów przejściowych w zakresie wyliczania funduszy własnych.

Zarządzanie ryzykiem nadmiernej dźwigni finansowej

Ryzyko nadmiernej dźwigni to ryzyko wynikające z podatności Banku/Grupy Kapitałowej na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia

niezamierzonych działań korygujących plan finansowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów Banku/Grupy Kapitałowej.

Do podstawowych zadań Banku, jako podmiotu dominującego w Grupie, należy zapewnienie odpowiedniego poziomu płynności całemu Zrzeszeniu Banku. Równocześnie, zgodnie z Umową Zrzeszenia, zrzeszone banki spółdzielcze mają obowiązek lokowania w Banku nadwyżek środków finansowych, które są lokowane przez Bank w bezpieczne, tj. niegenerujące ryzyka kredytowego, papiery wartościowe. W efekcie, Bank pozbawiony jest możliwości swobodnego zarządzania istotną częścią swojej sumy bilansowej. Ze względu na uwarunkowany zewnętrznymi przepisami model biznesowy przyjęto, że Bank zarządza ryzykiem dźwigni nie uwzględniając aktywów oraz pozycji pozabilansowych, niezbędnych do zapewnienia odpowiedniego poziomu płynności Zrzeszenia.

Proces zarządzania ryzykiem nadmiernej dźwigni został uregulowany w przepisach wewnętrznych Banku dotyczących adekwatności kapitałowej na poziomie Polityki oraz Instrukcji. Ryzyko nadmiernej dźwigni jest monitorowane i podlega ocenie istotności w okresach kwartalnych. Jest ono raportowane w ramach sprawozdań dotyczących adekwatności kapitałowej oraz zarządzania ryzykiem przekazywanych KZAiP, Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej Banku. Przyjmuje się, że Bank będzie zachowywał wewnętrzny limit ekspozycji na ryzyko nadmiernej dźwigni, a tym samym nie będzie wyznaczał kapitału wewnętrznego na jego pokrycie. Ryzyko nadmiernej dźwigni podlega corocznemu przeglądowi i weryfikacji, w ramach realizowanych przeglądów procedur i metodologii wewnętrznych.

7. Informacje o zasadach zarządzania ryzykiem

7.1. Oświadczenie Zarządu

System zarządzania ryzykiem w Banku BPS S.A. i Grupie Kapitałowej zorganizowany jest w sposób zapewniający ciągły, efektywny i kompleksowy proces identyfikacji, pomiaru, limitowania, monitorowania, raportowania i kontroli ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka. W procesie zarządzania ryzykiem uczestniczą organy Banku, wyznaczone komitety i komórki organizacyjne oraz pracownicy. Strategiczne cele określa Rada Nadzorcza, która ponadto ocenia skuteczność działań Zarządu Banku, mających na celu zapewnienie efektywności procesu zarządzania ryzykiem. Podstawowym celem zarządzania ryzykiem bankowym, poprzez utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji, jest:

- 1) ochrona wartości kapitału akcjonariuszy;
- 2) ochrona depozytów klientów;
- 3) wsparcie Banku w prowadzeniu efektywnej działalności.

Grupa Kapitałowa zarządza poszczególnymi zidentyfikowanymi rodzajami ryzyka występującymi w jego działalności w oparciu o strategię oraz polityki, jak również wewnętrzne instrukcje, regulujące zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Obowiązujące procedury podlegają okresowej weryfikacji, stosownie do zmian uwarunkowań zewnętrznych (w tym nadzorczych) i wewnętrznych funkcjonowania Grupy.

W Grupie zidentyfikowane zostały następujące rodzaje ryzyka bankowego:

- 1) ryzyko kredytowe;
- 2) ryzyko operacyjne;
- 3) ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej;
- 4) ryzyko płynności;
- 5) ryzyko walutowe;
- 6) ryzyko braku zgodności;
- 7) ryzyko strategiczne;
- 8) ryzyko modeli;
- 9) ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej (CVA);
- 10) ryzyko kapitałowe;
- 11) ryzyko rynkowe instrumentów finansowych w księdze handlowej;
- 12) ryzyko inwestycji kapitałowych;
- 13) ryzyko koncentracji;
- 14) ryzyko koncentracji znacznych zaangażowań kapitałowych;
- 15) ryzyko transferowe i kraju;
- 16) ryzyko rezydualne;
- 17) ryzyko cyklu gospodarczego (zmian warunków makroekonomicznych);
- 18) ryzyko reputacji;
- 19) ryzyko nadmiernej dźwigni;
- 20) ryzyko wyniku finansowego.

Celem zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego w Grupie Kapitałowej i Banku BPS S.A. jest w szczególności:

- 1) w zakresie ryzyka kredytowego – ograniczenie strat na portfelu kredytowym oraz minimalizacja ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości, przy zachowaniu oczekiwanego poziomu dochodowości i wartości portfela kredytowego;
- 2) w zakresie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej – ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian rynkowych stóp procentowych do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury pozycji bilansowych;
- 3) w zakresie ryzyka walutowego – ograniczanie ewentualnych strat z tytułu zmian kursów walut do akceptowalnego poziomu poprzez kształtowanie struktury walutowej pozycji bilansowych oraz pozabilansowych;
- 4) w zakresie ryzyka płynności – wywiązywanie się z bieżących i przyszłych (również potencjalnych) zobowiązań z uwzględnieniem charakteru prowadzonej działalności – banku zrzeszającego banki spółdzielcze i uczestnika Systemu Ochrony oraz potrzeb mogących się pojawić w wyniku zmian otoczenia rynkowego, poprzez kształtowanie struktury bilansu oraz zobowiązań pozabilansowych w sposób zapewniający niezbędną wysokość środków finansowych;
- 5) w zakresie ryzyka operacyjnego – ograniczenie strat z tytułu zdarzeń operacyjnych, zwiększenie szybkości i adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne oraz zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku;
- 6) w zakresie ryzyka kapitałowego – utrzymywanie kapitałów Banku na poziomie adekwatnym do skali ponoszonego przez Bank ryzyka i umożliwiającym bezpieczne funkcjonowanie oraz kompleksową obsługę zrzeszonych banków spółdzielczych;
- 7) w zakresie ryzyka braku zgodności – zapewnienie przestrzegania przez Bank prawa, przyjętych standardów postępowania oraz funkcjonowania Banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez eliminowanie ryzyka braku zgodności, przeciwdziałanie możliwości wystąpienia utraty reputacji lub wiarygodności Banku oraz przeciwdziałanie ryzyku wystąpienia strat finansowych lub sankcji prawnych mogących być rezultatem naruszenia przepisów i norm postępowania;
- 8) w zakresie ryzyka strategicznego – utrzymywanie na akceptowalnym poziomie negatywnych konsekwencji finansowych spowodowanych błędnymi decyzjami, decyzjami podjętymi na podstawie niewłaściwej oceny lub niepodjęciem właściwych decyzji dotyczących kierunku rozwoju strategicznego Banku;
- 9) w zakresie ryzyka modeli – zapewnienie poprawności funkcjonowania modeli, w tym zgodności stosowanych metodyk z regulacjami zewnętrznymi i wewnętrznymi;
- 10) w zakresie ryzyka reputacji – dobór środków i działań niezbędnych do zminimalizowania skutków upublicznienia informacji niekorzystnych dla Banku.

Zarząd Banku BPS S.A. oświadcza, że stosowane metody zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku, a zakres ogłaszanych informacji jest adekwatny do profilu ryzyka Banku i Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. Działania prowadzone przez Bank w związku z realizacją postępowania naprawczego, obejmujące również zmiany w zakresie zarządzania ryzykiem, w tym w szczególności dotyczące poprawy jakości zarządzania ryzykiem kredytowym, wpłynęły pozytywnie na poprawę kondycji finansowej Banku w 2018 r.

7.2. Proces zarządzania ryzykiem

Na proces zarządzania ryzykiem składają się następujące elementy:

- 1) identyfikacja ryzyka;
- 2) ocena ryzyka poprzez jego pomiar lub szacowanie;
- 3) monitorowanie i kontrolowanie ryzyka;
- 4) raportowanie ryzyka;
- 5) działania zarządcze.

Identyfikacja ryzyka polega na rozpoznaniu aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka w działalności Banku oraz oszacowaniu istotności potencjalnego wpływu ryzyka na sytuację finansową Banku.

Pomiar ryzyka obejmuje definiowanie miar ryzyka adekwatnych do rodzaju, istotności ryzyka i dostępności danych oraz ilościowej kwantyfikacji ryzyka za pomocą zdefiniowanych miar. Ocena ryzyka polega na określeniu rozmiarów lub zakresu ryzyka z punktu widzenia realizacji celów zarządzania ryzykiem.

W ramach pomiaru ryzyka, dla jego rodzajów wskazanych w obowiązujących wewnętrznych aktach prawnych Banku oraz w ramach procesu ICAAP, na podstawie założeń zapewniających rzetelny pomiar lub szacowanie ryzyka, przeprowadzane są testy warunków skrajnych. Testy warunków skrajnych stosowane są w celu oszacowania potencjalnych strat w przypadku sytuacji na rynku, która nie jest standardowo opisana za pomocą miar statystycznych i przeprowadzane są na podstawie podlegających przeglądowi scenariuszy, opisujących sytuacje wykraczające poza normalne warunki rynkowe, z zachowaniem realności realizacji tych scenariuszy.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością adekwatną do istotności danego rodzaju ryzyka oraz jego zmienności i obejmuje badanie odchyłeń poziomu ryzyka od prognoz lub założonych punktów odniesienia (np. limitów, wartości progowych, planów, pomiarów z poprzedniego okresu, wydanych rekomendacji i zaleceń). Prognozy poddawane są weryfikacji (ang. backtesting).

Raportowanie ryzyka obejmuje cykliczne informowanie kierownictwa, w szczególności Zarządu Banku i Rady Nadzorczej Banku, o wynikach pomiaru ryzyka, wielkości i profilu ryzyka, działaniach podjętych i rekomendowanych.

Działania zarządcze polegają w szczególności na wydawaniu przepisów wewnętrznych, określaniu poziomu tolerancji na ryzyko poprzez ustalanie wysokości limitów i wartości progowych, wydawanie zaleceń, podejmowanie decyzji o wykorzystywaniu narzędzi wspierających zarządzanie ryzykiem. Celem podejmowania działań zarządczych jest kształtowanie procesu zarządzania ryzykiem oraz ograniczanie poziomu ryzyka.

Działania Banku w zakresie zarządzania ryzykiem obejmują w szczególności:

- 1) ustanawianie, wdrażanie i utrzymywanie odpowiednich strategii i procedur zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, służących rozpoznawaniu ryzyka związanego ze stosowanymi przez Bank działaniami, procesami i systemami, a w uzasadnionych przypadkach określających akceptowany przez Bank poziom ryzyka;
- 2) przyjęcie skutecznych uzgodnień, procesów i mechanizmów w celu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku oraz stosowanymi przez Bank procesami i systemami, w oparciu o akceptowany poziom ryzyka;
- 3) monitorowanie:
 - a) adekwatności i skuteczności stosowanych przez Bank strategii i procedur zarządzania ryzykiem,
 - b) stopnia, w jakim Bank i jego pracownicy oraz agenci i podmioty wykonujące działalność outsourcingową stosują się do uzgodnień, procesów i mechanizmów przyjętych zgodnie z pkt 2,
 - c) adekwatności i skuteczności środków podjętych w celu wyeliminowania ewentualnych wszelkich nieprawidłowości w strategiach, procedurach, uzgodnieniach, procesach i mechanizmach, w tym niezastosowania się osób i podmiotów, o których mowa w lit. b, do uzgodnień, procesów i mechanizmów lub nieprzestrzegania strategii i procedur.

Mając na uwadze charakter, skalę i stopień złożoności prowadzonej przez Bank działalności oraz charakter i zasięg oferowanych przez Bank usług, w strukturze organizacyjnej Banku wyodrębnione są komórki odpowiedzialne za zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za wdrażanie strategii i procedur zarządzania ryzykiem oraz składanie sprawozdań i doradzanie kierownictwu wyższego szczebla.

7.3. Kluczowe zasady zarządzania ryzykiem

Proces zarządzania ryzykiem, w szczególności częstotliwość pomiaru, monitorowania i raportowania danego rodzaju ryzyka, jest odpowiedni do skali działalności oraz do istotności, skali i złożoności danego ryzyka. Jest on na bieżąco dostosowywany do nowych czynników i źródeł ryzyka. Komórka organizacyjna Centrali Banku odpowiedzialna za zarządzanie danym rodzajem ryzyka, inicjuje działania zarządcze w zakresie zidentyfikowanego ryzyka.

Bank opracowuje plany awaryjne na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych, które mogą szczególnie istotnie wpłynąć na jego funkcjonowanie, w szczególności plany awaryjne wymagane przez przepisy zewnętrzne. Proces zarządzania ryzykiem jest zintegrowany z systemami planistycznymi i kontrolingowymi Banku, w szczególności plany Banku (finansowe i strategiczne) są weryfikowane w zakresie generowanego poziomu ryzyka przez komórki organizacyjne Centrali Banku odpowiedzialne za zarządzanie danym rodzajem ryzyka.

W procesie wprowadzania nowych produktów, Bank analizuje w szczególności zgodność z przyjętymi: strategią Banku, strategią zarządzania ryzykiem bankowym i politykami Banku, rozpoznaje rodzaje ryzyka związane z wdrożeniem produktu, uwzględnia produkt w metodach identyfikacji i pomiaru ryzyka, ustalania limitów wewnętrznych, zasad raportowania oraz zatwierdzania przez Zarząd Banku lub odpowiednie komitety.

Proces zarządzania danym rodzajem ryzyka oraz adekwatnością kapitałową jest uregulowany, adekwatnie do stopnia złożoności i istotności tego ryzyka, w politykach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w polityce zarządzania kapitałem w Banku oraz w innych regulacjach wewnętrznych Banku, zaakceptowanych przez Zarząd Banku i/lub Radę Nadzorczą Banku.

7.4. Poziom tolerancji na ryzyko bankowe

Poziom tolerancji na ryzyko bankowe, ustalony przez Zarząd Banku w formie strategicznych limitów tolerancji na poszczególne rodzaje ryzyka Banku, zatwierdza Rada Nadzorcza Banku. Zarząd Banku może ustanowić dodatkowe miary apetytu na ryzyko w formie wartości progowych (granicznych) i/lub limitów dla wybranych rodzajów ryzyka Banku, dla których zostały określone strategiczne limity tolerancji. Osiągnięcie wartości progowych ryzyka wymaga uruchomienia działań, mających na celu niedopuszczenie do przekroczenia strategicznych limitów tolerancji.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko ustala się:

- 1) na poziomie zapewniającym bezpieczne funkcjonowanie Banku, w tym umożliwiającym zachowanie ciągłości działania oraz zapewniającym adekwatność kapitałową Banku;
- 2) na poziomie umożliwiającym realizację planów działania Banku (w tym planu finansowego oraz strategii Banku);
- 3) z uwzględnieniem sytuacji zewnętrznej;
- 4) adekwatnie do obecnego i planowanego poziomu ryzyka;
- 5) z uwzględnieniem wymogów regulacyjnych.

Strategiczne limity tolerancji na ryzyko mają charakter ilościowy. Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej Banku, przekazywane są raporty zawierające informacje o:

- 1) poziomie wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko;
- 2) skuteczności podejmowanych działań;
- 3) przyczynie zmiany wykorzystania strategicznych limitów tolerancji.

W przypadku przekroczenia strategicznych limitów tolerancji na ryzyko informacja przekazywana organom Banku uwzględnia również:

- 1) przyczyny i poziom przekroczenia strategicznych limitów tolerancji na ryzyko oraz oczekiwania dotyczące kształtowania się przekroczenia w przyszłości;
- 2) propozycje działań ograniczających lub likwidujących przekroczenie;

3) wpływ rekomendowanych działań na poziom wykorzystania strategicznych limitów tolerancji na ryzyko.

Według stanu na 31.12.2018 r. nie zostały dotrzymane strategiczne limity tolerancji dla ryzyka kredytowego w zakresie:

- 1) kosztu ryzyka, ustalonego na poziomie niższym niż 1,01 % (wykonanie 1,19 %);
- 2) udziału kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w kredytach ogółem, wyznaczonego na poziomie 14,67 % (wykonanie 16,88 %);
- 3) udziału kredytów przeterminowanych w kredytach ogółem, określonego na poziomie 10,82 % (wykonanie 14,06 %).

Koszt ryzyka Bank definiuje zgodnie z poniższym wzorem:

$$\frac{\sum \left(\begin{array}{l} \text{wynik na odpisach z tytułu utraty wartości kapitału portfela aktywów} \\ + \text{wynik na odpisach z tytułu utraty wartości odsetek portfela aktywów} \end{array} \right)}{\text{średni stan wartości bilansowej brutto portfela aktywów}^*}$$

gdzie:

- licznik obejmuje sumę wartości z ostatnich 12 miesięcy,
- mianownik stanowi średnia stanów z końców ostatnich 12 miesięcy

* portfel aktywów obejmuje portfel kredytów ** oraz komunalne i komercyjne papiery dłużne z portfela modelu biznesowego, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych (H2CS)

** portfel kredytów obejmuje kredyty i obligacje modelu biznesowego zakładającego utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (H2C), niebędące w publicznym obrocie

Przekroczenia wewnętrznych limitów tolerancji dla ryzyka kredytowego nie zagrażały bezpieczeństwu funkcjonowania Banku. Bank dokonał analizy przyczyn tych przekroczeń i na jej podstawie określił zasady postępowania, mające na celu zminimalizowanie ryzyka wystąpienia ekspozycji kredytowych zagrożonych utratą wartości oraz ograniczenie strat na portfelu kredytowym. Zintensyfikowano realizowane konsekwentnie przez Bank działania w obszarze restrukturyzacji i windykacji, między innymi poprzez zmiany w organizacji procesów, pozwalające na szybszą redukcję wartości portfela kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości, w tym sprzedaż portfeli kredytów niepracujących.

7.5. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem

System zarządzania w Banku obejmuje system zarządzania ryzykiem oraz system kontroli wewnętrznej. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się we wszystkich jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku.

Rada Nadzorcza Banku:

- 1) zatwierdza Strategię Zarządzania Ryzykiem, zasady szacowania kapitału wewnętrznego i polityki zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, w szczególności politykę zarządzania ryzykiem operacyjnym, politykę zarządzania ryzykiem kredytowym, politykę zarządzania ryzykiem płynności, politykę zarządzania ryzykiem rynkowym, politykę zarządzania ryzykiem modeli, politykę zgodności oraz politykę zarządzania kapitałem;
- 2) nadzoruje proces zarządzania ryzykiem, w szczególności na podstawie cyklicznych raportów ryzyka;
- 3) wybiera członków Zarządu Banku posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 4) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania;
- 5) zatwierdza strukturę organizacyjną Banku uwzględniającą wielkość ponoszonego ryzyka;
- 6) zatwierdza poziom tolerancji na ryzyko;
- 7) nadzoruje przestrzeganie w Banku polityk, procedur i planów;
- 8) podejmuje na bieżąco niezbędne czynności w ramach przysługujących jej uprawnień.

Zarząd Banku:

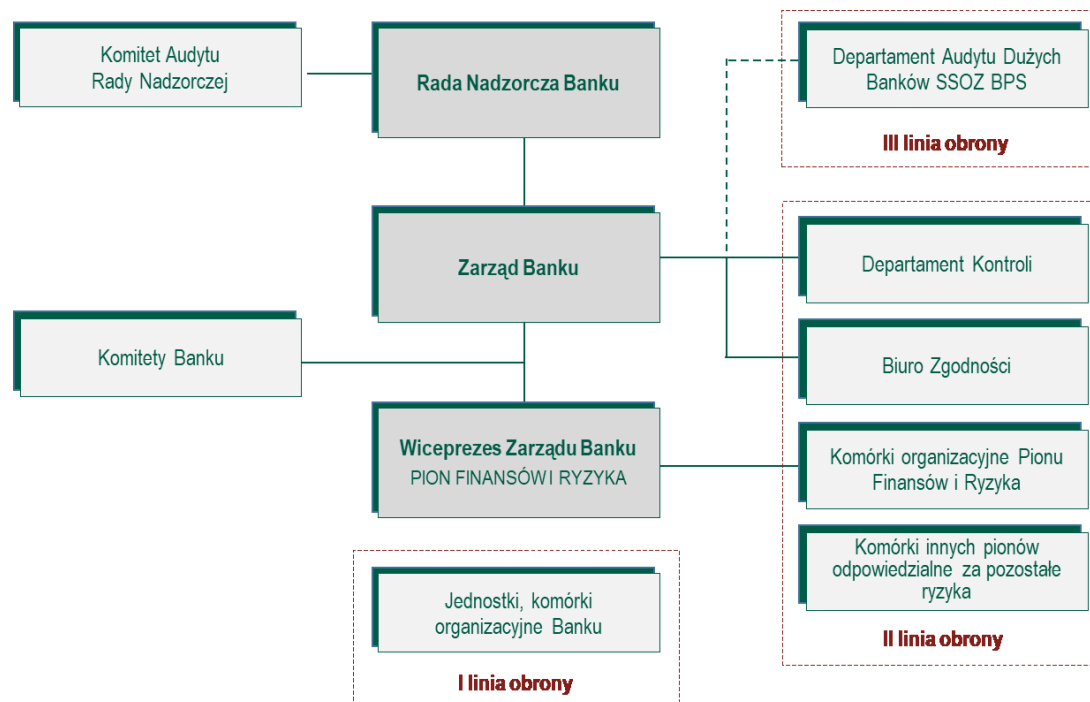
- 1) akceptuje Strategię Zarządzania Ryzykiem, zasady zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz adekwatnością kapitałową;
- 2) wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą Banku strukturę organizacyjną Banku, dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka oraz umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań;
- 3) akceptuje raporty dotyczące zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową, skierowane do Rady Nadzorczej Banku;
- 4) zarządza ryzykiem, ustala wartości progowe oraz nadzoruje i monitoruje działania podejmowane przez Bank w zakresie zarządzania ryzykiem;
- 5) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- 6) zapewnia zgodność działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa.

Proces zarządzania ryzykiem w Banku jest realizowany w trzech niezależnych, wzajemnie uzupełniających się liniach obrony:

- 1) I linia obrony, którą stanowi identyfikacja ryzyka, projektowanie i stosowanie mechanizmów kontrolnych oraz monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca/testowanie) przestrzegania mechanizmów kontrolnych oraz mechanizmów kontroli ryzyka w ramach własnej linii;
- 2) II linia obrony, zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach, którą stanowi identyfikacja, ocena, kontrolowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka, a także monitorowanie przestrzegania mechanizmów kontrolnych w ramach własnej linii oraz w stosunku do I linii obrony w ramach monitorowania pionowego;
- 3) III linia obrony, którą stanowi audyt wewnętrzny, mający za zadanie badanie i ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem oraz systemu kontroli wewnętrznej.

W związku z przystąpieniem Banku do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, elementem procesu zarządzania ryzykiem w Banku są działania kontrolne prowadzone przez Spółdzielnię Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, za pośrednictwem komórki audytu wewnętrznego Systemu Ochrony.

Rysunek 1. Schemat organizacji procesu zarządzania ryzykiem w Banku

Pierwsza linia obrony realizowana jest w jednostkach organizacyjnych i komórkach organizacyjnych Banku i dotyczy całej działalności tych jednostek i komórek, która może generować ryzyko. Jednostki i komórki organizacyjne Banku odpowiadają za identyfikację ryzyka, zaprojektowanie i wdrożenie odpowiednich mechanizmów kontroli, o ile nie wdrożono mechanizmów kontrolnych w ramach działań podejmowanych w drugiej linii obrony.

Druga linia obrony, realizowana jest w szczególności w Pionie Finansów i Ryzyka, w komórkach organizacyjnych Banku odpowiedzialnych za ryzyko kredytowe, komórkach do spraw zgodności (compliance) i kontroli, a także w komórkach organizacyjnych Centrali Banku odpowiadających za kontroling finansowy.

Trzecia linia obrony realizowana jest w ramach audytu wewnętrznego, w tym dotyczącego skuteczności systemu zarządzania ryzykiem związanym z działalnością Banku, realizowanego przez Spółdzielnię. Funkcja drugiej linii obrony w zakresie tworzenia rozwiązań systemowych jest niezależna od funkcji pierwszej linii obrony, natomiast funkcja trzeciej linii obrony jest niezależna od funkcji pierwszej i drugiej linii obrony.

Pion Finansów i Ryzyka odpowiada za:

- 1) identyfikację czynników i źródeł ryzyka;
- 2) pomiar, ocenę oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie poziomu ryzyka;
- 3) pomiar i ocenę adekwatności kapitałowej;
- 4) przygotowywanie rekomendacji dla Zarządu Banku lub komitetów dotyczących akceptowalnego poziomu ryzyka;
- 5) tworzenie przepisów wewnętrznych dotyczących zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową;
- 6) rozwój systemów informatycznych dedykowanych do wspierania zarządzania ryzykiem i adekwatnością kapitałową;
- 7) sprawne odzyskiwanie wierzytelności trudnych klientów oraz zwiększanie efektywności tych działań;
- 8) ocenę i weryfikację poziomu oszacowań ryzyka kredytowego pojedynczych zaangażowań kredytowych, które ze względu na skalę ekspozycji, segment klienta lub poziom ryzyka wymagają niezależnej oceny;
- 9) monitorowanie, limitowanie i raportowanie limitów wewnętrznych i zewnętrznych poziomu ryzyka portfela kredytowego Banku.

Zarząd Banku w zarządzaniu ryzykiem wspierają specjalistyczne komitety. Komórki organizacyjne Centrali Banku odpowiedzialne za zarządzanie danym rodzajem ryzyka oraz pozostałe komórki i jednostki organizacyjne Banku, uczestniczące w procesie zarządzania ryzykiem, odpowiadają za planowanie i monitorowanie realizacji celów strategicznych Banku.

7.6. Kontrola wewnętrzna

W Banku system kontroli wewnętrznej (SKW) zorganizowany jest według modelu trzech linii obrony, który obejmuje funkcję kontroli, Biuro Zgodności, Departament Kontroli oraz audyt wewnętrzny.

W Banku w 2018 roku została wdrożona matryca funkcji kontroli, stanowiąca opis powiązania celów ogólnych i celów szczegółowych SKW z procesami istotnymi oraz mechanizmami kontrolnymi i niezależnym monitorowaniem przestrzegania tych mechanizmów. Komórki/jednostki organizacyjne Banku umiejscowione na I oraz II linii obrony przeprowadzały testy przestrzegania mechanizmów kontrolnych w zakresie określonym w matrycy funkcji kontroli. Testowaniem objęto wybrane mechanizmy kontrolne w wyodrębnionych 49 procesach istotnych, zgodnie z opisem tych mechanizmów określonym przez poszczególnych właścicieli procesów.

Testowanie mechanizmów kontrolnych w ramach matrycy funkcji kontroli ma charakter planowy. Każdy mechanizm ma przypisaną częstotliwość przeprowadzania testów (kwartalna, półroczna, roczna) oraz komórki/jednostki organizacyjne odpowiedzialne za testowanie na I i II linii obrony (testy poziome i testy pionowe). Wyniki z przeprowadzonych testów w okresach kwartalnych raportowane były do Zarządu Banku i Rady Nadzorczej wraz z wyszczególnieniem charakteru stwierdzonych nieprawidłowości.

Niezależnie od funkcji kontroli, realizowanej poprzez matrycę przez komórki/jednostki organizacyjne na I i II linii obrony, w 2018 r. Departament Kontroli przeprowadził dodatkowo 9 kontroli (problemowych i doraźnych). Zakres przeprowadzonych badań obejmował m.in.:

- 1) ocenę skuteczności usuwania podatności w infrastrukturze teleinformatycznej Banku;
- 2) ocenę skuteczności reguł zapory sieciowej w wybranych segmentach IT;
- 3) bezpieczeństwo informacji w ujęciu bezpieczeństwa fizycznego i środowiskowego;
- 4) prawidłowość udzielania i monitorowania kredytów oraz prawnych form zabezpieczeń w wybranych Oddziałach Banku;
- 5) ocenę sytuacji ekonomiczno-finansowej i zarządzania ryzykiem w spółkach zależnych Banku (kontrolą objęto 3 spółki z Grupy Kapitałowej Banku).

W wyniku przeprowadzonych badań kontrolnych, Prezes Zarządu wydał, w przypadku zaistnienia takiej konieczności, stosowne zalecenia/rekomendacje dla jednostek i komórek organizacyjnych Banku oraz podmiotów zależnych, które w kolejnych okresach podlegają stałemu monitoringowi.

Audyt wewnętrzny, stanowiący III linię obrony w ramach SKW, powierzony jest Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, zgodnie z Umową Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Jej zadaniem jest badanie i ocena, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej. W 2018 roku w Banku przeprowadzonych zostało 11 audytów problemowych, zgodnie z przyjętym przez Radę Nadzorczą Spółdzielni Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS planem audytów.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonuje Biuro Zgodności (BZ), umiejscowione w Pionie Zarządzania Bankiem i podległe bezpośrednio Prezesowi Banku BPS S.A. Celem funkcjonowania BZ jest ograniczenie ryzyka braku zgodności w działalności Banku, z uwzględnieniem najlepszych standardów postępowania. Zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi realizowane jest poprzez: stosowanie mechanizmów kontrolnych i monitorowanie ich przestrzegania przez pierwszą linię obrony oraz zarządzanie ryzykiem braku zgodności, tj. identyfikację, ocenę, kontrolę i monitorowanie wielkości i poziomu ryzyka, rozumianego jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych.

Biuro Zgodności koordynuje proces zapewnienia zgodności w Banku i jest odpowiedzialny m.in. za opiniowanie i ocenę ryzyka nowych produktów, modyfikacji istniejących produktów (w szczególności w zakresie zapewnienia zgodności z regulacjami wewnętrznymi Banku), strategii wynagradzania pracowników z tytułu wykonywania zadań w zakresie produktów i usług będących w ofercie Banku, opiniowanie wzorców umownych, opiniowanie projektów materiałów reklamowych/całości przekazu marketingowego i informacyjnego kierowanego do klientów Banku, promowanie etycznych postaw w relacjach biznesowych z klientami Banku oraz współpracy wewnętrznej, opracowanie i wdrożenie zasad identyfikowania i zarządzania konfliktami interesów, monitorowanie procedury zgłaszania naruszeń, szkolenie pracowników Banku w zakresie ryzyka braku zgodności; pełnienie funkcji doradczej w zakresie ryzyka braku zgodności.

7.7. Ryzyko kredytowe

7.7.1. Cele i strategię w zakresie zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie

Głównym celem zarządzania ryzykiem kredytowym w Grupie jest podejmowanie wyważonego ryzyka poprzez jego właściwą identyfikację, pomiar i agregację, a także ustanawianie limitów ograniczających ryzyko, z uwzględnieniem zarówno uwarunkowań makroekonomicznych i profilu działalności Grupy, jak również celów strategicznych i biznesowych. W realizacji powyższego celu istotne znaczenie odgrywa ostrożnościowe podejście do oceny ryzyka kredytowego, uwzględniające identyfikację i ocenę źródeł jego występowania (zarówno aktualnych jak i potencjalnych) oraz przyjmowanie płynnych zabezpieczeń o wysokiej wartości.

Kluczowym zadaniem realizowanym w procesie zarządzania ryzykiem kredytowym jest utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach przyjętego poziomu tolerancji, który oznacza możliwość materializacji ryzyka i poniesienia strat w zakresie akceptowalnym przez Grupę.

Proces zarządzania ryzykiem w Grupie zawiera elementy identyfikacji, pomiaru i oceny, prognozowania i monitorowania, raportowania i kontroli podejmowanego ryzyka kredytowego. Metody zarządzania ryzykiem oraz systemy pomiaru ryzyka dostosowane są do skali i złożoności ryzyka, aktualnie prowadzonej i planowanej działalności oraz otoczenia, w którym działa Grupa. Proces ten odbywa się w ramach zdefiniowanych zakresów odpowiedzialności, zgodnie z przepisami wewnętrznymi oraz z wykorzystaniem odpowiedniej infrastruktury informatycznej. Ryzyko kredytowe Grupy Kapitałowej wynika głównie z działalności kredytowej w segmencie klientów korporacyjnych, małych i średnich przedsiębiorstw oraz klientów detalicznych.

Zarządzanie ryzykiem w Grupie realizowane jest zgodnie z obowiązującą strategią zarządzania ryzykiem i przyjętą polityką zarządzania ryzykiem kredytowym z uwzględnieniem doświadczeń i dobrych praktyk sektora bankowego.

Grupa dokłada wszelkich starań, aby system zarządzania ryzykiem kredytowym funkcjonował w sposób spójny i efektywny oraz działał na podstawie przyjętych strategii, polityk, procedur, instrukcji i regulaminów, zgodnych z obowiązującym prawem i regulacjami nadzorczymi.

7.7.2. Struktura i organizacja systemu zarządzania ryzykiem kredytowym

Zarządzanie ryzykiem kredytowym i utrzymywanie go na bezpiecznym poziomie ma fundamentalne znaczenie dla wyników prowadzonej działalności i stabilności funkcjonowania Grupy. Obowiązujący w Grupie system zarządzania ryzykiem zapewnia rozdzielenie funkcji pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka od działalności biznesowej związanej z podejmowaniem ryzyka.

Głównymi uczestnikami systemu zarządzania ryzykiem w Grupie są:

- 1) Rada Nadzorcza - odpowiedzialna za nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem, w tym w szczególności zatwierdzanie strategii i polityk zarządzania ryzykiem, jak również zatwierdzanie struktury organizacyjnej dostosowanej do wielkości ponoszonego ryzyka;
- 2) Zarząd - odpowiedzialny za wdrożenie i funkcjonowanie procesu zarządzania ryzykiem poprzez wdrożenie niezbędnych procedur i narzędzi, zgodnie z zasadami określonymi w strategiach poszczególnych spółek;
- 3) Zarząd Banku oraz Komitety Kredytowe (w zależności od łącznego zaangażowania Grupy Kapitałowej w ekspozycje kredytowe kontrahenta) - poprzez podejmowanie decyzji dotyczącej zgody na realizowanie przez spółkę zależną transakcji, generującej ryzyko kredytowe;
- 4) jednostki i komórki organizacyjne - dedykowane do zarządzania ryzykiem kredytowym, odpowiedzialne za pomiar, ocenę, weryfikację oraz cykliczne monitorowanie i raportowanie ekspozycji na ryzyko.

System zarządzania ryzykiem kredytowym stanowi jeden z ważniejszych elementów zarządzania działalnością Grupy. Ma on na celu: identyfikację i ocenę ryzyka związanego z działalnością poszczególnych segmentów biznesowych i Grupy jako całości, kontrolę i ograniczanie ryzyka, zapewnienie zgodności działalności Grupy z wymogami regulacyjnymi oraz optymalizację wykorzystania kapitału wewnętrznego i regulacyjnego Grupy. Stopień zaangażowania wyżej wymienionych organów, komitetów i komórek organizacyjnych Banku w ocenę ryzyka kredytowego pojedynczej ekspozycji jest dostosowywany do skali oraz specyfiki działalności poszczególnych spółek zależnych wchodzących w skład Grupy Kapitałowej i jest określony w ich regulacjach wewnętrznych.

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów, Grupa kontynuuje współpracę ze ZBP, BIK S.A. oraz Biurem Informacji Gospodarczej - instytucjami zewnętrznymi oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

7.7.3. Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka

Funkcjonująca w Grupie polityka zabezpieczeń ma na celu należyte zabezpieczenie interesu Grupy poprzez ustanawianie zabezpieczeń umożliwiających wysoki stopień odzysku z wierzytelności w przypadku konieczności prowadzenia działań windykacyjnych.

Regulacje wewnętrzne dotyczące zabezpieczeń wprowadzają obowiązek spełnienia wymagań w zakresie uznawalności prawnych zabezpieczeń transakcji kredytowych i koncentrują się na:

- 1) skutecznym ustanawianiu zabezpieczenia, które w przypadku wystąpienia niewypłacalności klienta umożliwiają sprawne przeprowadzenie procesów windykacyjnych;
- 2) monitorowaniu wartości zabezpieczeń w całym okresie kredytowania, z odpowiednią częstotliwością zapewniającą aktualną informację w zakresie wartości przyjętych prawnych form zabezpieczenia;
- 3) zgodności działania z obowiązującymi przepisami prawa w tym zakresie.

Polityka zabezpieczeń stosowana przez Bank oraz te spółki z Grupy, których działalność związana jest z finansowaniem podmiotów gospodarczych i osób fizycznych, przy podejmowaniu decyzji o udzieleniu produktu niosącego ryzyko kredytowe, nakierowana jest na ochronę interesów Grupy.

Cel ten osiągany jest między innymi poprzez ustanawianie pełnego zabezpieczenia, adekwatnego do podejmowanego ryzyka, o jak najwyższej jakości oraz obowiązującego w całym okresie trwania zabezpieczanej wierzytelności.

Podmioty Grupy oceniają jakość zabezpieczenia według jego płynności, aktualnej wartości rynkowej, wpływu na poziom tworzonych odpisów i ograniczenie utraty wartości portfela kredytowego oraz ze względu na możliwość zmniejszenia wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego.

W ocenie przedmiotu zabezpieczenia brana jest pod uwagę jego wartość możliwa do uzyskania podczas ewentualnego postępowania windykacyjnego, z uwzględnieniem ograniczeń prawnych, ekonomicznych oraz innych mogących wpływać na rzeczywistą możliwość zaspokojenia ewentualnych roszczeń.

Grupa stosuje szeroką gamę zabezpieczeń prawnie dozwolonych, wykorzystując zarówno zabezpieczenia rzeczowe jak i osobiste.

Wybór formy zabezpieczenia oraz jego poziom uzależnione są od oceny ryzyka kredytowego związanego z zawieraną transakcją, w szczególności od:

- 1) rodzaju kredytu, wysokości zaangażowania oraz okresu kredytowania;
- 2) sytuacji ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy;
- 3) statusu prawnego kredytobiorcy;
- 4) płynności zabezpieczenia oraz realnej możliwości zaspokojenia roszczeń kredytodawcy z przyjętego zabezpieczenia w możliwie krótkim czasie;
- 5) cech danego zabezpieczenia, wynikającego z przepisów prawa w zakresie sposobu ustanowienia zabezpieczenia, zakresu odpowiedzialności, trybu egzekucji należności, kolejności zaspokojenia roszczeń;
- 6) stanu i wartości rynkowej przedmiotów zabezpieczenia oraz ich podatności na deprecjację w okresie utrzymywania zabezpieczenia;
- 7) kosztu ustanowienia zabezpieczenia.

Istotnym elementem polityki zabezpieczeń jest cykliczne monitorowanie przez podmioty Grupy Kapitałowej ustanowionych zabezpieczeń w celu wczesnej identyfikacji sygnałów ostrzegawczych oraz podjęcia stosownych działań ograniczających ryzyko kredytowe i gwarantujących uzyskanie planowanych przychodów z udzielonej ekspozycji kredytowej.

W przypadku pogorszenia się sytuacji majątkowej, ekonomiczno-finansowej kredytobiorcy, istotnego obniżenia się wartości zabezpieczeń lub wystąpienia innego rodzaju zagrożenia terminowej spłaty zabezpieczonej wierzytelności, poprzez odpowiednie postanowienia w umowie o zawarcie transakcji kredytowej, Grupa dąży do ustanowienia dodatkowego zabezpieczenia.

7.7.4. Informacje dotyczące ekspozycji przeterminowanych i z utratą wartości

Ekspozycje przeterminowane

Grupa kwalifikuje ekspozycję jako przeterminowaną w przypadku, gdy kredytobiorca nie ureguluje płatności dotyczącej kapitału i/lub odsetek w umownym terminie wymagalności, określonym w umowie. Ekspozycja staje się przeterminowaną w całości, bez względu czy opóźnienie w spłacie dotyczy całej wierzytelności, czy tylko jej części.

Ekspozycja z utratą wartości

W Grupie Kapitałowej odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości należności kredytowych tworzone są zgodnie z MSSF 9. Grupa Kapitałowa dokonując pomiaru utraty wartości uwzględnia rekomendacje audytora, doradców zewnętrznych oraz praktyki rynkowe w przedmiotowym zakresie.

Grupa Kapitałowa podzieliła portfel ekspozycji kredytowych na portfel wyceniany według zamortyzowanego kosztu oraz portfel kredytów i pożyczek wycenianych w wartości godziwej.

Dla kredytów i pożyczek wycenianych według zamortyzowanego kosztu zgodnie z MSSF 9 Grupa Kapitałowa szacuje oczekiwane straty kredytowe z tytułu utraty wartości za pomocą trzystopniowego modelu opartego na zmianach poziomu ryzyka kredytowego (alokacja do koszyków):

- 1) Koszyk 1 – ekspozycje, dla których na dzień bilansowy nie stwierdzono istotnego wzrostu ryzyka kredytowego od momentu początkowego ujęcia oraz aktywa z którymi wiąże się nisko ryzyko (np. Jednostki Samorządu Terytorialnego, banki komercyjne i spółdzielcze, krajowe i międzynarodowe instytucje rozliczeniowe) pod warunkiem, że nie zidentyfikowano wobec nich sygnałów ostrzegawczych. Dla koszyka 1, Grupa Kapitałowa rozpoznaje odpis z tytułu oczekiwanej straty kredytowej powiązany z prawdopodobieństwem niewykonania zobowiązania w horyzoncie 12 miesięcy lub do terminu zapadalności jeżeli jest krótszy niż 12 miesięcy;
- 2) Koszyk 2 – ekspozycje, dla których zidentyfikowano istotny wzrost ryzyka kredytowego (tj. wzrost prawdopodobieństwa wejścia w Default) od momentu początkowego ujęcia, ale jeszcze nie rozpoznano zdarzenia niewykonania zobowiązania dla tego aktywa dzień bilansowy. Do koszyka 2, zgodnie z wymaganiami standardu, klasyfikowane są także aktywa, co do których instytucja nie jest w stanie stwierdzić czy doszło czy nie doszło do istotnego wzrostu ryzyka kredytowego a pozyskanie lub odtworzenie tych informacji wiąże się ze zbyt dużym kosztem lub wymaga zbyt dużo starań. W przypadku koszyka 2 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywa;

- 3) Koszyk 3 – aktywa finansowe, w odniesieniu do których rozpoznano zdarzenie niewykonania zobowiązania (stwierdzono istnienie przesłanki utraty wartości), a przesłanki utraty wartości są obiektywne na dzień bilansowy. W przypadku koszyka 3 oczekiwana strata kredytowa szacowana jest w okresie do terminu zapadalności aktywa.

MSSF 9 zastąpił obowiązujący zgodnie z postanowieniami MSR 39 model utraty wartości funkcjonujący w oparciu o model straty poniesionej, nowym modelem opartym na podejściu zorientowanym na przyszłość (ang. forward-looking approach). Została zbadana zależność stopy Default od czynników makroekonomicznych, ale zależność ta okazała się nieistotna. W związku z powyższym realizowana jest zasada FLI (Forward Looking Information) w oparciu o sygnały ostrzegawcze, które mogą świadczyć o możliwości wystąpienia zagrożeń w przyszłości.

Do kalkulacji i oszacowania oczekiwanej straty z tytułu kredytów i pożyczek wycenianych w zamortyzowanym koszcie wykorzystuje się dwie metody:

- 1) indywidualną dla ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych spełniających zdefiniowane kryteria odnoszące się do wysokości zaangażowania, dla których wystąpiły zdarzenia, które rozpoznawane były jako przesłanka indywidualnej utraty wartości;
- 2) portfelową dla ekspozycji kredytowych indywidualnie nieistotnych oraz ekspozycji kredytowych indywidualnie istotnych, które nie podlegały wycenie metodą indywidualną.

Metoda kalkulacji oczekiwanej straty kredytowej w metodzie portfelowej opiera się na prawdopodobieństwie dożycia w granulacji miesięcznej. Dla potrzeb oszacowania oczekiwanych przepływów pieniężnych z ekspozycji kredytowych dokonywana jest kalkulacja współczynników portfelowych (PD, LGD, CCF) w cyklu miesięcznym. W 2018 roku przeprowadzany był cykliczny przegląd metodologii ustalania parametrów wykorzystywanych do pomiaru utraty wartości metodą portfelową. Kalkulacja wykonywana jest w jednym scenariuszu ze względu na brak istotnego wpływu czynników makroekonomicznych na portfel kredytowy.

Pomiar utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną dokonywany jest co miesiąc.

Dla metody indywidualnej wyodrębniono 6 scenariuszy szacowania oczekiwanych przepływów pieniężnych:

- 1) spłaty własne klienta;
- 2) restrukturyzacja zadłużenia;
- 3) dobrowolne upłynnienie zabezpieczeń przez dłużnika;
- 4) egzekucja z zabezpieczeń;
- 5) upłynnienie majątku przez syndyka masy upadłościowej;
- 6) sprzedaż wierzytelności.

Wartość odpisu ekspozycji kredytowej ustalona metodą indywidualną, stanowi różnica pomiędzy wartością bilansową brutto ekspozycji kredytowej na dzień oceny utraty wartości, a wartością bieżącą danej ekspozycji kredytowej, ustaloną na podstawie oszacowanych przyszłych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych stopą dyskontową, powiększona o ewentualne koszty egzekucji. Odwrócenie straty czyli ponowna klasyfikacja kredytu jako ekspozycja bez utraty wartości możliwa jest po wystąpieniu kryterium ustąpienia przesłanki oraz upływie określonego okresu kwarantanny, w którym przesłanka nie była identyfikowana, a opóźnienia w spłacie nie były istotne.

Podjęcie do szacowania parametrów ryzyka

Model PD - prawdopodobieństwo ujawnienia się przesłanki utraty wartości jest estymowane w oparciu o dane historyczne z zastosowaniem metody opartej o macierz migracji łańcucha Markowa. Do wyliczeń wykorzystywana jest segmentacja związana z typem klienta, grupą produktową i koszykiem opóźnienia w spłacie.

Model LGD dla ekspozycji będących w 1 i 2 koszyku opiera się na oczekiwanych odzyskach z zabezpieczeń oraz spłat własnych dla części niezabezpieczonej. W przypadku koszyka 3 nie nastąpiły zmiany w porównaniu z dotychczasowym modelem LGD.

Model EAD/CCF obejmuje kalkulację parametru CCF, oczekiwanego czasu trwania produktu (w przypadku aktywów o charakterze rewolwingowym). Segmentacja modelu CCF bazuje na typie klienta, typie produktu a także informacji o statusie klienta. Szacowana strata jest wyliczona modelem dożycia w granulacji miesięcznej.

Portfel kredytów i pożyczek wycenianych do wartości godziwej

Portfel kredytów i pożyczek wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy zawiera ekspozycje kredytowe, w oprocentowaniu których występuje komponent dźwigni finansowej, tj. formuła oprocentowania oparta o mnożnik powyżej 1. W modelu wyceny kredytów według wartości godziwej przyjęto założenie, że rynkowa wartość ekspozycji pracujących stanowi sumę oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikających z kontraktu do czasu zapadalności ekspozycji skorygowaną o przyszłe oczekiwane koszty ryzyka oraz koszty niezbędne do obsługi danego portfela instrumentów, zdyskontowanych rynkową stopą procentową.

W przypadku ekspozycji podlegających ocenie grupowej, wartość godziwa jest wyznaczana na podstawie miesięcznych oczekiwanych przepływów pieniężnych (parametry portfelowe zgodnie z definicjami wykorzystywanymi na potrzeby kalkulacji default).

W przypadku ekspozycji podlegających ocenie indywidualnej, wartość godziwa jest wyznaczana na podstawie miesięcznych oczekiwanych przepływów pieniężnych wynikających z indywidualnej oceny kontraktu.

W ramach zwiększenia efektywności zarządzania ryzykiem kredytowym oraz wdrożenia postanowień zawartych w MSSF 9, Bank BPS S.A. w roku 2017 opracował i wdrożył nowe narzędzie informatyczne do wyznaczania odpisów impairmentowych oraz wyznaczania wartości godziwej. W roku 2018 narzędzie to podlegało sukcesywnej aktualizacji i modyfikacji, zgodnie z rekomendacjami doradcy zewnętrznego oraz kształtującymi się praktykami rynkowymi.

Tabela 22. Jakość kredytowa ekspozycji według kategorii ekspozycji i instrumentu na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR1-A]

	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzuły wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto (a+b-c-d)
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
1. Rządy centralne lub banki centralne	0	12 680 812	0	0	0	0	12 680 812
2. Samorządy terytorialne	0	2 492 096	0	4 703	0	1 732	2 487 393
3. Podmioty sektora publicznego	0	483	0	0	0	0	483
4. Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0
5. Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0
6. Instytucje	0	1 264 339	0	162	0	2 638	1 264 177
7. Przedsiębiorstwa	0	2 669 444	0	69 606	0	53 767	2 599 838
8. - w tym: MŚP	0	1 826 558	0	69 606	0	43 102	1 756 952
9. Detaliczne	0	1 960 192	0	16 924	0	39 095	1 943 268
10. - w tym: MŚP	0	917 955	0	8 796	0	22 043	909 159
11. Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	1 554 705	0	3 796	0	14 806	1 550 909
12. - w tym: MŚP	0	454 803	0	1 877	0	5 800	452 926
13. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 653 113	0	696 504	0	125 335	322 054	956 609
14. Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	2 000	0	414	0	0	0	1 586
15. Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0
16. Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0
17. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	251 031	0	0	0	0	251 031
18. Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	15 322	0	0	0	0	15 322
19. Inne ekspozycje	0	1 249 480	0	10 606	0	0	1 238 874
20. Metoda standardowa ogółem	1 655 113	24 137 904	696 918	105 797	125 335	434 092	24 990 302
21. Łącznie	1 655 113	24 137 904	696 918	105 797	125 335	434 092	24 990 302
22. w tym: pożyczki	1 076 196	7 207 418	439 724	54 669	125 335	303 348	7 789 221
23. w tym: dłużne papiery wartościowe	0	378 898	0	8 981	0	0	369 917
24. w tym: ekspozycje pozabilansowe	54	595 106	45	1 471	0	0	593 644

Tabela 23. Jakość kredytowa ekspozycji według rodzaju kontrahenta lub branży na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR1-B]

	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzuty wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto (a+b-c-d)
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
1. Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	916	2 482 648	890	4 708	0	1 969	2 477 966
2. Budownictwo	427 764	636 563	197 222	4 302	98 873	85 476	862 803
3. Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	6 125	21 810	1 982	205	0	1 224	25 748
4. Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	48 684	12 691 182	39 427	4 164	100	1 678	12 696 275
5. Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	11 900	159 513	5 333	253	0	9 148	165 827
6. Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	4 226	60 663	2 369	4 371	0	9 203	58 149
7. Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3 647	7 844	2 314	29	0	1 475	9 148
8. Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	152 277	599 380	52 743	7 252	15 475	32 179	691 662
9. Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	194 907	471 451	54 566	1 320	0	42 309	610 472
10. Edukacja	29 345	9 599	6 189	35	0	7 241	32 720
11. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	0	0	0	0	0	0	0
12. Górnictwo i wydobywanie	3 683	34 306	61	63	0	497	37 865
13. Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	205 676	656 365	92 114	5 001	0	76 920	764 926
14. Informacja i komunikacja	14 257	13 384	11 447	227	0	3 795	15 967
15. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	21 883	113 565	5 739	309	0	11 009	129 400
16. Pozostała działalność usługowa	5 713	21 434	1 073	123	0	1 418	25 951
17. Przetwórstwo przemysłowe	277 385	678 510	121 711	4 507	0	59 940	829 677
18. Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	97 653	579 326	35 674	2 917	6 551	25 008	638 388
19. Transport i gospodarka magazynowa	40 738	149 754	17 039	424	4 336	11 062	173 029
20. Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	26 761	26 858	10 631	18	0	1 969	42 970
21. Inne usługi	81 573	4 723 749	38 394	65 569	0	50 572	4 701 359
22. Łącznie	1 655 113	24 137 904	696 918	105 797	125 335	434 092	24 990 302

Tabela 24. Jakość kredytowa ekspozycji w podziale geograficznym na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR1-C]

	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
	Wartości bilansowe brutto		Korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego	Skumulowane umorzenia	Narzutę wynikające z korekt z tytułu ryzyka kredytowego w okresie	Wartości netto (a+b-c-d)
	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	Ekspozycje, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania					
1. Dolnośląskie	169 558	1 089 876	69 604	15 379	19 811	70 489	1 174 451
2. Kujawsko-pomorskie	26 610	330 422	16 192	1 605	0	10 267	339 235
3. Lubelskie	96 695	787 492	30 830	3 257	0	35 084	850 100
4. Lubuskie	45 461	136 997	15 004	505	0	6 712	166 949
5. Łódzkie	235 532	267 480	131 187	1 464	73 871	55 118	370 361
6. Małopolskie	119 798	1 087 965	54 868	3 969	0	32 094	1 148 926
7. Mazowieckie	271 133	16 401 653	144 004	64 157	8 939	61 605	16 464 625
8. Opolskie	11 259	355 517	2 835	1 623	0	6 254	362 318
9. Podkarpackie	200 430	653 584	54 313	2 307	0	47 189	797 394
10. Podlaskie	13 453	301 200	1 893	817	0	3 255	311 943
11. Pomorskie	54 075	455 557	34 606	1 524	16 163	9 887	473 502
12. Śląskie	96 125	475 597	45 609	2 524	0	30 132	523 589
13. Świętokrzyskie	18 325	320 112	4 938	1 131	0	6 192	332 368
14. Warmińsko-mazurskie	154 416	684 869	54 345	2 487	0	31 383	782 453
15. Wielkopolskie	56 362	630 259	28 166	2 307	6 551	20 283	656 148
16. Zachodnio-pomorskie	85 881	159 324	8 524	741	0	8 148	235 940
17. Łącznie	1 655 113	24 137 904	696 918	105 797	125 335	434 092	24 990 302

Tabela 25. Struktura czasowa ekspozycji przeterminowanych na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR1-D]

	Wartości bilansowe brutto					
	≤30 dni	>30 dni, ≤60 dni	>60 dni, ≤90 dni	>90 dni, ≤180 dni	>180 dni, ≤1 rok	> 1 rok
1. Kredyty	134 172	107 930	213 108	125 087	86 956	1 108 385
2. Dłużne papiery wartościowe	0	0	0	0	0	0
3. Ogół ekspozycji	134 172	107 930	213 108	125 087	86 956	1 108 385

Tabela 26. Ekspozycje zagrożone i objęte restrukturyzacją na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR1-E]

	Wartości bilansowe brutto ekspozycji normalnych i zagrożonych							Skumulowana utrata wartości i rezerwy oraz negatywne korekty wartości godziwej ze względu na ryzyko kredytowe				Otrzymane zabezpieczenia i gwarancje finansowe	
	W tym normalne, ale przeterminowane o więcej niż o 30 dni i nie więcej niż o 90 dni	W tym normalne objęte restrukturyzacją	W tym zagrożone					Dla ekspozycji normalnych		Dla ekspozycji zagrożonych		Dla ekspozycji zagrożonych	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją
			W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	W tym ekspozycje o utraconej wartości	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją	W tym ekspozycje objęte restrukturyzacją						
1. Dłużne papiery wartościowe	398 721	0	0	0	0	0	0	761	0	0	0	0	0
2. Kredyty i zaliczki	8 745 300	321 038	0	1 587 411	1 587 411	1 293 335	0	41 215	1 426	655 726	61 052	1 977	0
3. Ekspozycje pozabilansowe	847 540	0	0	2 809	2 809	189	0	2 197	2	3	2	0	0

Tabela 27. Zmiany dotyczące zapasów dla korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR2-A]

	Skumulowana korekta z tytułu szczególnego ryzyka kredytowego	Skumulowana korekta z tytułu ogólnego ryzyka kredytowego
1. Saldo początkowe	-730 399	-74 723
2. Zwiększenia wynikające z kwot odpisanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	-284 088	-26 574
3. Zmniejszenia wynikające z kwot rozwiązanych z tytułu szacowanych strat kredytowych w danym okresie	155 367	43 840
4. Zmniejszenia wynikające z kwot wpisanych w ciężar skumulowanych korekt o ryzyko kredytowe	157 548	158
5. Transfery między korektami o ryzyko kredytowe	-25 677	24 232
6. Wpływ różnic kursowych	-291	-51
7. Połączenia przedsiębiorstw, w tym przejęcia i zbycia jednostek zależnych	0	0
8. Inne korekty	-62	868
9. Saldo końcowe	-727 602	-32 250
10. Kwoty odzyskane poprzez korekty o ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	63 055	3
11. Korekty o szczególne ryzyko kredytowe wykazywane bezpośrednio w rachunku zysków i strat	89 608	42 121

Tabela 28. Zmiany dotyczące zapasów dla kredytów i dłużnych papierów wartościowych, których dotyczy niewykonanie zobowiązania lub utrata wartości na dzień 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR2-B]

	Wartość brutto ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania
1. Saldo początkowe	1 757 152
2. Kredyty i dłużne papiery wartościowe, których zaczęło dotyczyć niewykonanie zobowiązania lub obniżenie wartości od ostatniego okresu sprawozdawczego	-131 905
3. Przywrócono status ekspozycji, których nie dotyczy niewykonanie zobowiązania	158 558
4. Kwoty umorzone	-164 263
5. Inne zmiany	35 571
6. Saldo końcowe	1 655 113

7.7.5. Informacje dotyczące koncentracji ryzyka kredytowego

Grupa postrzega ryzyko koncentracji jako istotny pojedynczy czynnik ryzyka. Identyfikacja skali niebezpieczeństw związanych z nadmierną koncentracją zaangażowań, umożliwia prawidłowe zarządzanie aktywami Grupy. Dla wzrostu bezpieczeństwa działalność kredytowa limitowana jest w oparciu o regulacyjne normy ostrożnościowe, jak i wewnętrzne limity koncentracji.

Celem zarządzania limitami koncentracji jest:

- 1) ograniczanie skłonności do nadmiernej ekspozycji ryzyka wobec jednego klienta bądź grupy klientów powiązanych ze sobą kapitałowo lub organizacyjnie;
- 2) zapewnienie odpowiedniej dywersyfikacji podmiotowej ryzyka i alokacji środków finansowych;
- 3) wskazanie poziomów minimalnych pułapów bezpieczeństwa;
- 4) umożliwienie właściwej dywersyfikacji i segmentacji portfela kredytowego;
- 5) umożliwienie oceny poziomu ryzyka i prawidłowego zarządzania aktywami.

Polityka stosowana przez Grupę zakłada kredytowanie branż, klientów i grup podmiotów reprezentujących różne gałęzie przemysłu. Poprzez dywersyfikację portfela kredytowego zredukowane jest ryzyko wynikające z nadmiernej koncentracji kredytowej. Na podstawie przeprowadzonej identyfikacji i oceny poziomu koncentracji zaangażowań, formułowane są propozycje dotyczące działań jakie powinny być podjęte przez Grupę, w szczególności w stosunku do zaangażowań, których ryzyko zostało ocenione jako istotne. Celem tych działań jest zminimalizowanie poziomu ryzyka koncentracji portfela kredytowego i w efekcie tworzenie bezpiecznej struktury tego portfela.

W Grupie funkcjonuje system wewnętrznych limitów z tytułu poszczególnych ryzyk koncentracji zaangażowań. Obowiązujące zasady identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka koncentracji, a w szczególności zasady ustalania i monitorowania limitów zaangażowań, pozwalają na dotrzymanie regulacyjnych norm ostrożnościowych oraz wewnętrznych limitów koncentracji zaangażowań.

Na dzień 31.12.2018 r. nie odnotowano przekroczenia regulacyjnego limitu koncentracji dla pojedynczego podmiotu oraz dla grupy podmiotów powiązanych.

Grupa zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów. Wyznaczane i monitorowane limity zaangażowania obejmują grupy produktów, branż, regionów, zabezpieczeń, walut, zapadalności aktywów, jak również uwzględniają łączne zaangażowanie wobec klientów. Grupa stosuje zasady klasyfikacji ryzyk koncentracji zaangażowań pod względem istotności, w oparciu o procedurę szacowania i oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego. Celem procesu oceny adekwatności kapitału wewnętrznego jest zapewnienie utrzymywania kapitału w wysokości dostosowanej do profilu ryzyka Grupy. Proces szacowania kapitału wewnętrznego Grupy w odniesieniu do ryzyka koncentracji zaangażowań uwzględnia:

- 1) jakość zarządzania ryzykiem koncentracji zaangażowań;

- 2) jakość systemu kontroli wewnętrznej;
- 3) możliwość podjęcia efektywnych działań obniżających poziom ryzyka koncentracji zaangażowań;
- 4) rezultaty wyników pomiaru ryzyka koncentracji.

Tabela 29. Całkowita i średnia kwota netto ekspozycji w 2018 r. (w tys. zł) [EU CRB-B]

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość netto ekspozycji na koniec okresu	Średnia wartość netto ekspozycji w okresie
1.	Rządy centralne lub banki centralne	12 680 812	12 395 532
2.	Samorządy terytorialne	2 487 393	2 044 961
3.	Podmioty sektora publicznego	483	910
4.	Wielostronne banki rozwoju	0	0
5.	Organizacje międzynarodowe	0	0
6.	Instytucje	1 264 177	1 769 008
7.	Przedsiębiorstwa	2 599 838	2 831 307
	- w tym: MŚP	1 756 952	1 970 044
8.	Detaliczne	1 943 268	2 192 947
	- w tym: MŚP	909 159	1 025 971
9.	Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	1 550 909	1 270 591
	- w tym: MŚP	452 926	371 062
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	956 609	999 449
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	1 586	1 795
12.	Obligacje zabezpieczone	0	0
13.	Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0
14.	Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	251 031	225 397
15.	Ekspozycje w papierach kapitałowych	15 322	19 514
16.	Inne ekspozycje	1 238 874	1 818 973
17.	Metoda standardowa ogółem	24 990 302	25 570 385
18.	Łącznie	24 990 302	25 570 385

Tabela 30. Podział geograficzny ekspozycji według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CRB-C]

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość netto																Łącznie
		Dolno-śląskie	Kujawsko-pomorskie	Lubelskie	Lubuskie	Łódzkie	Małopolskie	Mazowieckie	Opolskie	Podkarpackie	Podlaskie	Pomorskie	Śląskie	Świętokrzyskie	Warmińsko-mazurskie	Wielkopolskie	Zachodniopomorskie	
1.	Rządy centralne lub banki centralne	0	0	0	0	0	0	12 680 812	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12 680 812
2.	Samorządy terytorialne	422 991	72 692	70 101	50 913	79 399	321 348	263 976	29 374	113 787	73 441	198 906	159 434	4 029	192 472	382 611	51 920	2 487 393
3.	Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	483	0	0	0	0	0	0	0	0	0	483
4.	Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5.	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6.	Instytucje	30 705	0	53 569	2 100	24 627	70 659	849 869	39 692	43 531	26 188	0	29 060	13 499	23 613	0	57 066	1 264 176
7.	Przedsiębiorstwa	149 914	150 182	202 237	33 730	30 090	380 128	557 776	149 053	184 324	539	144 903	101 909	185 740	137 297	185 910	6 108	2 599 838
8.	Detaliczne	255 179	19 721	265 552	35 789	82 659	183 293	331 270	92 097	124 899	115 979	66 016	86 206	70 119	131 797	47 696	34 996	1 943 268
9.	Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	148 906	85 586	180 445	12 847	46 434	115 546	298 035	41 792	174 416	66 242	43 718	86 588	40 600	191 892	9 805	8 058	1 550 910
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	99 954	10 418	65 865	30 457	104 345	64 930	125 545	8 424	146 117	11 560	19 469	50 516	13 387	100 071	28 196	77 356	956 609
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	0	1 586	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 586
12.	Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13.	Należności od instytucji i przedsiębior. o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14.	Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	251 031	0	0	0	0	0	0	0	0	0	251 031
15.	Ekspozycje w papierach kapitałowych	30	0	52	5	38	30	14 868	52	52	81	28	69	0	0	0	18	15 322
16.	Inne ekspozycje	66 772	637	12 280	1 108	2 770	12 992	1 089 376	1 835	10 269	17 913	462	9 808	4 994	5 312	1 931	418	1 238 874
17.	Metoda standardowa ogółem	1 174 451	339 235	850 100	166 949	370 361	1 148 926	16 464 625	362 318	797 394	311 943	473 502	523 589	332 368	782 453	656 148	235 940	24 990 302
18.	Łącznie	1 174 451	339 235	850 100	166 949	370 361	1 148 926	16 464 625	362 318	797 394	311 943	473 502	523 589	332 368	782 453	656 148	235 940	24 990 302

Tabela 31. Koncentracja ekspozycji według rodzaju kontrahenta lub branży na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CRB-D]

	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Budownictwo	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Edukacja	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	Górnictwo i wydobywanie	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Informacja i komunikacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Pozostała działalność usługowa	Przetwórstwo przemysłowe	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Transport i gospodarka magazynowa	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Inne usługi	Łącznie
1. Rządy centralne lub banki centralne	0	0	0 11 342 618	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0 1 338 194	12 680 812	
2. Samorządy terytorialne	2 477 580	0	0	0	0	0 1 533	1 866	0	2 419	0	0	0	0	0	100	0	0	0	0	3 895	0	2 487 393
3. Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	483	483
4. Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Instytucje	0	0	0	997 866	70 591	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	195 719	1 264 177
7. Przedsiębiorstwa	0 454 234	0	18 019	53 041	44 104	39	392 908	374 051	0	0	19 200	266 565	0	66 883	4 976	355 327	193 648	56 619	9 671	290 555	2 599 838	
8. Detaliczne	360 124 453	16 327	5 647	30 489	10 674	6 243	83 049	53 785	6 450	0	14 343	257 870	13 128	24 097	13 476	186 410	302 063	35 362	9 081	749 962	1 943 268	
9. Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	53 348	5 278	239	5 134	1 514	0	114 303	42 295	695	0	700	126 930	30	22 176	2 860	130 983	79 319	57 349	4 192	903 567	1 550 909

	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	Budownictwo	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	Edukacja	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	Górnictwo i wydobywanie	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	Informacja i komunikacja	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	Pozostała działalność usługowa	Przetwórstwo przemysłowe	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	Transport i gospodarka magazynowa	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	Inne usługi	Łącznie
10. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	26 230 541	4 143	7 672	6 567	1 857	1 333	99 534	140 341	23 156	0	3 622	113 561	2 810	16 145	4 640	155 674	61 979	23 699	16 131	43 179	956 609	
11. Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	1 586	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 586
12. Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	56 881	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	194 149	251 031
15. Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	0	0	14 004	5	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 311	15 322
16. Inne ekspozycje	0	227	0	251 744	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 284	1 379	0	0	984 240	1 238 874	
17. Metoda standardowa ogółem	2 477 966	862 803	25 747	12 696 275	165 827	58 150	9 148	691 662	610 473	32 720	0	37 864	764 926	15 967	129 400	25 952	829 677	638 388	173 029	42 969	4 701 359	24 990 302
18. Łącznie	2 477 966	862 803	25 747	12 696 275	165 827	58 150	9 148	691 662	610 473	32 720	0	37 864	764 926	15 967	129 400	25 952	829 677	638 388	173 029	42 969	4 701 359	24 990 302

Tabela 32. Zapadalność ekspozycji według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CRB-E]

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość ekspozycji netto					Brak określonego terminu zapadalności	Łącznie
		Na żądanie	<1 rok	1–5 lat	>5 lat			
1.	Rządy centralne lub banki centralne	0	6 572 447	1 076 670	3 566 540	1 465 155	12 680 812	
2.	Samorządy terytorialne	0	176 934	438 234	1 872 197	28	2 487 393	
3.	Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	483	483	
4.	Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	
5.	Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	
6.	Instytucje	0	870 448	234 933	25 684	133 111	1 264 177	
7.	Przedsiębiorstwa	4	494 502	677 863	1 229 414	198 055	2 599 838	
8.	Detaliczne	2 252	378 602	353 094	1 146 875	62 445	1 943 268	
9.	Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	81 376	142 054	1 327 479	0	1 550 910	
10.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	45 021	197 135	110 500	602 516	1 437	956 610	
11.	Pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	1 586	1 586	
12.	Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	
13.	Należności od instytucji i przedsiębiorstw o krótkoterminowej ocenie kredytowej	0	0	0	0	0	0	
14.	Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	251 031	251 031	
15.	Ekspozycje w papierach kapitałowych	0	241	325	0	14 757	15 322	
16.	Inne ekspozycje	0	0	0	0	1 238 874	1 238 874	
17.	Metoda standardowa ogółem	47 277	8 771 685	3 033 673	9 770 706	3 366 961	24 990 302	
18.	Łącznie	47 277	8 771 685	3 033 673	9 770 706	3 366 961	24 990 302	

7.7.6. Techniki redukcji ryzyka kredytowego i rynkowego oraz polityka zabezpieczeń

Zastosowane w kalkulacji wymogu z tytułu ryzyka kredytowego według metody standardowej wagi ryzyka, oparte są na zasadach przedstawionych w rozdziale 2, tytuł II, część III Rozporządzenia CRR. Wagę ryzyka przypisuje się zgodnie z kategorią, do której została sklasyfikowana dana ekspozycja.

Stosowane techniki redukcji ryzyka kredytowego spełniają zasadę, że ekspozycja kredytowa, w stosunku do której stosuje się ograniczenie ryzyka kredytowego, nie generuje kwoty ważonej ryzykiem wyższej niż identyczna ekspozycja, której ryzyko kredytowe nie zostało ograniczone.

Nie wszystkie formy zabezpieczeń spełniają wymagania pozwalające na wykorzystanie ich do redukcji ryzyka w kalkulacji wymogu kapitałowego. W regulacjach wewnętrznych szczegółowo określono minimalne wymogi w zakresie procedury monitorowania wartości zabezpieczeń, ubezpieczenia oraz zasad ustanowienia zabezpieczeń.

Grupa stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego zarówno w ramach ochrony rzeczywistej jak i nierzeczywistej, zgodnie z wytycznymi rekomendowanymi przez zewnętrzne organy nadzorcze. W celu prezentacji w rachunku adekwatności kapitałowej technik ograniczania ryzyka kredytowego Grupa stosuje metodę kompleksową uznawania zabezpieczeń finansowych.

W przypadku rzeczywistej ochrony kredytowej Grupa wyróżnia ekspozycje zabezpieczone uznanymi zabezpieczeniami finansowymi. W przypadku nierzeczywistej ochrony kredytowej ekspozycjom kredytobiorców objętych ochroną kredytową w formie gwarancji, przypisano wagę ryzyka wynikającą z grupy ryzyka podmiotu udzielającego gwarancji. Głównym dostawcą nierzeczywistej ochrony kredytowej jest Bank Gospodarstwa Krajowego. Ekspozycjom wobec małych i średnich przedsiębiorstw w wysokości nieprzekraczającej 60 % udzielonego kredytu, nadano preferencyjną wagę ryzyka, którą posiadał wystawca zabezpieczenia.

Grupa stosuje wagę ryzyka 35 % wobec ekspozycji detalicznych w pełni i całkowicie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomościach mieszkalnych, zgodnie z art. 125 ust. 1 Rozporządzenia CRR. Wobec ekspozycji, których dotyczy niewykonanie zobowiązania, wagę ryzyka uzależniono od zasad określonych w art. 127 Rozporządzenia CRR.

Grupa nie wyodrębnia ekspozycji efektywnie zabezpieczonych hipoteką na nieruchomości komercyjnej, dla których zgodnie z art. 126 Rozporządzenia CRR można zastosować preferencyjne wagi ryzyka.

Tabela 33. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego – wszelkie zabezpieczenia, gwarancje finansowe i kredytowe instrumenty pochodne na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR3]

	Ekspozycje niezabezpieczone – kwota bilansowa	Ekspozycje zabezpieczone – kwota bilansowa	Ekspozycje zabezpieczone w formie zabezpieczenia rzeczowego	Ekspozycje zabezpieczone przez gwarancje finansowe	Ekspozycje zabezpieczone przez pochodne instrumenty kredytowe
1. Kredyty ogółem	6 847 542	1 521 304	225 305	299 548	0
2. Dłużne papiery wartościowe ogółem	397 960	0	0	0	0
3. Ogół ekspozycji	7 245 502	1 521 304	225 305	299 548	0
4. W tym ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	867 163	67 328	13	24 433	0

Tabela 34. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego – wszelkie zabezpieczenia, gwarancje finansowe i kredytowe instrumenty pochodne na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR4]

Kategorie ekspozycji	Ekspozycje przed zastosowaniem współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniem ryzyka kredytowego		Ekspozycje po zastosowaniu współczynników konwersji kredytowej i ograniczeniu ryzyka kredytowego		Aktywa ważone ryzykiem i ich zagęszczenie	
	Kwota bilansowa	Kwoty pozabilansowa	Kwota bilansowa	Kwoty pozabilansowa	Aktywa ważone ryzykiem	Zagęszczenie aktywów ważonych ryzykiem
1. Rządy centralne lub banki centralne	12 680 812	0	12 680 812	0	185 348	1%
2. Samorządy regionalne lub władze lokalne	2 412 253	79 842	2 407 591	37 427	489 004	20%
3. Podmioty sektora publicznego	596	0	596	0	298	50%
4. Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	-
5. Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	-
6. Instytucje	789 123	475 216	788 961	315	279 598	35%
7. Przedsiębiorstwa	2 183 524	485 921	2 035 324	141 994	2 177 318	100%
8. Detaliczne	1 709 039	251 153	1 471 286	79 310	1 162 948	75%
9. Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	1 467 465	87 240	1 419 642	28 306	863 979	60%
10. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	1 650 304	2 809	946 524	1 401	1 185 102	125%
11. Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	2 000	0	1 586	0	2 379	150%
12. Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	-
13. Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	-
14. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	251 031	0	251 031	0	238 876	95%
15. Ekspozycje kapitałowe	15 322	0	15 322	0	15 322	100%
16. Inne pozycje	1 249 480	0	1 238 769	0	1 087 316	88%
17. Łącznie	24 410 949	1 382 181	23 257 444	288 753	7 687 488	33%

7.7.7. Informacje dotyczące ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne

Na datę 31 grudnia 2018 roku Grupa nie posiadała pozycji sekurytyzacyjnych.

7.7.8. Informacje dotyczące korzystania przez Grupę z zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Dla potrzeb kalkulacji wymogów kapitałowych z tytułu ryzyka kredytowego metodą standardową, Grupa wykorzystuje oceny wiarygodności kredytowej nadawane przez poniższe instytucje oceny wiarygodności kredytowej:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Zgodnie z zasadami określonymi w Rozporządzeniu 575/2013 wobec wybranych kategorii ekspozycji Grupa stosuje wagę ryzyka z uwzględnieniem stopnia jakości kredytowej, w odniesieniu do rządów centralnych.

Tabela 35. Metoda standardowa - zestawienia ekspozycji w ramach metody standardowej w podziale na klasę aktywów i wagę ryzyka na 31.12.2018 r. (w tys. zł) [EU CR5]

Kategorie ekspozycji	Waga ryzyka															Łącznie	W tym bez ratingu	
	0%	2%	4%	10%	20%	35%	50%	70%	75%	100%	150%	250%	370%	1250%	Inne kwestie			Odliczone
1. Rządy centralne lub banki centralne	11 910 231	0	707 766	0	0	0	0	0	0	0	0	62 815	0	0	0	0	12 680 812	0
2. Samorządy regionalne lub władze lokalne	0	0	0	0	2 445 018	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2 445 018	0
3. Podmioty sektora publicznego	0	0	0	0	0	0	596	0	0	0	0	0	0	0	0	0	596	0
4. Wielostronne banki rozwoju	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5. Organizacje międzynarodowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6. Instytucje	55 318	0	0	0	291 267	0	442 690	0	0	0	0	0	0	0	0	0	789 275	789 275
7. Przedsiębiorstwa	0	0	0	0	0	0	0	0	2 177 318	0	0	0	0	0	0	0	2 177 318	1 830 733
8. Detaliczne	0	0	0	0	0	0	0	0	1 550 597	0	0	0	0	0	0	0	1 550 597	1 550 597
9. Zabezpieczone hipoteką na nieruchomości	0	0	0	0	0	898 966	0	0	0	548 265	717	0	0	0	0	0	1 447 948	1 447 948
10. Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	473 572	474 354	0	0	0	0	0	947 926	947 926
11. Ekspozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1 586	0	0	0	0	0	1 586	1 586
12. Obligacje zabezpieczone	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Instytucje i przedsiębiorstwa posiadające krótkoterminową ocenę kredytową	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Przedsiębiorstwa zbiorowego inwestowania	0	0	0	0	0	0	0	0	0	232 404	0	0	0	0	18 626	0	251 030	251 030
15. Ekspozycje kapitałowe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15 322	0	0	0	0	0	0	15 322	15 322
16. Inne pozycje	151 453	0	0	0	0	0	0	0	0	1 087 316	0	0	0	0	0	0	1 238 769	1 087 316
17. Łącznie	12 117 002	0	707 766	0	2 736 285	898 966	443 286	0	1 550 597	4 534 197	476 657	62 815	0	0	18 626	0	23 546 197	7 921 733

7.8. Ryzyko kredytowe kontrahenta

Metody stosowane do wyliczania limitów kredytowych oraz wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta

Ryzyko kontrahenta jest definiowane jako ryzyko niewykonania zobowiązania przez kontrahenta, przed ostatecznym terminem rozliczenia transakcji. Biorąc pod uwagę profil działalności poszczególnych spółek Grupy, ryzyko to dotyczyło wyłącznie Banku i było związane z pozagiełdowymi transakcjami pochodnymi.

W ramach ryzyka kontrahenta Bank rozróżnia:

- 1) ryzyko przedrozliczeniowe, tj. ryzyko straty z tytułu upadłości kontrahenta w trakcie trwania transakcji;
- 2) ryzyko rozliczeniowe, tj. ryzyko powstające w momencie wymiany strumieni pieniężnych, trwające od chwili dokonania płatności na rzecz partnera do chwili otrzymania świadczenia wzajemnego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym kontrahenta prowadzone jest w ramach systemu limitów zaangażowania Banku wobec banków krajowych i zagranicznych, obejmującego m.in. dopuszczalne poziomy zaangażowania Banku z tytułu transakcji wymiany walutowej (FX spot, FX swap, FX forward), transakcji FRA i transakcji swapów odsetkowych IRS i OIS.

Wykorzystanie powyższych limitów monitorowane jest w trybie dziennym i zgodnie z procedurami wewnętrznymi raportowane członkom Zarządu Banku, członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami w Banku oraz wybranym pracownikom Banku, w odniesieniu do zaangażowań wobec poszczególnych banków przekraczających 80 % przyznanego limitu. W cyklach miesięcznych informacja o wykorzystaniu obowiązujących limitów całkowitych dla banków przekazywana jest Zarządowi Banku oraz Komitetowi Zarządzania Aktywami i Pasywami, a w okresach kwartalnych Radzie Nadzorczej Banku.

Metodologia wyznaczania limitów dla banków krajowych opiera się o ocenę sytuacji finansowej, natomiast w przypadku banków zagranicznych – o ratingi zewnętrzne przyznane danej instytucji przez uznane agencje ratingowe.

Biorąc pod uwagę strukturę bilansu, Bank uznaje, że wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka kontrahenta, kalkulowany metodą standardową jako 8 % sumy ważonych ryzykiem kwot ekspozycji w portfelu handlowym jest wystarczający i nie ma potrzeby tworzenia dodatkowego kapitału wewnętrznego.

Jednocześnie z uwagi na relatywnie niewielką liczbę i wartość portfela transakcji podlegających przepisom dotyczącym ryzyka kontrahenta Bank uznaje za zasadne ograniczenie raportowania informacji w zakresie tego ryzyka do tabeli ujętej poniżej.

Tabela 36. Analiza ekspozycji na ryzyko kredytowe kontrahenta (w tys. zł) na 31.12.2018 r. [EU CCR1]

	a)	b)	c)	d)	e)	f)	g)
	Wartość referencyjna	Koszt odtworzenia / aktualna wartość rynkowa	Potencjalne przyszłe ekspozycje kredytowe	Efektywna EPE	Mnożnik	EAD po ograniczeniu ryzyka kredytowego	Aktywa ważone ryzykiem
1. Wycena wg wartości rynkowej		2 521	2 004			4 525	3 822
2. Pierwotna ekspozycja	0					0	0
3. Metoda standardowa		0				0	0
4. Metoda modeli wewnętrznych (dla instrumentów pochodnych i transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)				0	0	0	0
5. W tym transakcje finansowania papierów wartościowych				0	0	0	0
6. W tym instrumenty pochodne i transakcje z długim terminem rozliczenia				0	0	0	0
7. W tym w ramach umów o kompensowaniu międzyproduktowym				0	0	0	0
8. Uproszczona metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						0	0
9. Kompleksowa metoda ujmowania zabezpieczeń finansowych (dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych)						0	0
10. Wartość zagrożona dla transakcji finansowania z użyciem papierów wartościowych						0	0
11. Łącznie							3 822

Strategia ustanawiania zabezpieczenia i ustalania rezerw kredytowych

Najczęściej wykorzystywanym narzędziem ograniczania ryzyka związanego z transakcjami pochodnymi zawartymi przez kontrahentów niebankowych (w zakresie transakcji FX forward) jest limit na transakcje pochodne, w skład którego wchodzi limit rozliczeniowy, który określa maksymalną potencjalną przyszłą ekspozycję klienta oraz limit skarbowy. Limit skarbowy oznacza maksymalną stratę, jaką w efekcie wyceny dokonanej przez Bank BPS S.A. mogą wykazać transakcje kontrahenta, bez konieczności wniesienia lub zwiększenia kaucji lub domknięcia i rozliczenia części transakcji. Wysokość limitu straty uzależniona jest od oceny kredytowej kontrahenta oraz specyfiki jego rozliczeń związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

W przypadku kontrahentów bankowych aktualna wycena jest odnoszona do minimalnych kwot transferu oraz kwot progowych (jeżeli takie są zdefiniowane w umowie zabezpieczającej). Transakcje na instrumentach pochodnych zawierane są na podstawie umów ramowych, które w sytuacji wystąpienia przypadku naruszenia warunków po stronie kontrahenta pozwalają na przedterminowe rozwiązanie tych transakcji przez drugą stronę i rozliczenie ich w kwocie netto, stanowiącej sumę wartości dodatnich i ujemnych transakcji objętych daną umową ramową.

Ustalanie rezerw kredytowych dla ekspozycji z tytułu ryzyka kredytowego kontrahenta jest realizowane zgodnie z procedurami wewnętrznymi ustalania rezerw dla ekspozycji kredytowych.

Zasady dotyczące ekspozycji na ryzyko niekorzystnej korelacji

Ze względu na stosowaną metodę standardową, przy wyliczaniu regulacyjnego wymogu kapitałowego Grupa nie uwzględnia ryzyka niekorzystnej korelacji.

Wpływ wartości zabezpieczenia, jakie musiałby zapewnić Bank przy obniżeniu oceny jego wiarygodności kredytowej

Zgodnie z zawartymi przez Bank umowami, wartość składanych zabezpieczeń kredytowych związanych z realizacją transakcji pozagiełdowymi instrumentami pochodnymi nie jest uzależniona od oceny wiarygodności kredytowej Banku.

Dodatnia godziwa wartość brutto umów, korzyści wynikające z kompensowania, skompensowana bieżąca ekspozycja kredytowa, ustanowione zabezpieczenie oraz wartość netto ekspozycji kredytowej z tytułu instrumentów pochodnych

W Grupie Kapitałowej nie stosuje się saldowania ekspozycji jako techniki ograniczania ryzyka kredytowego. Wartość godziwa brutto transakcji na instrumentach pochodnych według stanu na 31.12.2018 r. wyniosła 2 509 tys. zł.

Metoda wyznaczania wartości ekspozycji

Dla potrzeb określenia wartości ekspozycji dla umów wymienionych w załączniku nr II do Rozporządzenia CRR stosuje się metodę wyceny według wartości rynkowej. Zgodnie z tą metodą ekwiwalent bilansowy transakcji pozabilansowej oblicza się jako sumę kosztu zastąpienia i przyszłej potencjalnej ekspozycji kredytowej.

Wartość referencyjna kredytowych instrumentów pochodnych pełniących funkcję zabezpieczenia

Grupa nie posiada w portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

Kwoty referencyjne kredytowych transakcji pochodnych, podzielonych na takie, które służą celom związanym z własnym portfelem kredytowym instytucji, oraz takie, które wykorzystuje się przy działalności pośredniczącej, w tym rozkład stosowanych kredytowych produktów pochodnych, w dalszym podziale według ochrony nabytej i sprzedanej w ramach każdej grupy produktów

Grupa nie posiada w portfelu kredytowych instrumentów pochodnych.

7.9. Ryzyko finansowe

Zarządzanie ryzykiem finansowym realizowane jest w ramach obowiązujących procedur, obejmujących strategię, polityki i instrukcje, a określających w szczególności strukturę organizacyjną, cele i wynikające z nich wytyczne dla zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka oraz zasady limitowania, monitorowania i kontroli ekspozycji na ryzyko.

Bank sprawuje nadzór nad systemem zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej, w tym również ryzykiem finansowym związanym z działalnością podmiotów zależnych, wykonując uprawnienia właścicielskie, wynikające z udziału Banku w kapitale zakładowym tych spółek.

Zarządzanie ryzykiem finansowym w Grupie obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności oraz ryzyka rynkowego i jest realizowane z wykorzystaniem szerokiego zakresu metod i narzędzi, przy zachowaniu zasady ściśle określonego podziału obowiązków pomiędzy obszary powstawania ryzyka, zarządzania ryzykiem i jego kontroli.

Najważniejszą rolę w procesie zarządzania ryzykiem finansowym pełnią:

- 1) Rada Nadzorcza Banku, sprawująca nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie ryzyka ze strategią i planem finansowym Banku oraz oceniająca adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem;
- 2) Zarząd Banku, odpowiadający za zorganizowanie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem, w tym wdrożenie zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą strategii i polityk zarządzania poszczególnymi jego rodzajami oraz procedur i limitów ograniczających ekspozycję Banku na ryzyko.

W proces zarządzania ryzykiem finansowym istotnie zaangażowani są ponadto:

- 1) Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami, opiniujący projekty strategii i polityk dotyczących zarządzania ryzykiem, projekty procedur pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli ryzyka oraz zatwierdzający wybrane limity ograniczające ekspozycję Banku na ryzyko; w 2018 r. odbyło się 47 posiedzeń Komitetu;
- 2) Departament Ryzyka Finansowego, odpowiadający za opracowywanie strategii i polityk zarządzania ryzykiem, projektowanie i wdrażanie metod pomiaru, limitowania, raportowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka, bieżące monitorowanie ekspozycji na ryzyko na tle obowiązujących limitów, sporządzanie informacji o poziomie narażenia Banku na ryzyko;
- 3) Departament Skarbu, odpowiedzialny za operacyjne zarządzanie poszczególnymi rodzajami ryzyka, w tym za monitorowanie i zarządzanie płynnością złotową i walutową Banku, utrzymanie portfela aktywów płynnych na poziomie zabezpieczającym płynność finansową Banku oraz dotrzymanie płynnościowych norm

nadzorczych, zarządzanie ryzykiem stopy procentowej w księdze handlowej i bankowej oraz zarządzanie pozycją walutową w ramach obowiązujących wartości granicznych.

W spółkach zależnych Grupy Kapitałowej istnieją wyodrębnione komórki / stanowiska do spraw ryzyka, odpowiedzialne za rozwój metod monitorowania ekspozycji na poszczególne rodzaje ryzyka finansowego oraz tworzenie i weryfikowanie procedur zarządzania ryzykiem.

Zgodnie z procedurami obowiązującymi w Banku, w okresach kwartalnych, na podstawie informacji ilościowych i jakościowych, dokonywana jest w Banku ocena istotności poszczególnych rodzajów ryzyka, której wynikiem jest uznanie danego ryzyka za istotne lub nieistotne. Podobnej cyklicznej ocenie podlega ryzyko w działalności spółek Grupy.

7.9.1. Ryzyko płynności

Ryzyko płynności definiowane jest jako niebezpieczeństwo utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z bieżących i przyszłych zobowiązań i w konsekwencji zagrożenie poniesienia dodatkowych kosztów związanych z koniecznością zaciągnięcia zobowiązań lub sprzedaży aktywów na niekorzystnych warunkach. Zarządzanie płynnością ma na celu dostosowanie utrzymywanego poziomu aktywów płynnych do rodzaju i rozmiarów prowadzonej działalności oraz zapewnienie posiadania i/lub łatwego dostępu do środków finansowych w wysokości zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na te środki ze strony klientów, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych. W realizacji tego celu za szczególnie istotne uznaje się zwiększanie stabilności źródeł finansowania oraz utrzymywanie bezpiecznego poziomu wszystkich wskaźników płynnościowych, zarówno nadzorczych, jak i wewnętrznych.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności finansowej podmioty Grupy Kapitałowej zobligowane są do zabezpieczenia poziomu płynności adekwatnego do potrzeb, co jest realizowane poprzez utrzymywanie zrównoważonej struktury aktywów i pasywów w poszczególnych przedziałach czasowych, w podziale na płynność w złotych oraz w głównych walutach obcych.

W zarządzaniu płynnością istotne jest ponadto zapobieganie wystąpieniu sytuacji kryzysowej oraz określenie rozwiązań (planów awaryjnych), umożliwiających jej przetrwanie. Realizacji powyższego celu służy dążenie do utrzymania wysokiej stabilności źródeł finansowania (w tym nadwyżek środków zdeponowanych przez banki spółdzielcze) oraz zapewnienie możliwości upłynnienia posiadanych aktywów w dowolnym momencie, bez istotnej utraty ich wartości.

Bank posiada opracowane procedury wewnętrzne na wypadek wystąpienia zagrożenia płynności, obejmujące m.in.: monitoring kształtowania się czynników uznanych za oznaki zagrożenia płynności, kalkulacje wskaźników pomocniczych płynności, pozwalające na ocenę istotnych z punktu widzenia płynności relacji pomiędzy poszczególnymi pozycjami bilansowymi oraz scenariuszowe analizy zdolności do zaspokojenia zapotrzebowania na środki płynne w przypadku kryzysu płynności w Banku i w sektorze bankowym.

W związku z pełnioną przez Bank funkcją zrzeszeniową, głównym źródłem finansowania aktywów Banku są środki pozyskane od zrzeszonych banków spółdzielczych (w szczególności stabilna część depozytów terminowych BS, z wyłączeniem depozytów obowiązkowych), po stronie aktywnej bilansu w znaczącej części alokowane przez Departament Skarbu w bezpieczne i płynne papiery dłużne. Równocześnie Bank podejmuje działania pozwalające na systematyczny wzrost salda i poziomu stabilności

środków pozyskiwanych od klientów niebankowych, w szczególności od gospodarstw domowych i podmiotów gospodarczych. Rozwój akcji kredytowej, w tym kredytów udzielanych w konsorcjach ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi, w ramach przyznaných im limitów, jest bowiem ściśle uzależniony od poziomu stabilnej bazy depozytowej Banku. Ze względu na realizowane funkcje zrzeszeniowe, szczególnym obowiązkiem Banku jest zabezpieczenie środków zapewniających utrzymanie płynności przez zrzeszone banki spółdzielcze oraz wspomaganie banków spółdzielczych w procesie osiągania wymaganych nadzorczych miar płynności.

Bank systematycznie przeprowadza analizy płynności Zrzeszenia BPS, obejmujące raportowanie podstawowych pozycji bilansowych Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych oraz szacunek poziomu nadzorczych miar płynności Zrzeszenia.

W ramach środków lokowanych przez banki spółdzielcze wyodrębnione są depozyty obowiązkowe, których wysokość – zgodnie z zapisami Regulaminu Finansowego Zrzeszenia oraz Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS – stanowi 9 % średniego poziomu depozytów każdego z członków Zrzeszenia BPS w czerwcu i grudniu każdego roku, od którego naliczana jest rezerwa obowiązkowa. Według stanu na koniec 2018 r. łączne saldo depozytu obowiązkowego wynosiło 5,5 mld zł. Formuła depozytu obowiązkowego oraz utrzymywanie się relatywnie wysokiego salda depozytów bieżących i terminowych zrzeszonych banków spółdzielczych stabilizowały w 2018 r. sytuację płynnościową Banku.

Monitorowanie i pomiar płynności finansowej prowadzone są przez Bank i spółki Grupy zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie regulacjami i specyfiką działalności. W Banku monitoring płynności obejmuje:

- 1) analizy luki płynności, z uwzględnieniem wskaźników płynności w wybranych terminach zapadalności / wymagalności;
- 2) wyliczanie nadzorczych miar płynności, w tym norm KNF i wskaźnika LCR;
- 3) codzienne analizy wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w NBP, pozwalające na efektywne wykorzystanie dostępnych środków (z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej na wymaganym poziomie);
- 4) dzienne kalkulacje poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących dla nich limitów;
- 5) wyznaczanie i monitorowanie wykorzystania limitów finansowania portfela kredytowego, w tym finansowania kredytów o terminach zapadalności powyżej 1 roku i powyżej 10 lat;
- 6) badanie osadu we wkładach deponowanych przez zrzeszone banki spółdzielcze i klientów niebankowych;
- 7) analizy wskaźników stabilności bazy depozytowej;
- 8) analizy stopnia zrywalności depozytów terminowych i wcześniejszych spłat kredytów;
- 9) kontrolę wykorzystania limitów zaangażowania dla banków komercyjnych (krajowych i zagranicznych) oraz limitów zaangażowania w poszczególnych krajach.

Tabela 37. Kształtowanie się urealnionej luki płynności Banku do 1 roku (w tys. zł) na 31.12.2018 r.

Lp.	Wyszczególnienie	(do 1M]	(1M-3M]	(3M-6M]	(6M-12M]
I.	Aktywa bilansowe	5 528 540	153 225	329 162	772 068
II.	Zobowiązania pozabilansowe udzielone	423 285	83 876	15 215	9 312
III.	Pasywa bilansowe	2 645 253	550 264	376 037	242 808
IV.	Zobowiązania pozabilansowe otrzymane	164 064	0	0	0
	Luka urealniona (I+IV)-(II+III)	2 624 065	-480 915	-62 091	519 947
	Luka urealniona skumulowana	2 624 065	2 143 150	2 081 059	2 601 006
	Wskaźnik płynności (I+IV)/(II+III)	1,86	0,24	0,84	3,06
	Wskaźnik płynności skumulowany	1,86	1,58	1,51	1,60

Najważniejsze urealnienia przyjęte na potrzeby sporządzenia luki płynności dotyczą:

- 1) wymagalności depozytów klientów niebankowych i banków spółdzielczych – depozyty klientów (rachunki bieżące, konta oszczędnościowe, depozyty terminowe) oraz depozyty terminowe BS ujmowane są w poszczególnych przedziałach czasowych z uwzględnieniem ich profilu stabilności (historycznej utrzymywania się poziomu salda);
- 2) zapadalności kredytów w rachunkach bieżących – kredyty w rachunku bieżącym wykazywane są w odpowiednich przedziałach czasowych z uwzględnieniem poziomu ich odnawialności;
- 3) zapadalności łatwo zbywalnych papierów wartościowych – płynne papiery wartościowe, w tym obligacje skarbowe i bony NBP, zaliczane są do przedziału do 7 dni, tj. z uwzględnieniem możliwego terminu ich upłynnienia (zastawu, sprzedaży);
- 4) uwzględnienia salda depozytu obowiązkowego i portfela papierów dłużnych na jego pokrycie w przedziale różne.

Nadzorcze miary płynności obejmują dwa wskaźniki:

- 1) M3 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych funduszami własnymi,
- 2) M4 – współczynnik pokrycia aktywów niepłynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi.

Tabela 38. Kształtowanie się nadzorczych miar płynności Banku w 2018 r.

Miara	Maksimum	Minimum	Średnia	Wymagane wartości minimalne
M3	2,44	1,58	2,11	1
M4	1,75	1,12	1,59	1

Zgodnie z decyzją KNF z 2016 r. Bank jest zwolniony z obowiązku spełniania wymogu dla wskaźnika LCR na zasadzie indywidualnej i zobowiązany do przestrzegania wymogu na zasadzie skonsolidowanej, tj. wymogu kalkulowanego dla banków należących do Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS (w tym również Banku BPS S.A.). Wyznaczenie wymogu na bazie skonsolidowanej prowadzone jest od 2 listopada 2016 r. Wskaźnik LCR za System Ochrony, wyliczony na bazie danych dziennych według stanu na ostatni dzień roboczy 2018 r. wyniósł 2,18.

Tabela 39. Kształtowanie się wskaźnika LCR Banku w 2018 r.

Miara	Maksimum	Minimum	Średnia	Wymagane wartości minimalne
LCR	1,08	0,80	0,92	0,80

Tabela 40. Wskaźnik pokrycia wypływów netto według stanu na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	Całkowita wartość	Wartość skorygowana
1.	Zabezpieczenie przed utratą płynności	5 055 837	5 055 837
1)	papiery NBP i skarbowe	4 254 769	4 254 769
2)	inne aktywa płynne	801 068	801 068
2.	Wypływy środków pieniężnych	21 781 527	7 794 138
1)	depozyty detaliczne	2 375 860	280 772
2)	depozyty w ramach Systemu Ochrony	14 467 352	3 889 043
3)	pozostałe depozyty	2 290 148	2 053 262
4)	nieodwoływalne instrumenty kredytowe i wsparcia płynności	1 485 383	408 277
5)	inne zobowiązania	1 162 784	1 162 784
3.	Wpływy środków pieniężnych	552 029	362 185
1)	środki od klientów niefinansowych	97 400	49 033
2)	środki od banków centralnych i klientów finansowych	194 620	161 990
3)	inne wpływy	260 009	151 162
4.	Wpływy płynności netto		7 431 953
5.	Wskaźnik pokrycia wypływów netto		68,03%

12.	Wpływy związane z utratą finansowania z tytułu produktów dłużnych	0	0
13.	Instrumenty kredytowe i instrumenty wsparcia płynności	1 967	591
14.	Inne zobowiązania umowne związane z finansowaniem	448	448
15.	Inne zobowiązania warunkowe związane z finansowaniem	0	0
16.	WYPŁYW ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM		11 867
WPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH			
17.	Zabezpieczone transakcje kredytowe (np. z udzielonym przyrzeczeniem odkupu)	0	0
18.	Wpływy z w pełni obsługiwanych ekspozycji	866	617
19.	Inne wpływy środków pieniężnych	0	0
EU-19a	(Różnica pomiędzy sumą ważonych wpływów ogółem a sumą ważonych wpływów ogółem wynikających z transakcji w państwach trzecich, w których występują ograniczenia transferu lub transakcji denominowanych w walutach niewymienialnych)		0
EU-19b	(Nadwyżka wpływów z powiązanych wyspecjalizowanych instytucji kredytowych)		0
20.	WPLYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH OGÓŁEM	866	617
EU-20a	Wpływy całkowicie wyłączone	0	0
EU-20b	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 90%	0	0
EU-20c	Wpływy podlegające ograniczeniu wynoszącemu 75%	866	617
			WARTOŚĆ SKORYGOWANA OGÓŁEM
21.	ZABEZPIECZENIE PRZED UTRATĄ PLYNNOŚCI		10 362
22.	WYPŁYWY ŚRODKÓW PIENIĘŻNYCH NETTO OGÓŁEM		11 250
23.	WSKAŹNIK POKRYCIA WYPŁYWÓW NETTO (%)		92%

Co najmniej raz w roku Bank przeprowadza przegląd (i dokonuje weryfikacji, gdy w ocenie Banku jest to uzasadnione) obowiązujących limitów, zarówno w zakresie miar nadzorczych, jak i wskaźników wewnętrznych, z punktu widzenia dostosowania siatki limitów i ich wysokości do aktualnej i planowanej sytuacji Banku.

W ramach zarządzania ryzykiem płynności w Banku przeprowadzane są testy warunków skrajnych, służące zidentyfikowaniu czynników, które potencjalnie mogą stanowić najistotniejsze zagrożenia dla utrzymania adekwatnego poziomu płynności Banku oraz określeniu wpływu tych czynników na płynność Banku w przypadku ich materializacji. Stress testy w 2018 r. obejmowały m.in. scenariusz wpływu środków klientów niebankowych, scenariusz wpływu niestabilnych środków banków spółdzielczych, scenariusz kryzysu płynnościowego rynku, scenariusz wspomagania finansowania niektórych kontrahentów, mogących wpłynąć na reputację i pozycję rynkową Banku, scenariusz wzrostu zapotrzebowania na płynność ze strony spółek Grupy Kapitałowej, scenariusze przebudowy bilansu najmniej negatywnej, skrajnie negatywnej i najbardziej

prawdopodobnej. W oparciu o wyniki analiz Bank określa długość okresu w dniach, w którym będzie w stanie kontynuować obsługę klientów w przypadku zaistnienia poszczególnych scenariuszy oraz szacuje koszt upłynnienia aktywów na potrzeby zaspokojenia zwiększonych potrzeb płynnościowych. Wyniki przeprowadzonych stress testów pokazują, że podstawowym czynnikiem ryzyka mogącym wpłynąć na pogorszenie sytuacji płynnościowej Banku jest odpływ środków banków spółdzielczych. W związku z zaleceniami KNF, Bank w 2018 r. podjął prace nad modyfikacją przeprowadzanych scenariuszy warunków skrajnych, tj. weryfikacji czynników mogących mieć rzeczywisty wpływ na sytuację płynnościową Banku.

Spółki zależne badają poziom płynności finansowej m.in. w oparciu o:

- 1) wskaźnik bieżącej płynności, mierzony relacją majątku obrotowego do zobowiązań bieżących;
- 2) wskaźnik szybkiej płynności, określony jako relacja majątku obrotowego pomniejszonego o zapasy do zobowiązań bieżących;
- 3) analizę urealnionych przepływów gotówkowych, uwzględniającą terminy pozostałych do realizacji płatności i możliwości upłynnienia aktywów.

Funkcjonujący w Banku system zarządzania płynnością zapewnia codzienny monitoring ekspozycji na ryzyko płynności. Dienne raporty obrazujące bieżącą sytuację płynnościową Banku, przekazywane są członkom Zarządu Banku, członkom Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami oraz zainteresowanym, merytorycznym komórkom Banku. Nie rzadziej niż raz w miesiącu, informacje, raporty i wnioski dotyczące ryzyka płynności są przedmiotem obrad Zarządu Banku oraz Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, a co kwartał prezentowane są Radzie Nadzorczej Banku.

7.9.2. Ryzyko rynkowe

Ryzyko rynkowe definiowane jest jako ryzyko poniesienia straty na bilansowych i pozabilansowych instrumentach finansowych, w wyniku zmiany cen rynkowych, w szczególności stawek procentowych, kursów wymiany walut i cen instrumentów rynku kapitałowego. Celem zarządzania ryzykiem rynkowym jest ograniczenie negatywnego wpływu zmian cen rynkowych na sytuację finansową Grupy, przy równoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

Podmiotem o największym wpływie na poziom ryzyka rynkowego Grupy Kapitałowej jest Bank, w którym zarządzanie tym ryzykiem realizowane jest w ramach obowiązujących strategii zarządzania ryzykiem bankowym i polityki zarządzania ryzykiem rynkowym, określających m.in. strukturę organizacyjną zarządzania ryzykiem rynkowym, uwarunkowania i cele w zakresie ryzyka rynkowego, podstawowe wytyczne dla realizacji strategii i polityki, dopuszczalny stopień ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe, metody monitorowania tego ryzyka, zasady limitowania i monitorowania ekspozycji na ryzyko rynkowe, ustalania poziomu limitów ograniczających ryzyko rynkowe oraz monitorowania i kontroli ryzyka rynkowego w ramach Grupy Kapitałowej BPS.

Zarządzanie ryzykiem rynkowym prowadzone jest w ramach funkcjonującego w Banku systemu zarządzania, obejmującego system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej, a istniejący podział funkcji w zakresie zarządzania ryzykiem rynkowym uwzględnia rozdzielenie funkcji podejmowania ryzyka (operacyjna/transakcyjna działalność rynkowa) od funkcji niezależnej jego oceny i kontroli.

Do kompetencji Rady Nadzorczej Banku w procesie zarządzania ryzykiem rynkowym należy sprawowanie nadzoru nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem oraz ocena adekwatności i skuteczności tego systemu, w szczególności przez zatwierdzanie strategii zarządzania ryzykiem i określonego przez Zarząd Banku akceptowalnego ogólnego poziomu ryzyka, jak również monitorowanie ich przestrzegania, nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem polityk i procedur, na podstawie których funkcjonuje w Banku system zarządzania ryzykiem, określenie, po uprzednim przedstawieniu propozycji w tym zakresie przez Zarząd Banku, zasad raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności Banku w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku, coroczną ocenę adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem.

Za zarządzanie ryzykiem rynkowym w kategoriach zapewnienia zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa, opracowania, wprowadzania i aktualizacji regulacji wewnętrznych, w tym stanowienia i kontroli limitów ryzyka, w ramach nadanych im kompetencji decyzyjnych odpowiedzialny jest Zarząd Banku i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami. Uczestnikiem procesu zarządzania ryzykiem rynkowym jest także Komitet Inwestycji Kapitałowych, do zadań którego należy wydawanie opinii i/lub podejmowanie decyzji (w zależności od kwoty transakcji / zaangażowania) odnośnie transakcji nabycia oraz sprzedaży w zakresie inwestycji kapitałowych Banku (w wybrane instrumenty rynku kapitałowego) w podmioty z Grupy Kapitałowej BPS oraz inwestycji Banku w fundusze inwestycyjne otwarte i fundusze inwestycyjne zamknięte, a także opiniowanie innych spraw, niż wymienione powyżej, o ile mają one wpływ na zarządzanie inwestycjami kapitałowymi Banku / Grupy Kapitałowej lub których opiniowanie przez KIK wynika z obowiązujących w Banku przepisów wewnętrznych.

Na bieżąco ryzykiem rynkowym Banku zarządza Departament Skarbu, który w szczególności wprowadza narzędzia i instrumenty niezbędne do zarządzania ryzykiem rynkowym, analizuje bieżącą sytuację na krajowych i zagranicznych rynkach walutowo-pięniężnych, ustala ceny na wybrane produkty finansowe dla klientów Banku, w tym BS, zawiera transakcje na rynku finansowym i podejmuje decyzje w zakresie inwestycji na rynku finansowym w ramach limitów ryzyka określonych przez Radę Nadzorczą, Zarząd Banku i Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Z kolei Departament Ryzyka Finansowego odpowiada m.in. za opracowanie polityki zarządzania ryzykiem rynkowym, opracowuje zasady zarządzania ryzykiem rynkowym w zakresie jego pomiaru, raportowania, limitowania i kontroli, analizuje i monitoruje strukturę bilansu Banku w aspekcie ponoszonego ryzyka oraz kontroluje przestrzeganie przyjętych w tym zakresie norm ostrożnościowych, przygotowuje propozycje limitów ograniczających ryzyko rynkowe, prowadzi monitorowanie pionowe w zakresie przestrzegania mechanizmów kontrolnych przez pierwszą linię obrony, sporządza raporty dla kierownictwa Banku dotyczące ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe.

Zarząd Banku w okresach kwartalnych przekazuje Radzie Nadzorczej sprawozdanie z realizacji zarządzania ryzykiem w Banku, zawierające informacje m.in. o poziomie ekspozycji Banku na ryzyko rynkowe, w tym o przekroczeniach obowiązujących limitów i ich przyczynach.

Najważniejszym rodzajem ryzyka rynkowego w działalności Grupy Kapitałowej jest ryzyko stopy procentowej. Ryzykiem stopy procentowej określane jest ryzyko poniesienia straty na bilansowych pozycjach Banku wrażliwych na zmiany stóp procentowych, w związku ze zmianą stóp procentowych na rynku. Celem zarządzania ryzykiem stopy procentowej jest utrzymanie zmienności wyniku finansowego, w tym wyniku odsetkowego oraz bilansowej wartości zaktualizowanej kapitału wynikającej ze zmian stóp

procentowych, w akceptowanych granicach. Ze względu na specyfikę działalności spółek zależnych, podstawowe znaczenie w zarządzaniu ekspozycją na ryzyko stopy procentowej Grupy Kapitałowej ma zarządzanie tym ryzykiem w Banku, realizowane dla 4 wyodrębnionych jego kategorii, tj.:

- 1) ryzyka terminów przeszacowania – wyrażającego się w zagrożeniu przychodów Banku, przede wszystkim odsetkowych, w sytuacji niekorzystnych zmian stóp procentowych lub istotnej zmiany struktury przeszacowania pozycji w bilansie, powodującej zmiany w wyniku z tytułu odsetek;
- 2) ryzyka bazowego – związanego z niedoskonałym powiązaniem (korelacja) stawek bazowych (ryнку międzybankowego i stóp NBP) instrumentów generujących przychody i koszty odsetkowe, w przypadku, gdy instrumenty te mają jednakowe okresy przeszacowania;
- 3) ryzyka opcji klienta – wynikającego z wpisania w produkty bankowe prawa, pozwalającego kredytobiorcy spłacić część lub całość należności przed terminem umownym, a deponentowi dającego możliwość wycofania środków w dowolnym momencie. Opcje są zwykle realizowane, gdy stanowi to korzyść dla ich posiadacza, tj. klienta, natomiast nie jest opłacalne dla sprzedawcy opcji, czyli Banku. Instrumenty zawierające opcje klienta są najbardziej typowe dla działalności bankowej usytuowanej w portfelu bankowym;
- 4) ryzyka krzywej dochodowości – polegającego na zmianie relacji pomiędzy stopami procentowymi dotyczącymi tego samego indeksu lub rynku, ale odnoszącymi się do różnych terminów przeszacowania.

Zarządzanie ryzykiem stopy procentowej prowadzone jest w ramach obowiązujących strategii zarządzania ryzykiem bankowym i polityki zarządzania ryzykiem rynkowym, określających w szczególności dopuszczalny poziom narażenia na ryzyko stopy procentowej. Bank posiada ponadto, przyjęte uchwałami Zarządu Banku, wewnętrzne procedury postępowania w przypadku stwierdzenia przekroczenia limitów, obejmujące m.in. zasady informowania organów Banku o niedotrzymaniu wartości granicznych oraz wskazujące komórki odpowiedzialne za podjęcie działań ograniczających narażenie na ryzyko do akceptowalnych poziomów.

Pomiar ekspozycji na ryzyko stopy procentowej dokonywany jest z wykorzystaniem:

- 1) metody wartości zagrożonej (VaR) – dla portfela instrumentów stopy procentowej zarządzanych przez Departament Skarbu, pozwalającej oszacować potencjalną stratę na utrzymywanych pozycjach, w powiązaniu z historycznie obserwowanymi zmianami stóp procentowych;
- 2) stress testów dla portfela instrumentów stopy procentowej – szacunków potencjalnych strat na portfelu instrumentów stopy procentowej, dokonywanych w oparciu o model VaR, przy założeniu maksymalnych historycznych (w okresie co najmniej 2 lat) zmian rynkowych stóp procentowych dla wybranych instrumentów;
- 3) analiz luki niedopasowania terminów przeszacowania i luki ryzyka bazowego;
- 4) symulacji możliwego wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy Banku;
- 5) analiz ryzyka opcji klienta;
- 6) analiz wpływu zmiany stóp procentowych na wartość ekonomiczną kapitału Banku;

- 7) analiz wrażliwości wartości portfela handlowego i subinwestycyjnego dłużnych papierów wartościowych na zmiany warunków rynkowych w ramach pomiaru BPV (wartość punktu bazowego – Basis Point Value – jest miarą informującą, o ile zmieni się cena instrumentu finansowego przy wzroście jego rynkowej rentowności do wykupu o 1 punkt bazowy).

Pomiar ryzyka stopy procentowej metodą duration i metodą VaR prowadzony jest w trybie dziennym, natomiast pozostałe analizy dokonywane są w cyklach miesięcznych (według stanu na koniec miesiąca). Raporty dotyczące ekspozycji na ryzyko stopy procentowej, zawierające informacje o wykorzystaniu limitów dla tego ryzyka, opracowywane są w Banku w trybie dziennym, miesięcznym i kwartalnym, przy czym analizy kwartalne obejmują także ryzyko generowane przez inne podmioty Grupy. Odbiorcami analiz i sprawozdań są przede wszystkim Rada Nadzorcza i Zarząd Banku oraz Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami.

Z punktu widzenia udziału w wyniku odsetkowym i funduszach własnych za najistotniejsze w działalności Banku należy uznać ryzyko terminów przeszacowania i ryzyko bazowe. Oszacowana na 31.12.2018 r. dla ryzyka bazowego potencjalna zmiana wyniku odsetkowego Banku w horyzoncie najbliższego roku wyniosła 17 007 tys. zł i stanowiła 6,5 % rocznego wyniku z tytułu odsetek oraz 2,1 % kapitałów własnych, natomiast dla ryzyka terminów przeszacowania potencjalny spadek wyniku odsetkowego skalkulowano na 2 012 tys. zł, tj. na kwotę stanowiącą 0,8 % wyniku odsetkowego za 2018 r. i 0,3 % kapitałów własnych na koniec 2018 r. Analiza wpływu zmiany stóp procentowanych o 2 pp. na wartość ekonomiczną kapitału Banku wykazała, że w scenariuszu negatywnym, tj. przy równoległym przesunięciu krzywej dochodowości o 200 pb. w górę, wartość ekonomiczna kapitału obniży się na koniec 2018 r. o 20 488 tys. zł, tj. o 2,8 %.

Tabela 42. Kształtowanie się luki terminów przeszacowania na 31.12.2018 r. (w tys. zł)

Lp.	Wyszczególnienie	(do 1M]	(1M-3M]	(3M-6M]	(6M-12M]	(powyżej 12M)
1.	Aktywa oprocentowane	16 224 566	1 482 435	3 192 258	13 415	76 939
2.	Pasywa oprocentowane	17 550 740	1 762 395	1 009 076	416 500	4 878
3.	Luka	-1 326 174	-279 960	2 183 181	-403 085	72 061
4.	Luka skumulowana	246 024	1 572 198	1 852 158	-331 024	72 061

Analizy ryzyka stopy procentowej przeprowadzane w 2018 r. wskazywały, że poziom ekspozycji Banku na wszystkie rodzaje tego ryzyka był stabilny. Limity dla ryzyka stopy procentowej, zdefiniowane w strategii, polityce i instrukcjach zarządzania tym ryzykiem, w większości były przestrzegane, a odnotowane przypadki ich przekroczenia nie zagrażały bezpieczeństwu działania Banku.

Ryzyko rynkowe w księdze handlowej określane jest jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian cen rynkowych (w tym stawek procentowych, kursów walutowych i cen rynku kapitałowego) dla instrumentów finansowych zakwalifikowanych do księgi handlowej (w tym także instrumentów wynikających z dekompozycji pozabilansowych transakcji terminowych) na sytuację finansową Grupy. W celu utrzymania tego ryzyka pod kontrolą, Grupa stosuje limity zaangażowania, limity VaR i limity straty.

Bank posiada regulacje definiujące katalog instrumentów kwalifikowanych do portfela handlowego. Dealerzy zaliczają do portfela handlowego instrumenty, dla których są dostępne kwotowania rynkowe, na bazie których jest dokonywana codzienna wycena. Pozycje nie mogą być transferowane pomiędzy portfelem bankowym i handlowym. Bank ma ustalone limity ekspozycji na ryzyko portfela handlowego (limity straty, otwartych pozycji) weryfikowane na bazie dziennej oraz monitoruje pozycje przeterminowane, a w przypadku ich wystąpienia sprawdza płynność na danym instrumencie.

W związku z utrzymywaniem portfela handlowego, w skład którego wchodzi przede wszystkim transakcje pochodne (walutowe i stopy procentowej), Bank wylicza wymóg kapitałowy na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej (CVA).

Tabela 43. Narzut kapitałowy z tytułu korekty wyceny kredytowej (w tys. zł) na 31.12.2018 r. [EU CCR2]

	a)	b)
	Wartość ekspozycji	Aktywa ważone ryzykiem
1. Wszystkie portfele podlegające metodzie zaawansowanego pomiaru	0	0
2. (i) wartość zagrożona (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		0
3. (i) wartość zagrożona w warunkach skrajnych (z uwzględnieniem mnożnika ×3)		0
4. Wszystkie portfele podlegające metodzie standardowej	676	465
EU4 W oparciu o metodę wyceny pierwotnej ekspozycji	0	0
5. Całość podlegająca narzutowi kapitałowemu CVA	0	0

Ryzyko walutowe definiowane jest jako ryzyko poniesienia straty z tytułu zmian kursów walutowych i wynika z utrzymywania otwartych pozycji w walutach obcych, powstających w związku z prowadzeniem działalności obejmującej m.in. zaciąganie zobowiązań walutowych i inwestowanie w walutowe instrumenty finansowe, na rzecz klientów oraz na rachunek własny. Ryzyko walutowe występuje przede wszystkim w działalności Banku, natomiast w spółkach zależnych ekspozycja na to ryzyko kształtuje się na relatywnie niskim poziomie. Skala działalności na rynku walutowym utrzymywana jest na poziomie stanowiącym mniej niż 2 % funduszy własnych, tj. niepowodującym konieczności utrzymywania wymogu kapitałowego z tytułu tego ryzyka.

Do określenia poziomu narażenia Banku na ryzyko walutowe stosuje się metodę wartości zagrożonej (VaR), pozwalającą oszacować potencjalną stratę na utrzymywanych pozycjach, w powiązaniu z historycznie obserwowanymi zmianami notowań walut. Uzupełnieniem dziennych analiz opartych o metodę VaR są testy warunków skrajnych (stress testing), pokazujące wielkość możliwej straty w sytuacjach niekorzystnych (kryzysowych) zmian kursów.

W działalności Grupy zidentyfikowano także ryzyko instrumentów kapitałowych, definiowane jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian cen instrumentów kapitałowych na sytuację finansową Grupy. Ryzyko to wynika z prowadzenia działalności inwestycyjnej, polegającej na utrzymywaniu pozycji, dla których spodziewany jest wzrost ich wyceny rynkowej lub otrzymanie dodatkowych przychodów z tytułu dywidendy.

Obowiązujący w Banku system limitów obejmuje wszystkie istotne obszary występowania ryzyka finansowego. Odnotowywane w 2018 r. przypadki przekroczenia / niedotrzymania limitów miały charakter incydentalny i nie stanowiły zagrożenia dla bezpieczeństwa funkcjonowania Banku.

Informacja dotycząca ekspozycji na ryzyko finansowe spółek Grupy jest elementem oceny ekspozycji na ryzyko, przekazywanej przez podmioty zależne do Banku w okresach miesięcznych. W oparciu o informacje otrzymane od spółek Bank dokonuje oceny wpływu działalności podmiotów zależnych na ryzyko płynności i ryzyko rynkowe Banku jako podmiotu dominującego i całej Grupy. W związku z faktem, że ryzyko płynności i ryzyko rynkowe w spółkach zależnych są oceniane jako relatywnie nieistotne, proces zarządzania ryzykiem finansowym Grupy jest skoncentrowany przede wszystkim w Banku.

7.10. Ryzyko operacyjne

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym

Przez ryzyko operacyjne Bank rozumie ryzyko poniesienia straty, wynikającej z niedostosowania lub zawodności procesów wewnętrznych, ludzi i systemów informatycznych lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne.

System zarządzania ryzykiem operacyjnym Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. wdrożono kierując się wymogami wynikającymi z przepisów prawa, rekomendacji, Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 r. w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach (z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (z późn. zm.).

Zarządzanie ryzykiem operacyjnym realizowane jest na podstawie strategii, polityk i procedur wewnętrznych, które zapewniają spełnienie zewnętrznych wymogów regulacyjnych dotyczących zarządzania tym rodzajem ryzyka.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym jest zintegrowany z procesem zarządzania Bankiem.

Celami strategicznymi w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym są:

- 1) utrzymanie limitów operacyjnych na założonym poziomie nie przekraczającym limitów tolerancji na ryzyko operacyjne;
- 2) ograniczanie strat z tytułu zdarzeń operacyjnych;
- 3) zapewnienie bezpiecznego i ciągłego funkcjonowania Banku;
- 4) zwiększenie szybkości i adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne.

W skład struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie wchodzi:

- 1) Rada Nadzorcza;
- 2) Zarząd;
- 3) Komitet Ryzyka Operacyjnego;
- 4) Komórki / stanowiska dedykowane do zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 5) Pozostali pracownicy Grupy Kapitałowej.

Do najważniejszych zadań w procesie zarządzania ryzykiem operacyjnym w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej należą – w przypadku:

- 1) Rady Nadzorczej – sprawowanie nadzoru nad systemem zarządzania ryzykiem oraz zatwierdzanie dokumentów strategicznych w obszarze zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 2) Zarządu – nadzorowanie opracowania, wprowadzenia i aktualizacji procedur w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym, zorganizowanie, wdrożenie i funkcjonowanie właściwego procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym, wprowadzenie struktury organizacyjnej w obszarze zarządzania tym rodzajem ryzyka;
- 3) Komitetu Ryzyka Operacyjnego – wydawanie opinii w zakresie systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym podmiotów Grupy Kapitałowej, projektów umów outsourcingu czynności bankowych lub maklerskich powierzanych przez Bank spółkom, możliwości odstępstwa spółki w zakresie wprowadzenia zasad zarządzania ryzykiem operacyjnym, wydawanie rekomendacji dla podmiotów Grupy Kapitałowej, mających na celu mitygację ryzyka operacyjnego;
- 4) komórek/stanowisk dedykowanych do zarządzania ryzykiem – bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym, poprzez ewidencję zdarzeń operacyjnych, monitorowanie i raportowanie Zarządowi oraz Radzie Nadzorczej informacji na temat poziomu ryzyka operacyjnego, podejmowanie działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń;
- 5) pozostałych pracowników Grupy Kapitałowej – identyfikowanie zdarzeń z tytułu ryzyka operacyjnego i bieżące informowanie o wystąpieniu tych zdarzeń, mitygacja ryzyka operacyjnego.

W Banku funkcjonuje Komitet Ryzyka Operacyjnego. W 2018 roku odbyło się 19 posiedzeń tego Komitetu.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar i szacowanie, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka i jest realizowany w sposób ciągły.

Ryzyko operacyjne Banku identyfikowane jest ex ante (zdarzenia potencjalne), poprzez samoocenę ryzyka operacyjnego oraz analizę scenariuszy, a także ex post (zdarzenia rzeczywiste) poprzez rejestrację zdarzeń operacyjnych w dedykowanym systemie.

Poziom ryzyka operacyjnego jest monitorowany za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka (KRI), przy czym definicje KRI są opracowywane w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego. Dla wskaźników KRI określone zostały limity wartości.

System raportowania poziomu ryzyka operacyjnego w Banku obejmuje informację kwartalną dla Zarządu Banku i Rady Nadzorczej na temat oceny narażenia na ryzyko operacyjne. Przed skierowaniem na Zarząd materiały są opiniowane przez Komitet Ryzyka Operacyjnego.

Bank stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków zrealizowania tego ryzyka:

- 1) odpowiednie zdefiniowanie procesów, produktów i systemów;
- 2) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowanego;
- 3) monitorowanie poziomu ryzyka operacyjnego w procesach;
- 4) wyeliminowanie procesów, produktów, systemów, które generują ryzyko;
- 5) mechanizmy kontrolne, m.in. procedury, podział obowiązków, autoryzacja, kontrola dostępu, kontrola fizyczna, proces ewidencji operacji finansowych i gospodarczych w systemach: księgowym, sprawozdawczym i operacyjnym, inwentaryzacja, dokumentowanie odstępstw, wskaźniki wydajności, szkolenia;
- 6) zabezpieczenia fizyczne;
- 7) zabezpieczenia finansowe (ubezpieczenia);
- 8) plany awaryjne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w podmiotach należących do Grupy Kapitałowej Banku jest wspierany przez system informatyczny, który służy m.in. do gromadzenia danych o zdarzeniach operacyjnych zidentyfikowanych w Grupie. Zebrane dane wykorzystywane są do analizy przyczyn oraz skutków wystąpienia zdarzeń operacyjnych, definiowania i podejmowania działań naprawczych i prewencyjnych.

Bank oblicza jednostkowy i skonsolidowany wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego metodą podstawowego wskaźnika (BIA) zgodnie wytycznymi zawartymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych.

Wymóg kapitałowy wyliczony na rok 2018 metodą BIA dla Banku wyniósł 51 683 tys. zł, natomiast dla Grupy wyniósł 74 418 tys. zł.

Informacje o sumach rzeczywistych strat brutto z tytułu ryzyka operacyjnego

W 2018 roku Bank odnotował straty rzeczywiste brutto z tytułu zdarzeń operacyjnych na poziomie 4 433 tys. zł.

Strategiczny limit tolerancji na ryzyko operacyjne nie został przekroczony.

Tabela 44. Rozkład strat rzeczywistych według rodzajów i kategorii zdarzenia (w tys. zł)

Rodzaj zdarzenia	Kategoria zdarzenia	Kwota rzeczywista brutto	Kwota rzeczywista netto
Oszustwo wewnętrzne	Kradzież i oszustwo	2 849,1	2 747,1
Oszustwo zewnętrzne	Kradzież i oszustwo	1 207,2	1 204,6
Klienci, produkty i praktyki operacyjne	Obsługa klientów, ujawnienie informacji o klientach, zobowiązania względem klientów	0,5	0,5
Szkody związane z aktywami rzeczowymi	Kłęski żywiołowe i inne zdarzenia	0,0	1,9
Zakłócenia działalności banku i awarie systemów	Systemy	0,7	6,1
Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi	Wprowadzanie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji	374,8	320,3
	Sprzedawcy i dostawcy	0,2	0,2
Suma strat		4 432,5	4 280,8

Największe istotne straty brutto z tytułu ryzyka operacyjnego odnotowano w następujących rodzajach zdarzeń:

- 1) oszustwo wewnętrzne;
- 2) oszustwo zewnętrzne;
- 3) wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami operacyjnymi.

Największe istotne straty brutto z tytułu zdarzeń z ryzyka operacyjnego występowały głównie w następujących liniach biznesowych:

- 1) Bankowość komercyjna;
- 2) Bankowość detaliczna;
- 3) Płatności i rozliczenia.

W celu ograniczenia negatywnych skutków zdarzeń, Bank podjął i kontynuuje następujące działania:

- 1) wprowadzenie zmian i zabezpieczeń w systemach informatycznych;
- 2) wprowadzenie odpowiednich zapisów w wewnętrznych procedurach Banku;
- 3) transfer ryzyka na rynek ubezpieczeniowy;
- 4) doskonalenie mechanizmów zabezpieczeń infrastruktury informatycznej i obiektów Banku;
- 5) szkolenia pracowników m.in. w zakresie procedur ochrony tajemnicy bankowej, przeciwdziałania praniu pieniędzy i finansowania terroryzmu, procesu zarządzania ryzykiem operacyjnym;
- 6) kontrola działalności operacyjnej.

7.11. Pozostałe rodzaje ryzyka ocenione jako istotne

Według stanu na 31.12.2018 r. w ramach procesu oceny adekwatności kapitałowej Grupy, jako istotne zostały uznane dodatkowo następujące rodzaje ryzyka: braku zgodności, strategiczne oraz nadmiernej dźwigni.

Ocena istotności powyższych ryzyk odbywa się zgodnie z zapisami „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A. oraz w Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A.”.

Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności to ryzyko poniesienia skutków sankcji prawnych, powstania strat finansowych bądź utraty reputacji lub wiarygodności, wskutek niezastosowania się Banku, pracowników Banku lub podmiotów działających w jego imieniu do przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz standardów rynkowych, w tym norm etycznych. Jest ryzykiem nieodłącznie związanym z prowadzeniem podstawowej działalności Banku. Na poziom istotności ryzyka braku zgodności mają wpływ zarówno czynniki wewnętrzne, jak i zewnętrzne, w szczególności zaostrzenie wymogów regulacyjnych dla sektora bankowego. Bank dokonuje oceny poziomu istotności ryzyka braku zgodności i w przypadku sklasyfikowania tego ryzyka jako istotne, alokuje na nie kapitał wewnętrzny.

Ryzyko strategiczne

Ryzyko strategiczne to ryzyko związane z podjęciem błędnych decyzji biznesowych, wadliwą ich realizacją lub brakiem reakcji na zmiany w otoczeniu biznesowym, które mogą zagrozić realizacji celów i kierunków strategicznych Banku, w tym zwiększyć stopień skomplikowania działalności zagrażający prawidłowemu wypełnianiu funkcji zrzeczeniowej. Na specyficzny charakter działalności Banku wpływ mają głównie następujące czynniki: pełnienie dla banków spółdzielczych prostej funkcji pośrednika na rynku międzybankowym, duży udział tradycyjnej działalności bankowej, posiadanie znacznej bazy depozytowej z tytułu pełnienia funkcji zrzeczeniowej, nieznaczne angażowanie się w instrumenty finansowe o podwyższonym ryzyku. Duże znaczenie tych czynników powoduje relatywnie niewielki stopień skomplikowania działalności Banku. Jednocześnie jednak sam rozmiar działalności, prowadzonej przez Bank powoduje, że ryzyko to należy uznać co najmniej za istotne, lecz mające umiarkowany wpływ na sytuację finansową Banku. Bank dokonuje oceny poziomu istotności ryzyka strategicznego i w przypadku sklasyfikowania tego ryzyka jako istotne podstawowe, alokuje na nie kapitał wewnętrzny.

Ryzyko nadmiernej dźwigni

Ryzyko nadmiernej dźwigni to ryzyko wynikające z podatności Banku/Grupy Kapitałowej na zagrożenia z powodu dźwigni finansowej, które może wymagać podjęcia niezamierzonych działań korygujących plan finansowy, w tym awaryjnej sprzedaży aktywów mogącej przynieść straty lub spowodować konieczność korekty wyceny pozostałych aktywów Banku/Grupy Kapitałowej.

8. Ekspozycje w papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym

Według stanu na 31 grudnia 2018 roku Grupa Kapitałowa wykazywała w portfelu bankowym ekspozycje na papierach kapitałowych nieuwzględnionych w portfelu handlowym na łączną kwotę 38 530 tys. zł netto.

Tabela 45. Ekspozycje kapitałowe – portfel bankowy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018			Razem
	Obowiązkowo wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy	Wyznaczone do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	Wyceniane w zamortyzowanym koszcie	
Papiery emitowane przez inne banki	1 105	6 842	0	7 947
Papiery emitowane przez pozostałe podmioty sektora finansowego	6 025	6 602	0	12 627
Papiery emitowane przez podmioty sektora niefinansowego	17 949	7	0	17 956
Razem kapitałowe papiery wartościowe	25 079	13 451	0	38 530

Grupa Kapitałowa ujmuje składnik aktywów w swoim skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej wtedy i tylko wtedy, gdy staje się stroną umowy tego instrumentu, a na moment początkowego ujęcia aktywa finansowe klasyfikuje do jednej z następujących kategorii:

- 1) wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- 2) wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody;
- 3) wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy.

Powyższa klasyfikacja zależy od modelu biznesowego w zakresie zarządzania aktywami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych (tj. od tego, czy umowne przepływy pieniężne stanowią wyłącznie spłatę kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (ang. solely payments of principal and interest, „SPPI”). Grupa Kapitałowa wyodrębnia następujące modele biznesowe:

- 1) model biznesowy zakładający utrzymywanie aktywów w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (model H2C);
- 2) model biznesowy, którego cel jest realizowany zarówno poprzez uzyskiwanie przepływów pieniężnych wynikających z umowy, jak i poprzez sprzedaż aktywów finansowych (model H2CS);
- 3) model rezydualny, który nie spełnia charakterystyki dwóch powyższych modeli.

Późniejsza wycena instrumentów finansowych zależy od ich klasyfikacji, zgodnie z opisem poniżej:

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez wynik finansowy

Aktywa finansowe, których przepływy pieniężne są zmodyfikowane w ten sposób, że mają cechy inne niż jedynie spłata kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej klasyfikowane są do kategorii wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy, niezależnie od przypisanego im modelu biznesowego.

Składnikiem aktywów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez wynik finansowy jest składnik spełniający którykolwiek z poniższych warunków:

- 1) jest klasyfikowany jako przeznaczony do obrotu, tj. został nabyty w celu sprzedaży w krótkim terminie,
- 2) jest instrumentem dłużnym niezaklasyfikowanym do wyceny według zamortyzowanego kosztu lub wartości godziwej przez inne całkowite dochody z powodu negatywnego wyniku testu SPPI dla tych instrumentów,
- 3) jest instrumentem kapitałowym, którego Grupa Kapitałowa przy początkowym ujęciu nie wyznaczyła do klasyfikowania według wartości godziwej przez inne całkowite dochody.

Do kategorii tej Grupa Kapitałowa kwalifikuje instrumenty pochodne, dłużne i kapitałowe papiery wartościowe, pożyczki i należności, które nabyto lub zaliczono do tej kategorii z zamiarem sprzedaży w krótkim terminie. Ponadto, kategoria ta obejmuje kredyty i inne należności niezaklasyfikowane do wyceny według zamortyzowanego kosztu z uwagi na negatywny wynik testu SPPI i testu porównawczego oraz portfel lokat funduszy inwestycyjnych.

Zyski i straty wynikające ze zmian wartości godziwej na dzień bilansowy wykazywane są w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z pozycji wymiany”.

Dodatnią wycenę pochodnych instrumentów finansowych Grupa Kapitałowa prezentuje w aktywach w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”, a ujemną – w zobowiązaniach, w pozycji „Pochodne instrumenty finansowe”.

Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez inne całkowite dochody

Grupa Kapitałowa klasyfikuje aktywa finansowe w momencie ich początkowego ujęcia do kategorii wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody, jeżeli spełnione są oba poniższe warunki:

- 1) składnik aktywów finansowych jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest zarówno otrzymywanie przepływów pieniężnych wynikających z umów, jak i sprzedaż składników aktywów finansowych (model H2CS);
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (spełniony test SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez inne całkowite dochody klasyfikowany jest portfel dłużnych papierów wartościowych utrzymywanych dla przepływów pieniężnych i do sprzedaży.

Grupa Kapitałowa może przy początkowym ujęciu dokonać nieodwołalnego wyboru odnośnie określonych inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są instrumentami przeznaczonymi do obrotu, jako inwestycje wyceniane przez inne całkowite dochody. Wybór ten dotyczy:

- 1) subportfela funduszy inwestycyjnych zamkniętych, o ile zgodnie ze statutem Funduszu, instrumenty te spełniają definicję instrumentów kapitałowych zgodnie z MSR;
- 2) portfela instrumentów kapitałowych (akcje i udziały).

Grupa Kapitałowa podejmuje decyzję w tym zakresie na podstawie indywidualnej analizy każdej z inwestycji.

Wszelkie zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentów dłużnych, Grupa Kapitałowa ujmuje w innych całkowitych dochodach do momentu wyłączenia instrumentu finansowego z bilansu, np. poprzez sprzedaż.

Skumulowany zysk lub skumulowaną stratę ze sprzedaży dłużnych papierów wartościowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody, Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania instrumentów finansowych wycenianych do wartości godziwej przez inne całkowite dochody”.

Wszelkie zyski lub straty wynikające ze zmiany wartości godziwej instrumentów kapitałowych, Grupa Kapitałowa ujmuje w innych całkowitych dochodach i nie podlegają one reklasyfikacji do rachunku zysków i strat.

Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Składniki aktywów finansowych Grupa Kapitałowa wycenia według zamortyzowanego kosztu jeżeli spełnione są oba poniższe warunki oraz Grupa Kapitałowa nie wyznaczyła ich jako wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy:

- 1) składnik aktywów jest utrzymywany zgodnie z modelem biznesowym, którego celem jest utrzymywanie aktywów finansowych w celu uzyskania przepływów pieniężnych wynikających z umowy (model biznesowy H2C);
- 2) warunki umowy dotyczącej składnika aktywów finansowych powodują powstanie w określonych terminach przepływów pieniężnych, które są jedynie spłatą kwoty głównej i odsetek od kwoty głównej pozostałej do spłaty (spełniony test SPPI).

Do aktywów finansowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu Grupa Kapitałowa klasyfikuje należności od Banku Centralnego, należności od innych banków, kredyty i pożyczki udzielone klientom, dłużne papiery wartościowe, należności z tytułu zakupu papierów wartościowych z przyrzeczeniem odsprzedaży (reverse-repo oraz buy-sell-back), spełniające kryteria opisane w pkt 1-2.

W momencie początkowego ujęcia aktywa te są wyceniane w wartości godziwej powiększonej o koszty transakcji, które można bezpośrednio przypisać do nabycia lub emisji składnika aktywów finansowych.

Po początkowym ujęciu aktywa te, Grupa Kapitałowa wycenia według zamortyzowanego kosztu z zastosowaniem efektywnej stopy procentowej. Wyliczenie efektywnej stopy procentowej obejmuje wszelkie płacone i otrzymywane przez strony umowy prowizje, koszty transakcji oraz inne premie i dyskonta stanowiące integralną część efektywnej stopy procentowej.

Wynik z tytułu sprzedaży dłużnych papierów wartościowych oraz wierzytelności kredytowych wycenianych według zamortyzowanego kosztu Grupa Kapitałowa ujmuje w skonsolidowanym rachunku zysków i strat i prezentuje w pozycji „Wynik z tytułu zaprzestania ujmowania oraz przeklasyfikowania instrumentów finansowych niewycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat”.

Wynik na sprzedaży i wycenie instrumentów kapitałowych obowiązkowo wycenianych przez wynik finansowy w 2018 r. wyniósł (-) 4 033 tys. zł.

W kapitale własnym Grupy Kapitałowej uwzględniono kwotę wynikającą z wyceny kapitałowych papierów wartościowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody w wysokości 6 687 tys. zł.

Tabela 46. Przychody z tytułu dywidend uzyskane w 2018 r. (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2018
Od emitentów aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu	1
Od emitentów aktywów finansowych obowiązkowo wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy	449
Od emitentów aktywów finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez inne całkowite dochody	610
Razem przychody z tytułu dywidend	1 060

Przychody z tytułu dywidend są ujmowane w skonsolidowanym rachunku zysków i strat Grupy Kapitałowej w dniu ustalenia praw do ich otrzymania. Dywidendy, które zostały zatwierdzone przez Walne Zgromadzenie, ale nie zostały wypłacone na dzień bilansowy, Grupa Kapitałowa ujawnia w pozycji „Pozostałe zobowiązania”.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa Kapitałowa Banku BPS posiadała Certyfikaty Inwestycyjne (CI) Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych konsolidowanych metodą pełną, według poniższego zestawienia:

Tabela 47. Certyfikaty Inwestycyjne (CI) Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych według stanu na 31.12.2018 r.

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach
Contango FIZ	98,74%
Contango 2 FIZ	100,00%
Quantum 2 FIZ AN	100,00%
BPS 1 NS FIZ	100,00%
BPS 3 NS FIZ	45,84%
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	100,00%
BPS 4 NS FIZ	50,91%
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN	71,75%
Feniks FIZ AN w likwidacji	81,75%

9. Aktywa wolne od obciążeń

Według stanu na 31 grudnia 2018 r. wartość bilansowa aktywów nieobciążonych wyniosła 23 167 608 tys. zł, natomiast aktywów obciążonych 182 250 tys. zł. Aktywa obciążone stanowiły zabezpieczenia z tytułu transakcji na instrumentach pochodnych.

10. Informacje dotyczące zasad zarządzania Bankiem

Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych w Banku przez Członków Zarządu Banku

Członkowie Zarządu nie zajmują stanowisk dyrektorskich, w związku z pełnioną funkcją sprawują nadzór nad głównymi obszarami działalności Banku. W 2018 r. czasowo jeden z członków Zarządu Banku pełnił równocześnie funkcję członka Rady Nadzorczej spółki z Grupy BPS.

Polityka rekrutacji dotycząca wyboru Członków Zarządu Banku oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej

W 2018 r. ocena odpowiedniości poszczególnych kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu oraz ocena kolegiarna dokonywana była przez Radę Nadzorczą:

- do 22 października 2018 r. - zgodnie z "Procedurą dokonywania oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., a także oceny Zarządu Banku oraz jego członków w trakcie kadencji",
- od 23 października 2018 r. - zgodnie z "Polityką zapewnienia odpowiedniości członków Zarządu Banku, Zarządu Banku jako organu kolegiarnego oraz pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A."

Powyższa zmiana miała w szczególności na celu rozszerzenie listy pracowników objętych oceną odpowiedniości o pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., określenie stosowanych przez Bank środków naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braków w poziomie wiedzy lub umiejętności członków Zarządu, zasad zarządzania sukcesją w organie zarządzającym i wprowadzania w obowiązki nowych członków Zarządu, a także zarządzania różnorodnością w organie zarządzającym.

W ramach indywidualnej oceny kandydata/członka Zarządu, Rada Nadzorcza ocenia jego rzeczywiste kwalifikacje, reputację, całokształt aktywności zawodowej i pozazawodowej, czas poświęcony na wykonywanie obowiązków w Banku i liczbę pełnionych funkcji dyrektorskich, możliwość wystąpienia konfliktu interesów oraz umiejętność zachowania niezależności osądu. W przypadku oceny kolegiarnej Zarządu Banku działającego jako organ, Rada Nadzorcza ocenia łączny poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia posiadanych przez poszczególnych członków Zarządu Banku w odniesieniu do całej działalności Banku, poziom zróżnicowania w organie, ostrożne i stabilne zarządzanie Bankiem, a także reputację Banku, jako pochodną działań członków Zarządu Banku.

W ramach ocen odpowiedniości przeprowadzonych w 2018 r., Rada Nadzorcza pozytywnie oceniła odpowiedność Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz jego członków w trakcie kadencji. Zarówno wykształcenie formalne, jak i przebieg ścieżki zawodowej potwierdziły wysokie kompetencje poszczególnych członków Zarządu. Nie odnotowano także działań, które w jakikolwiek sposób mogłyby lub wpłynęły negatywnie na reputację Banku. Żaden z członków Zarządu nie podejmował innych aktywności zawodowych bądź pozazawodowych, które ze względu na swoją czasochłonność, negatywnie wpływałyby na jakość lub efektywność sprawowanego zarządu w Banku. W odniesieniu do jednego z członków Zarządu Banku, Rada Nadzorcza zarejestrowała ryzyko wystąpienia konfliktu interesów - ryzyko to ustało w miesiącu jego zidentyfikowania.

W związku ze zmianami w składzie Zarządu Banku w 2018 r., Rada Nadzorcza każdorazowo dokonywała wstępnej oceny kolegiarnej odpowiedniości Zarządu Banku. Ocena Rady Nadzorczej potwierdza, iż Zarząd Banku jako organ kolegiarny w 2018 r. posiadał odpowiedni poziom wiedzy, umiejętności i doświadczenia w obszarach, w których jest odpowiedzialny zbiorowo w kierowaniu Bankiem, jak i w całej działalności Banku. Zarząd Banku w 2018 r. w sposób ostrożny i stabilny zarządzał Bankiem. Rada Nadzorcza

nie stwierdziła także faktów lub okoliczności będących pochodną działań członków Zarządu Banku, które negatywnie wpłynęły na reputację Banku. Także ocena różnorodności, w odniesieniu do takich aspektów jak wykształcenie, wiek, doświadczenie zawodowe była pozytywna.

Strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru Członków Zarządu Banku, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. jako instytucja, w której przestrzeganie standardów etycznych jest normą postępowania w stosunku do wszystkich interesariuszy i standardem zachowania wszystkich pracowników, szczególną uwagę kieruje na kwestie różnorodności, po to aby uświadamiać kiedy może dojść do złamania prawa równości, przy jednoczesnym wskazaniu korzyści wynikających z różnorodności. Realizując swoją strategię społecznie odpowiedzialnego biznesu, kieruje się zasadą niedyskryminowania, tworzenia szans i przeciwdziałania nierównościom na wszystkich jej polach. Wspiera tworzenie środowiska, w którym obie płcie mogą mieć takie same szanse wyboru i w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, zawodowym i rodzinnym.

Bank traktuje różnorodność jako jeden z atrybutów kultury organizacyjnej, pozwalający na skuteczniejszą realizację celów strategicznych w zmieniającym się otoczeniu rynkowym i zróżnicowanych preferencjach klientów. Realizując politykę różnorodności, Bank wzmacnia swoją innowacyjność i przewagę konkurencyjną, którą osiąga dzięki szerokiemu wachlarzowi doświadczeń i kompetencji pracowników. Dzięki takiemu podejściu Bank buduje swoją przewagę konkurencyjną, przyciąga i utrzymuje talenty, cieszy się lojalnością pracowników oraz szacunkiem klientów i partnerów biznesowych, jak również tworzy przyjazne i satysfakcjonujące środowisko pracy.

W odniesieniu do organu zarządzającego, zgodnie z przyjętą w 2018 r. Polityką różnorodności Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., Bank podejmując decyzję w ramach rekrutacji osób do składu Zarządu bierze pod uwagę w szczególności zróżnicowanie ze względu na wykształcenie, doświadczenie zawodowe, wiek osób w składzie Zarządu oraz zróżnicowanie ze względu na płeć w składzie Zarządu oraz Rady Nadzorczej łącznie, przy czym decyzja w zakresie rekrutacji poszczególnych członków Zarządu nie może być podjęta wyłącznie w celu zwiększenia stopnia zróżnicowania, ze szkodą dla funkcjonowania i odpowiedzialności Zarządu lub kosztem odpowiedzialności pojedynczych członków Zarządu.

W celu zapewnienia dostatecznej różnorodności, Bank dąży do osiągnięcia stanu, w którym obie płcie są dostatecznie reprezentowane. Bank dąży do zapewniania odpowiedniego udziału płci niedostatecznie reprezentowanej w organach Banku, przy użyciu dostępnych narzędzi takich jak rekrutacja, ocena odpowiedzialności oraz sukcesja.

Ponadto, w zakresie strategii zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków Zarządu Banku, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane zastosowanie miały w 2018 r. Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego i przyjęte przez Zarząd Banku, Radę Nadzorczą oraz Zgromadzenie Akcjonariuszy.

Zasady oraz procedury rekrutacyjne mające na celu pozyskiwanie do pracy kandydatów o odpowiednich kwalifikacjach obowiązywały wszystkie stanowiska pracy w Banku. Na stanowiska członków Zarządu proces rekrutacyjny jest dodatkowo rozszerzany o zapisy odpowiednich polityk.

Komitet do spraw ryzyka

Bank nie spełniał żadnej z przesłanek wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 35) ppkt a) ustawy Prawo bankowe dot. banku istotnego, jak również nie został w myśl art. 4 ust. 1 pkt 35) ppkt b) uznany za bank istotny systemowo przez Komisję Nadzoru Finansowego, dlatego też stosownie do art. 9 c b ustawy Prawo bankowe nie był zobowiązany do utworzenia komitetu ds. ryzyka. Z uwagi na powyższe w roku 2018 nie funkcjonował w Banku komitet ds. ryzyka, a zarządzanie ryzykiem w Banku, było nadzorowane przez Komitet Audytu Rady Nadzorczej.

26 marca 2019 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzję o uznaniu Banku BPS za bank istotny, o którym mowa w art. 4 ust. 1 pkt 35) ppkt a) ustawy Prawo bankowe, w związku z czym Bank podjął działania mające na celu wypełnienie wymogów dla banku istotnego, w tym dotyczących powołania komitetu ds. ryzyka.

Przepływ informacji na temat ryzyka

Przepływ informacji dotyczących ryzyka w Banku reguluje w szczególności Instrukcja funkcjonowania Systemu Informacji Kierownictwa (SIK), która określa zasady raportowania, obieg informacji zarządczej, procedurę opracowywania raportów i sposób ich przekazywania adresatom, którymi są w szczególności: Zarząd, Rada Nadzorcza, Komitet Audytu Rady Nadzorczej, Rada Zrzeszenia oraz Komitety: Ryzyka Operacyjnego oraz Zarządzania Aktywami i Pasywami. Odbiorcami raportów są również właściwe komórki merytoryczne oraz Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS.

Opracowywane w Banku raporty obejmują wszystkie obszary działalności Banku. Ich zakres i częstotliwość są adekwatne do rozmiarów prowadzonej działalności i występującego ryzyka. Umożliwia to identyfikowanie, mierzenie, monitorowanie i kontrolowanie wszystkich rodzajów ryzyka w Banku.

Na potrzeby SIK w Banku w 2018 r. opracowywane były 102 raporty, z czego znaczną część stanowiły raporty dotyczące wprost zagadnień związanych z ryzykiem kredytowym, finansowym, operacyjnym, jak również z ryzykiem braku zgodności. Wszystkie raporty z zakresu ryzyka prezentowane były na posiedzeniach Zarządu Banku przez kierowników komórek opracowujących. Częstotliwość przekazywania raportów jest zróżnicowana w zależności od przepisów zewnętrznych, rekomendacji nadzorczych oraz bieżących potrzeb Banku. Zarząd Banku otrzymuje raporty miesięczne, kwartalne, półroczne lub roczne. W sytuacjach nadzwyczajnych związanych z ryzykiem w Banku, komórki organizacyjne opracowują i przedkładają Zarządowi raporty i informacje bieżące. Opracowania mają charakter syntetyczny, zawierają najistotniejsze informacje służące podejmowaniu decyzji przez Zarząd Banku. Raporty dotyczące ryzyka poddawane są, tak jak wszystkie inne raporty SIK, przeglądowi (co najmniej raz do roku) pod kątem zmian w przepisach, wydanych rekomendacji i zaleceń pokontrolnych KNF.

W 2018 roku wdrożono w Banku narzędzie informatyczne służące do publikowania i przekazywania informacji zarządczych, co zautomatyzowało i usprawniło obieg raportów w Banku.

Zagadnienia związane z zarządzaniem ryzykiem w Banku są także przedmiotem obrad Komitetu Zarządzania Aktywami i Pasywami, Komitetu Kredytowego Banku, jak również Komitetu Ryzyka Operacyjnego, w których uczestniczą wybrani Członkowie Zarządu, stosownie do zapisów regulaminów tych komitetów. Ponadto Zarząd, KZAiP i wybrani pracownicy Banku otrzymują również dzienną informację o wykorzystaniu limitów obowiązujących dla ryzyka finansowego, w szczególności obejmującą kształtowanie się miar płynności KNF, wskaźnika LCR oraz wewnętrznych limitów ograniczających ekspozycję na ryzyko płynności, stopy procentowej i walutowe.

11. Informacje dotyczące polityki i praktyk Banku w zakresie wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka

11.1. Informacje dotyczące procesu decyzyjnego stosowanego przy ustalaniu polityki zmiennych składników wynagrodzeń

Zasady ustalania zmiennych składników wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku, określone zostały w „Polityce zmiennych składników wynagrodzeń w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”, przyjętej uchwałą Rady Nadzorczej z dnia 11 grudnia 2017 roku, z mocą obowiązywania od 1 stycznia 2018 r. W procesie ustalania jej zasad czynny udział brali członkowie Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej. W 2018 r. w Banku funkcjonował Komitet ds. wynagrodzeń utworzony spośród członków Rady Nadzorczej w składzie: przewodniczącego i trzech członków Komitetu.

Do zadań Komitetu ds. wynagrodzeń należy w szczególności:

- 1) monitorowanie wynagrodzenia zmiennego pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku;
- 2) wydawanie opinii na temat polityki zmiennych składników wynagrodzeń, w tym wysokości i składników wynagrodzeń, kierując się ostrożnym i stabilnym zarządzaniem ryzykiem, kapitałem i płynnością oraz szczególną dbałością o długoterminowe dobro Banku, interes akcjonariuszy, inwestorów i udziałowców Banku;
- 3) nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń;
- 4) dokonywanie oceny kompetencji i reputacji kandydatów na członków Zarządu, członków Zarządu Banku i Zarządu Banku jako organu kolegialnego, zgodnie z obowiązującą w Banku procedurą odpowiedzialności.

W procesie ustalania Polityki Bank nie korzystał z pomocy konsultanta zewnętrznego.

W 2018 roku, Komitet ds. wynagrodzeń odbył osiem posiedzeń. Posiedzenia były protokołowane. W trakcie posiedzeń Komitet ds. wynagrodzeń, w szczególności:

- 1) przyjął raport z monitoringu poziomu wynagrodzenia zmiennego pracowników, których działalność zawodowa miała istotny wpływ na profil ryzyka w Banku;
- 2) opracował rekomendację dla Rady Nadzorczej w zakresie wyznaczenia celów dla członków Zarządu Banku na 2018 rok;
- 3) opracował i przyjął sprawozdania z wyników oceny odpowiedniości członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz oceny Zarządu Banku;
- 4) wydał rekomendację dla Rady Nadzorczej w zakresie oceny realizacji celów dla członków Zarządu Banku za 2017 rok;
- 5) zapoznał się z treścią informacji o wynagrodzeniach członków organów Banku za rok 2017 wymagających upublicznienia;
- 6) dokonał oceny adekwatności stosowanej w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. polityki wynagrodzeń oraz poszczególnych elementów składowych systemu wynagrodzeń;
- 7) opracował rekomendację dla Rady Nadzorczej w zakresie zmiany polityki zmiennych składników wynagrodzeń w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 8) opracował rekomendację dla Rady Nadzorczej w zakresie zmiany polityki wynagrodzeń Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 9) wydał opinię w zakresie Procedury dokonywania oceny odpowiedniości kandydatów na członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. a także oceny Zarządu i jego członków w trakcie kadencji oraz oceny odpowiedniości osób pełniących funkcje kluczowe w Banku;
- 10) wypowiedział się w kwestii treści umów zawieranych z członkami Zarządu Banku oraz ich wynagrodzeń;
- 11) dokonał przeglądu zasad wynagradzania w Grupie Kapitałowej.

11.2. Powiązanie wynagrodzeń z wynikami

Wynagrodzenie całkowite pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku składa się z wynagrodzenia stałego i wynagrodzenia zmiennego.

Decyzja, o przyznaniu indywidualnego wynagrodzenia zmiennego, podejmowana jest na podstawie oceny efektów pracy danego pracownika, jednostki/komórki organizacyjnej i całego Banku, w szczególności na podstawie oceny poziomu realizacji celów i uwzględnia podejmowane ryzyko.

W celu prawidłowego i skutecznego zarządzania ryzykiem i nie zachęcania do podejmowania nadmiernego ryzyka wykraczającego poza zatwierdzony przez Radę Nadzorczą akceptowalny ogólny poziom ryzyka, Bank prowadzi politykę wynagradzania, w której wynagrodzenie stałe stanowi na tyle dużą część łącznego wynagrodzenia, aby umożliwiała obniżanie lub nie przyznawanie w ogóle zmiennych składników wynagrodzenia.

11.3. Informacje na temat cech charakterystycznych systemu wynagrodzeń, w tym informacje na temat kryteriów stosowanych przy pomiarze wyników i korekcie o ryzyko, polityce odraczania płatności i kryteriów nabywania uprawnień

W zakresie ustalania systemu wynagrodzeń w odniesieniu do pracowników Banku, w tym członków Zarządu, zastosowanie mają Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego, przyjęte przez Zarząd Banku i Radę Nadzorczą oraz odzwierciedlone w zapisach „Polityki wynagrodzeń Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”. Celem polityki wynagradzania Banku jest adekwatne wynagradzanie pracowników, w tym członków Zarządu, za wykonaną pracę oraz motywowanie ich do osiągnięcia wysokich wyników i realizacji celów strategicznych Banku.

Polityka wynagrodzeń Banku realizowana jest z uwzględnieniem wielkości, ryzyk związanych z działalnością wewnętrzną, a także zakresu i stopnia złożoności działalności prowadzonej przez Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.

System wynagrodzeń służy zapewnieniu stabilnego rozwoju Banku i ma na celu przyciągnięcie i utrzymanie najlepszych pracowników, w tym członków Zarządu oraz zabezpieczenie interesów akcjonariuszy i właścicieli poprzez określanie wynagrodzeń osób, których wpływ na profil ryzyka Banku jest istotny, w tym członków Zarządu w taki sposób, aby wynagrodzenie nie stanowiło zachęty do podejmowania ryzyka wykraczającego poza zaakceptowaną przez Radę Nadzorczą skłonność do ryzyka Banku.

Na system wynagrodzeń w Banku składają się wynagrodzenia stałe i wynagrodzenia zmienne. Rekomendacje dotyczące elementów składowych systemu wynagradzania członków Zarządu przedstawia Radzie Nadzorczej Komitet ds. wynagrodzeń.

Podstawę kształtowania polityki wynagrodzeń Banku stanowi wynagrodzenie zasadnicze. Różnicowanie wynagrodzenia zasadniczego pracowników Banku, z wyłączeniem członków Zarządu, realizowane jest w oparciu o wartościowanie stanowisk pracy.

Podstawą ustalenia wysokości wynagrodzenia zmiennego jest ocena efektów pracy danego pracownika, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku i danej jednostki organizacyjnej z uwzględnieniem wyników całego Banku.

Szczegółowe cele wyznaczane pracownikom, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku stanowią wypadkową głównych celów finansowych Banku i uwzględniają zakres odpowiedzialności na danym stanowisku.

Ocena efektów pracy dokonywana jest zgodnie z zatwierdzonymi przez Radę Nadzorczą Banku „Szczegółowymi zasadami oceny efektów pracy pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku” stanowiącymi załącznik do „Polityki zmiennych składników wynagrodzeń w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”. Przy ocenie indywidualnych efektów pracy bierze się pod uwagę kryteria finansowe i niefinansowe.

Przyjęte kryteria oceny efektów pracy członków Zarządu Banku to: zysk brutto, C/I, TCR, wskaźnik udziału kredytów ze stwierdzoną przesłanką utraty wartości w portfelu kredytowym, stopień realizacji przyjętej Strategii Banku i planu finansowego oraz zaangażowanie w realizację powierzonych zadań.

Wyniki Banku przyjmowane w celu określenia zmiennych składników wynagrodzenia, uwzględniają koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena wyników odbywa się za okresy trzyletnie, tak aby wysokość wynagrodzenia zależnego od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny Banku i ryzyko związane z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Wynagrodzenie zmienne może być przyznawane i wypłacane na następujących zasadach:

- 1) 60 % (lub 40 % w przypadku, gdy całkowite wynagrodzenie zmienne przekracza 600 000 zł) wynagrodzenia zmiennego jest przyznawane i wypłacane w gotówce, niezwłocznie po jego przyznaniu pracownikowi, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku;
- 2) 40 % (lub 60 % w przypadku, gdy całkowite wynagrodzenie zmienne przekracza 600 000 zł) wynagrodzenia zmiennego jest przyznawane w gotówce i wypłacane z odroczeniem.

Ze względu na zastosowanie w Banku zasady proporcjonalności określonej w § 29 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Bank nie stosuje postanowień Rozporządzenia w zakresie odraczania części wynagrodzenia zmiennego, którego wartość jest niższa niż 50 % najwyższego miesięcznego wynagrodzenia zasadniczego brutto wypłaconego w Banku w roku podlegającym ocenie.

Zmienne wynagrodzenie ulega odroczeniu na okres 3 lat. Corocznie w przypadku pozytywnej oceny efektów pracy następuje uruchomienie 1/3 odroczonej części wynagrodzenia zmiennego.

Nadzorowanie polityki w zakresie obowiązującego w Banku systemu wynagrodzeń realizowane jest przez Komitet ds. wynagrodzeń. Nadzór nad polityką wynagrodzeń Banku obejmuje ocenę adekwatności polityki i poszczególnych elementów składowych wynagrodzeń, w tym kształt systemów motywacyjnych i dodatkowych korzyści. Rada Nadzorcza Banku corocznie przedkłada do Walnego Zgromadzenia raport z oceny funkcjonowania polityki wynagradzania w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w celu dokonania przez Walne Zgromadzenie Banku oceny, czy ustalona polityka wynagradzania sprzyja rozwojowi i bezpieczeństwu działania instytucji nadzorowanej.

11.4. Stosunek stałych składników wynagrodzenia do składników zmiennych

Stosunek wynagrodzenia zmiennego do stałego u pracownika, którego działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku nie może przekraczać 100 %.

11.5. Informacje na temat kryteriów dotyczących osiągniętych wyników, stanowiących podstawę uprawnień do akcji, opcji na akcje lub odpowiadających im instrumentów w postaci świadczeń niepieniężnych

Ze względu na zastosowanie w Banku zasady proporcjonalności określonej w § 29 ust. 2 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach, Bank nie prowadzi polityki dotyczącej składników wynagrodzenia zmiennego w postaci akcji, opcji na akcje ani odpowiadających im instrumentów w postaci świadczeń niepieniężnych. Bank nie stosuje postanowień Rozporządzenia w tym zakresie ze względu na obecną strukturę właścicielską oraz znacznie ograniczoną możliwość prowadzenia obrotu akcjami.

11.6. Zbiorcze informacje ilościowe dotyczące wysokości wynagrodzenia z podziałem na obszary działalności przedsiębiorstwa

Tabela 48. Dane dotyczące pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku w zidentyfikowanych zgodnie z § 24 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach

Obszar działalności Banku	Wynagrodzenie całkowite (w tys. zł)	Odsetek wszystkich zidentyfikowanych w Banku pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku
Zarząd Banku	2 818	18,2%
Pion Finansów i Ryzyka	1 999	27,3%
Pion Zarządzania Bankiem	1 264	24,2%
Pion Bankowości Komercyjnej	1 667	24,2%
Pion Wsparcia	592	6,1%
Pion Bankowości Spółdzielczej	0	0,0%
Razem	8 340	100,0%

11.7. Zbiorcze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko w Banku

Tabela 49. Dane dotyczące pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na ryzyko w Banku w zidentyfikowanych zgodnie z § 24 Rozporządzenia Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 6 marca 2017 roku w sprawie systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, polityki wynagrodzeń oraz szczegółowego sposobu szacowania kapitału wewnętrznego w bankach

Wyszczególnienie		Członkowie Zarządu Banku	Pozostali pracownicy, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka w Banku
Liczba osób otrzymujących wynagrodzenie		6	27
Wynagrodzenie całkowite (w tys. zł)		2 818	5 521
Wartość wynagrodzenia (w tys. zł) w podziale na:	Wynagrodzenie stałe	2 271	4 579
	Wynagrodzenie zmienne	547	943
Wynagrodzenie zmienne (w tys. zł)	Wynagrodzenie płatne w gotówce	547	943
	Wynagrodzenie płatne w instrumentach	0	0
Wartość wynagrodzenia z odroczoną wypłatą (w tys. zł)	Część już przyznana	162	430
	Część jeszcze nieprzyznana	108	287
Wartość wynagrodzeń z odroczoną wypłatą przyznanych w danym roku obrachunkowym, wypłaconych i zmniejszonych w ramach korekty związanej z wynikami (w tys. zł)		0	0
Wartość płatności związanych z podjęciem zatrudnienia dokonanych w danym roku obrachunkowym (w tys. zł)		0	0
Wartość płatności związanych z zakończeniem stosunku zatrudnienia dokonanych w danym roku obrachunkowym (w tys. zł)		547	60
Liczba osób otrzymujących płatności związane z podjęciem zatrudnienia w danym roku obrachunkowym		0	0
Liczba osób otrzymujących płatności związane z odprawą w danym roku obrachunkowym		2	1
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z podjęciem zatrudnienia (w tys. zł)		0	0
Najwyższa płatność na rzecz jednej osoby związana z zakończeniem zatrudnienia (w tys. zł)		385	60
Liczba osób, które otrzymały wynagrodzenie w wysokości co najmniej 1 mln EUR		0	0